

UNTI MÁRIA

Győrszentiván közösségi életének története

SZÉCHENYI 2020

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

Európai Unió
Európai Szociális
Alap

BEFEKTETÉS A JÖVŐBE

UNTI MÁRIA

Győrszentiván közösségi életének története

Győr, 2022

A kiadvány a TOP-6.9.2-16-GY1-2018-00001
„A helyi identitás és kohézió erősítése Győr városában”
című projekt támogatásával jelent meg.

© Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér, 2022
© Dr. Unti Mária, 2022

Kiadja a Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér

Felelős kiadó:

dr. Horváth Sándor Domonkos igazgató

Szerkesztette: Antaliné Hujter Szilvia

Címlapfotó: Polczer Árpád

Nyomdai előkészítés és nyomdai kivitelezés:

Pátria Nyomda Zrt.,

Felelős vezető: Orgován Katalin vezérigazgató

ISBN 978-615-6090-12-6

Köszöntő

Amikor egy idegennek azt mondjuk, hogy Győr, egészen biztos, hogy felsejlik előtte a Duna, a gyönyörű barokk belváros, az ipari park, vagy éppen a pezsgő kulturális és sportéletünk látképe. Ám településünk, amely az ókor óta meghatározó központja nemcsak a

régióknak, de egész Magyarországnak is, ennél jóval több az itt élők számára. Hiszen kik is ismerhetnék jobban a várost, mint azok, akik együtt lélegzenek, formálódnak, fejlődnek vele!

Egy település attól lesz boldog, kiegyensúlyozott és innovatív, hogy az ott élők azok. Itt tanulnak, dolgoznak, gyermeket nevelnek, és tervezik a jövőjüket.

Nádorváros, Adyváros, a Belváros, Gyárváros, Gyórszentiván, Likócs, Marcalváros, Ménfőcsanak, Gyirmót, Szabadhegy és Kismegyer több tízezer család otthona, a mindennapjaik színtere. Az ismerős épületek, terek, közösségek nyújtotta biztonságérzet semmivel sem pótolható, így ha valaki elszármazik innen, egészen biztos, hogy gondolatban ezerszer visszajár.

A most megjelent monográfiák az aktuális és időben változó közösségeken keresztül mutatják be a városrészeket olyan módon, hogy mind az ott élőknek, mind pedig a település iránt érdeklődőknek élmény legyen olvasni.

Köszönet illeti a szerzőt, a szerkesztőt, a kiadót, és mindenekelőtt a finanszírozási feltételeket megteremtő, „A helyi identitás és kohézió erősítése Győr városában” című TOP-6.9.2-16-GY1-2018-00001 azonosító számú projektet.

Prof. Dr. Dézsi Csaba András
polgármester

„Az a közösség, amely engedi, hogy múltja, őseinek jó vagy téves cselekedetei homályba vesszenek, önmagát itéli halálra. De ha múltbéli emlékeit képes átmenteni a jövő nemzedékei számára, élni fog.”

(Nagy Rácz József, 1876)

Bevezető

Az ember közösségi lény, egymással összefogva tudja legjobban kibontakoztatni egyéniségét, adni tudása legjavát. A közösség minden korban más célokért, más formában más tevékenységekhez kapcsolódva alakul, de a lényeg ugyanaz: az együtt munkálkodás, az összetartozás, a jó dolgokért való összefogás sikerének, örömének megélése.

E volt jelen a szentiváni emberek életében is: írásbeli nyomuk a 19. század végétől fellelhető. Egy-egy „hiteles”, karizmatikus egyéniség jó gondolatához szívesen csatlakoztak. Elég rápillantani a tartalomjegyzékre, hogy lássuk hányféle egyletbe, egyesületbe, klubba szerveződtek a különböző korú, érdeklődésű és nemű emberek. Más érdekelte a fiatal fiúkat, mint a lányokat, az idősebb férfiakat és asszonyokat. Évtizedeken keresztül élvezték a színjátszást, hiszen ebben megtalálta a helyét az is, aki énekelni, játszani szeretett, de az is, aki a szervezést vagy a díszletépítést végezte. Az együttlét volt a legfontosabb.

Hasonló volt a sport szeretete: száz éve a semmiből indult a labdarúgás, de a csapat, a versengés volt a lényeges. Ma is ezért kedveltek a csapatsportok Szentivánon.

A ma embere is igényli a közösséghez tartozást, bár lehet, hogy létrehozása nehezebb. Az egykori Szentiván faluból Győr város része lett, a lakosok száma megsokszorozódott, lazultak a családi kapcsolatok, sok a kötődés nélküli új betelepülő, mások a kulturális lehetőségek. De ahhoz, hogy az itt lakók valóban otthonuknak érezzék településünket, jó, ha ismerik hagyományainkat, a rég- és közelmúltat, amire a jelent építhetik. Szerencsére voltak olyan lelkes szentivániak, akik az ezredforduló éveiben falukutatói pályamunkákban feldolgozták múltunk örökségeit. Nem sok település büszkélkedhet azzal, hogy 80 igényes, tudományos alapossággal megírt dolgozat született régi és közeli múltjáról, hagyományairól, intézményeinek történetéről, a falu fejlődésében nagy szerepet játszó személyekről, eseményekről. Sok esetben használtam fel ezeket a kéziratokat, mindig jelölve az író és a tanulmány beadásának évét. Bízom benne, hogy felkeltik az olvasók érdeklődését.

Tisztelt Olvasó! Kívánom, hogy legyenek olyan közösségeik, amelyekhez élmény tartozni, jó célokért együtt tenni, gyerekeiknek is példát mutatni. A mai kor is számtalan lehetőséget kínál a kapcsolatok építésére, az érdeklődés felkeltésére, a jó ügyért való kiállásra.

Tamási Áron szavai ma is érvényesek, mely szerint „Azért vagyunk a világon, hogy valahol otthon legyünk benne.” Ha ez a hely a mi Győrszentivánunk, akkor itt érezzük jól magunkat barátságban, egymást és lakóhelyünket építve.

Dr. Unti Mária

Györszentiván település rövid története

A rómaiak idején Győrrel kapcsolatban ideiglenes táborozóhely lehetett a község egyik-másik része. Erre utalnak az Újmajorban, Andrásváron,¹ Söprüshegyen talált római sírok, edény- és márványtöredékek.² Az 1974. évi tereprendezés során a Söprüshegyen végzett régészeti kutatások leleteiből három korszakra következtek a kutatók: bronzkori településre, a legtöbb leletanyag a későrómai sírokból került elő, de a domb nyugati oldalán Árpád-kori falu maradványaira is bukkantak.³ A község más területe nem is lehetett alkalmas tartózkodásra, mert mocsaras, nádas terület volt.⁴

Györszentiván nevének első okleveles előfordulásai a 13. század elejére tehetőek: „Említtetik legkorábban 1216. évben villa Urukang és 1221. évben, mint Zentivan, másképp Urigang”.⁵ A tatárjárás után 1243-ban „Salamon pannonhalmi főapát megveszi az Apor nembeliektől Urukang felét”. A vételről szóló okiratot 1266-ban IV. Béla király is megerősítette.⁶ A győri káptalan 1470. évi levelében Martinus de Szentivánként szerepel. A 16. század kezdetétől állandó volt a Szent-Iván név használata.⁷

A falu nem lehetett nagyon népes, a török idők pedig egészen néptelenné tették. Győr szomszédságában osztozott annak sorsában. 1529-ben Lamberg Kristóf győri várkapitány a török közeledésének hírére felgyújtatta a várat, az ágyúkat Bécsbe szállíttatta. Ekkor a falut is elhagyták lakói.⁸ Az 1531-es portaösszeírás teljesen elhagyottnak mondja. 1594-ben a Győrt ostromló török sereg a szentiváni és a szent-vidi határokon táborozott. A néphagyomány a török sátrak helyeként tartja számon a területen található gödröket, amelyekről a helyet „likócsoknak” nevezi. 1648-ban Placid főapát hat évig tartó szabadsággal ruházta fel a községet, hogy elősegítse benépesülését. Ez idő alatt a betelepülők sem tizedet, sem dézsmát nem fizettek.⁹ 1690 után Gencsy és Lendvay főapátok horvátokat telepítettek a faluba. Az 1785-ös összeírások szerint a falu lakóinak száma közel 800, és túlnyomó többségük horvát.

A pannonhalmi főapátsági levéltárban található okmányok szerint egy 1838/39. évi jelentésben Horvát-Szentiványként szerepel a falu neve, a tanítás magyar és horvát nyelven folyik.¹⁰ Az 1847. évi pannonhalmi, illetve iskolaszéki leiratban viszont már Molnár József iskolamestert utasítják, hogy csak magyar nyelven tartson oktatást.

A falunak 1735-ben még csak sövényfalu kis temploma volt. Az új templom építésének kezdete 1740-re tehető, és a korabeli falusi templomokat meghaladó nagyságban, barokk stílusban épült.¹¹

1801-ben a lakosok száma már meghaladja az 1500-at. 1818-tól felvirágzik a szőlőtermelés a nyolcéri dézsmamentesség hatására. Ekkor népesült be a Nagyhegy és a Kishegy. A falu lélekszáma egyre növekedett. Egy 1850-beli feljegyzés alapján a község lakóinak száma 1690 fő, ebből 210 volt isko-

laskorú: 116 fiú és 94 lány.¹² Ezért az iskolát nemcsak bővíteni kellett, hanem „az erkölcsi fejlesztés szempontjából” a lányoknak a fiúktól elzárt nevelését szorgalmazták. 1889-ben készült el a római katolikus leányiskola és kisdudóv a zárdával együtt, ahol az Isteni Szeretet Leányai rend hat apácája állt készen a lányok tanítására. A zárdát és az iskolát a Pannonhalmi Szent Benedek rend építtette Vaszary Kolos főapátsága és Mann Honor plébánossága idején.¹³ Az apácák eltartására Molnár Vid Bertalan kapucinus szerzetes – a község szülőtte – tett alapítványt.¹⁴ Az iskola – bővítésekkel – mai is működik, 2021 szeptemberétől ismét a Pannonhalmi Főapátság fenntartásával, neve Szent Benedek Általános Iskola.

A 19–20. század fordulóján nagy fejlődésnek indult a község, amelynek oka Győr szomszédsága, az ipari termelés fellendülése volt. Sok az új betelepülő, és nagyarányú építkezések kezdődtek a falu északi részén. A földreform során 302 házhelyet osztottak ki, így Kismajornál új falurész keletkezett: Szentistvántelep, röviden Telep.¹⁵

A falu lakosságának többsége ekkor még földműveléssel foglalkozott. 1945 után 5787 kh földet, 1228 házhelyet osztottak ki 1470 igénylő között. 1949 októberében megalakult a termelőségvetkezet.¹⁶ A falu egyre nagyobb fejlődésnek indult. Új iskola, óvoda, orvoslakás és rendelő, gyógyszertár, OTP, modern boltok épültek.

Győrszentivánt 1970. július 1-jén Győrhöz csatolták VIII. kerületként, Győr-Szentiván jelöléssel. A lakosság túlnyomó többsége a győri üzemekben, hivatalokban dolgozik. Győrszentiván határában épült fel az Ipari park, az Audi gyáregységei, a Dana és egyéb nagy üzemek. Így a város és a falu közötti

távolság gyakorlatilag megszűnt. Egyre több a „kitelepülő”. A családi házas faluszerkezet megmaradt, újabbnál újabb utcák jönnek létre. A lakosság száma rohamosan nő, jelenleg valamivel több, mint tízezer.

Két nagy iskola, óvoda, bölcsőde, három háziorvosi, két gyermekorvosi rendelő, fogorvos, gyógyszertárak, állatorvosi rendelő áll a lakosság rendelkezésére. A Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ hat telephellyel változatos, minden generációt megszólító programokkal segíti a szabadidő hasznos eltöltését. A munkába járást a jó vonat és buszközlekedés segíti, de sokan használnak autót.

A közösségi és kulturális élet alakulása a 19. század közepétől 1949-ig

Régióink napilapja, a Kisalföld cikkei közt gyakran találkozunk az egyes települések civil közösségeinek híreivel, egyre többeket vonzó tevékenységükkel. Györszentivánt Győr „alvó kerületeként” szokták emlegetni, hiszen a legtöbben Győrben dolgoznak, ott járnak középiskolába, illetve egyetemre. Elvárható-e, hogy munka után még aktívan részt vegyenek közösségi programokon? Van-e rá igény? Ha igen, mitől függ ezek valóra válása, sikere? Mielőtt a jelen helyzetet vizsgálnánk, tegyünk kis történeti visszatekintést.

Olvasóegylet, könyvtár

Az elmúlt másfél évszázad alatt Szentiván sok tudós papot adott a világnak. Közülük való Molnár Vid Bertalan (1813–1896), kapucinus szerzetes. Szegény családból származott, de nagy ívű pályát futott be. 1848-ban magyar hitszónok Bécsben, 1851-ben Milánó olasz tartomány Lodi katonai kórházá-

ban tábori lelkész, majd 1861-ben katonapáter Velencében. Kitüntetéseivel szerzett jövedelméből rokonait, illetve szülőfaluját támogatta számtalan alapítványával.

Dr. Gunyhó Imréné gyakorló iskolai tanítónő évekig kutatta Molnár Vid Bertalan életét és munkásságát. A Pannonhalmi Levéltárban található levelezései alapján – amelyet a szentiváni plébánosokkal folytatott – számtalan, szülőfaluja iskoláját, a gyerekek tanítását segítő eszközök, könyvek vásárlását, egy-egy lány apácáknál folytatott tanulmányait támogatta. Legnagyobb összegű alapítványát az újonnan épült leányiskolában tanító apácák számára tette: *„25 500 Ft-ot adott áll örökös alapítványképpen a Főapátúr kezébe, a hat nővér nővér eltartására”*¹⁷

Kisebb alapítványokat tett faiskolára, temetői nagykeresztre, harmónium, zongora vásárlására, tűzoltóknak, stb. Mindezek nyomon követhetők Mann Honor plébánossal és *„egynémely főhatóságokkal”* folytatott levelezéseiben, amelyek Gunyhóné Erzsikének hála – fénymásolatban is olvasható.¹⁸

1853-ban Szentivánon könyvtár létrehozására tett alapítványt: *„100 fr. pengőt küldök, méltóztassék azt kamatra kiadni, évenként rajta megvásárolandó könyveket olvasásul...kiadni”*. Szkalka Kandid (1844–1961) plébános Szentivánon) a plébánia épületében ki is jelölte a könyvtár helyét. Az alapító bizik abban, hogy *„talán fognak olly jó lelkek találkozni, kik ennek üdvös eredményét felfogva, nagyobb adakozásokra is készek leendenek. Fognak találkozni, kik végrendeletekben is megemlékeznek róla”*. És valóban *„lettek ilyen jó lelkek”*, s a könyvtár szépen gyarapodott. 1892-ben már az olvasóegylet alapszabályait is lefektették. Ennek 25 pontjából érdemes idézni néhányat.

- 1.§ *Az egyesület célja jó és hasznos könyvek, hírlapok és folyóiratok olvasása és társas olvasás folytán keletkező eszmecserék által a közértelmiséget és felvilágosodást terjeszteni, az erkölcsöket nemesíteni, a társulási szellemet ápolni, s általában a közművelődést tehetsége szerint előmozdítani...*
- 2.§ *Az olvasóegyesület ház szabályai...*
Hogy az egyesület kitűzött céljának lehetőleg megfelelhessen, kizár kebeléből minden felekezeti és osztálykülönbséget és politikai pártszínezetet...
- 4.§ *Aki a közerkölcsiség ellen vét, s mint ilyen fenyítő úton megbüntettetik, az az egyesületből föltétlenül és mindenkorra kizáratik...*
- 5.§ *Az egyesület tagjai illedelmes magaviseletre köteleznek...*
- 10.§ *Az egyesület helyiségében, mely naponként este 6-10 óráig nyitva áll, csak egyesületi tagoknak van szabad belépésük...*
- 11.§ *Az egyesület által járatott hírlapok és kisebb folyóiratok csakis az egyesület helyiségében olvashatók, és azokat onnét elvinni semmi szín alatt nem szabad...*¹⁹

Római Katolikus Ifjúsági Egyesület

Az 1900-as évek elején már olyan közösségi csoportok jöttek létre, melyek célja a hazafias keresztény szellemű nevelés, a kultúra és a gazdasági ismeretek terjesztése. A Római Katolikus Ifjúsági Egyesület alapszabálya 1903-ban ezt a következőképpen fogalmazta meg:

„Az egyesület célja a tankötelezettségnek eleget tett földműves ifjúságnak valláserkölcsös és hazafias szellemben való képzése, közhasznú, főleg a földművelés körébe vágó ismeretek terjesztése és tisztes szórakozás szerzése a politika teljes kizárásával.”

„Az ezen célokhoz vezető eszközök:

- 1. példaadás, épületes társalgás, a vallási és polgári kötelezettségek terjesztése,*
- 2. népies felolvasások, oktatás hit és erkölcsstanban, történelem, gazdasági és elemi tanulmányokból,*
- 3. tisztes játékok, mulatságok*
- 4. ifjúsági könyvtár és ájtatossági iratok beszerzése”*

Hasonló célok fogalmazódtak meg a Györszentiváni Társaskör (1931) és a Györszentiváni Gazdakör (1942) alapszabályaiban is. Ezekben már megjelennek célként a kölcsönös eszmecserék, felolvasások, hazafias ünnepélyek rendezése, gazdasági szaklapok járatása, rádió bevezetése.²⁰ A Györszentiváni Levente Egyesület zászlaját 1935. június 29-én ünnepélyesen avatták fel.²¹

Zeneegylet, énekkar, színjátszás

„Györszentivánon az Ének- és Zeneegylet 1919 februárjában Metzker Károly r.k. tanító kezdeményezésére alakult.” – írta 1930-ban Győr város zenei élete című könyvében dr. Petz Lajos, aki igazgató főorvosként a győri Ének- és Zeneegylet elnöke is volt.²²

Metzker Károly a faluban zenekart is szervezett. Többnyire egyházi ünnepeleken játszottak, de a színdarabokat is ez a zenekar kísérte. Az 1930-as években Csollány Nándor igazgató tanító vezetésével énekkar is alakult, mintegy 40-50 fővel. Vegyes kar volt, de a férfiak többségben voltak. Legtöbbször a templomban, egyházi ünnepeken énekeltek, de több községben dalos versenyeken is részt vettek – Pannonhalmán, Ménfőcsanakon – és szép sikereket értek el.

Rendkívül kedvelt volt ebben az időben a színjátszás. Főként népszínműveket játszottak, de nagy sikerük volt az operetteknek is. Csollány Nándor megszervezte az iskolai színjátszócsoporthoz is, amelyből kinőtt egy felnőtt színjátszó kör. Ideérkezése után azonnal megkezdte a régi pásztorjátékok betanítását, melyet a régi fiúiskola színpadán mutattak be nagy sikerrel. 1931-ben a felnőttekkel Gárdonyi Géza Bor című népszínművét adták elő. 1933-ban az Árvák című darabot az apácák rendezésében mutatták be a leányiskola színpadán. 1934 telén farsangi kabaréval szerepeltek.²³

Czifrik (Bakancsos) Imre egykori színjátszó így emlékezett: „A falu már ebben az időben is két részből állt: a módosabb „falú”-ból és a Szentisvántelep-ből, ahol főleg gyári munkások, szegényebbek éltek. A „faluban” három színpad volt: a fiúiskola köves termében, a lányiskolában és Kovács Ferenc mozihelyiségében, a „Telepen” kettő: A Rikovics-féle és a Potondi vendéglőben. Az előadásokra a dalosok is szívesen vállalkoztak a Katolikus Ifjúsági Egylet és az Iparoskörök tagjaival együtt. A Tatárjárás, az Obsitos, Rákóczi megtérése, Huszárkisasszony, Mária főhadnagy, A vén bakancsos és fia, a huszár, Sárga csikó, Cigány, Túl a Nagykrivánon című darabok voltak a legsikeresebbek. Anyagi bevételük is figyelemre méltó.²⁴

Ennek a virágzó kulturális életnek a II. világháború vetett véget: az énekkar feloszlott, az egyesületek fennmaradása bizonytalanná vált.

Mária-kongregáció

Az eddig felsorolt egyletek elsősorban a felnőttek, illetve jobbra a férfiak számára kínáltak alkalmat a tartalmas együttlétre. Ezen változtatott dr. Nizler Teodóz plébános, aki 1920-ban került Györszentivánra. Egyik fő feladatának tartotta a falu fiatalságának megszólítását, és szervezeti formákba tömörítését. A zárda főnöknőjével, Györgyin nővérrel összefogva megszervezték a *Mária-kongregációt*.²⁵ Pontos szervezeti felépítéssel, célokkal és programokkal a falu vallásos lányait gyűjtötték össze. Külsőségekben is megmutatták összetartozásukat: a körmeneteken, rendezvényeken egyenruhában – sötét szoknya, fehér blúz – jelentek meg. Fontosnak tartották az egyéni példamutatást a hitéletben. Kezdetben minden hónapban egy alkalommal volt gyűlés a zárdában a tagság részvételével, ahol felkészültek az egyházi év soron következő feladataira, de szerveztek kötetlen együttléteket, teadélutánokat is. Később már két gyűlést tartottak havonta: az egyikben az aktuális egyházi ünnepekhez kapcsolódó lelki megerősítést kaptak, a másikon hasznos és mindenkit érdeklő ismeretekre, illemre, példamutató életre tanítottak.

Ifjúsági Egylet

Niszler Teodóz plébános a fiúkat is összefogta a számukra alapított *Ifjúsági Egyletbe*. A két szervezet sok esetben szervezett közös programot: színdarabok jótékony célú előadására, a szegények karácsony előtti megsegítésére.

1940-ben dr. Markos János bencés tanárt nevezte ki szentiváni káplánnak a főapát, 1941-től már plébános. A fiatal, világlátott, energikus pap elsődleges célja „*a falu és a telep*” fiatalsága közötti ellentét megszüntetése volt. (A *falu* az eredeti, földművelésből, gazdálkodásból élő módosabb lakókat jelentette, a *telep* a 20. század eleji földosztás során házhelyhez jutott gyári munkásokat, a Szentistvántelepiket.)²⁶

Dolgozó Lányok Egyesülete

A telepen élő gyári munkáslányok összefogására Tell Zoltán és felesége segítségével létrehozták a *Dolgozó Lányok Egyesületét*.²⁷ Közösségi életük fellendülését nagyban segítette dr. Olofsson Placid atya érkezése, aki fiatalon, 1941–1942-ben volt a falu káplánja, és egyik fő feladatának a telepi ifjak támogatását tartotta. Általa erősödött meg a Dolgozó Lányok Egyesülete, amely a káplán úr segítségével 1941 őszén csatlakozott az országos szövetséghez. Létszámuk rövid időn belül 60 főre növekedett. Az Egyesületnek az volt a célja, hogy mindenben segítségére legyen a gyakran három műszakos gyári munkára kényszer-

rülő lányoknak. Ez a támogatás vallási tartalmat, baráti társaságot, kulturális tevékenységet és annak fejlesztését is lehetővé tette. Külön gondot fordítottak az egészséges életmódra, hiszen a harmincas, negyvenes években a tüdőbaj községünk fiataljai közül is sok áldozatot szedett.

Placid atya így emlékezett vissza az 1941/42-es időszakra:

„Emlékszem, volt olyan hét, hogy mindennap összejöttünk este, vagy egy vetített képes előadásra, vagy egy gramofonopera meghallgatására. Esetleg tánciskolára, amit természetesen a telepi Ifjúsági Egylettel rendeztünk. Ugyancsak velük együtt történtek az ünnepélyek és a színi előadások, amelyek során nemcsak olyan színműveket, mint a Csókos huszárok, hanem komoly drámát is előadtak, mint a Gyermekszív rejtelmei.”

Később beszámol róla, hogy a sikeres telepi előadások után a faluban is be kellett mutatni a színdarabokat, ahol megismétlődött a nagy közönségsiker.

1942 tavaszán a Dolgozó Lányok Egyesületének már ünnepi egyenruhájuk, egyesületi zászlójuk, jelvényük, sőt indulójuk is volt.

„Dolgozó lányok, előre vidáman

A szív öröme ujjongni kíván

Ó éljen, éljen a munka!

Dolgozó lányok előre vidáman

A szív örömet, munkát kíván

Ó éljen, éljen a munka!

*Boldog a szem, mely Istenre néz,
Áldott a kéz, mely munkára kész.
Ó éljen, éljen a munka!*

*Dolgos a két kezünk,
Hűséges két szemünk,
Kapcsolódik végtelen nagy sorba.*

*És istenáldást kér a mozgalomra
A munkás szorgalomra
Ó éljen, éljen a munka!”*

A szervezeti élet tartalmi fejlődése, a tagság örömteli együttélése megkívánta, hogy a nyári kirándulásokra, az erdei sétákra is legyen a lányoknak egyforma ruhájuk, amely kék alapon apró fehér virágos kartonból készült.

Placid atyát 1942 júniusában katonai szolgálatra rendelték. Katonapáterként a komáromi és az érsekújvári hadi kórházban teljesített szolgálatot. Helyét Szentivánon és az egyesületi életben Mariházi Bennó atya vette át, aki ugyancsak szívvel-lélekkel dolgozott az ifjúsági egyesületekben. Ténykedése ugyanolyan mély nyomot hagyott a szentivániak lelkében, mint Placid atyáé és Markos János plébánosé.²⁸

Markos János plébános egyre jobban bevonta a Mária-kongregáció tagjait az egyházközség munkájába. A templom festésének nagy kiadásához különféle rendezvények bevételével járultak hozzá. Szerveztek teadélután, kará-

csonyi vásárt, batus bálakat, színdarabokat mutattak be. Gyűjtést szerveztek: havonta házról-házra járva gyűjtötték össze a felajánlásokat.

Vezetőik mindig szem előtt tartották a falu fiataljainak egységbe kovácsolását, ezért élménydús közös kirándulásokat szerveztek a Dolgozó Lányok Egyesületével és az Ifjúsági Egylettel.

1942-ben már a háborús helyzethez kellett igazítani feladataikat. Nyáron létrehozták a Bajtársi Szolgálatot a Vöröskereszttel együttműködve. Az ő feladatuk volt a háborúban elesettek személyi tárgyait eljuttatni a hozzátartozókhoz, és sok esetben nekik kellett közölni a szörnyű hírt is. De ezek mellett színdarabokat tanultak, adtak elő, karácsonyi vásárt rendeztek és bevételüket a hadba vonultak családjainak ajánlották fel.

A háborús helyzet egyre nehezebb feladatok elé állította a Bajtársi Szolgálatot: egyre többeket hívtak be katonának, családok maradtak szegényen, bizonytalanságban. Közben várták a híreket a fronton levőkről, amik sokszor szóltak sebesülésről, de halálról is. A Bajtársi Szolgálatnak hitet, reménységet kellett sugározni a hozzátartozóknak, és segíteni a mindennapok túlélésében is. Ebben az erős hitélet és a sok ima volt segítségükre.

A háború 1944-ben sok szenvedést hozott a faluba. De mindezek közepette a három ifjúsági egyesület közösen vállalkozott arra, hogy a komáromi katonai kórházban fekvő sebesülteknek szórakoztató műsorral kedveskedjenek.

Az 1945–46-os évek kilátástalansága nem kedvezett a közösségi életnek. 1946-ban már nem nézték jó szemmel a nagy létszámú és jól működő ifjúsági egyesületeket, ezért megalakul a MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági

Szövetség), majd a SZIM (Szociáldemokraták Ifjúsági Mozgalma), de még ezekben is ott van a kapcsolódás az elődökhöz, hisz a MADISZ zászlóját a plébános szentelte fel Szent László tiszteletére.

1946 júliusában az Ifjúsági Egyletet minden indok nélkül feloszlatták. A Mária-kongregáció és a Dolgozó Lányok Egyesülete még megmaradt. Még ebben a zűrzavaros helyzetben is ifjúsági összefogással, nagy sikerrel adták elő a Marika hadnagya és a Nagymama című színműveket, nemcsak Szentivánon, hanem Véneken és Gönyűn, sőt Győrben a Bencések dísztermében is.

1947-ben újabb közös célt tűztek ki: a kultúrház felépítését a templom mellett, ahol közös programjaink elér az ifjúság, a színi előadásokon meg a falu népe.

Sok-sok szervezés, gyűjtés, közös munka előzte meg az építkezés megkezdését. Közben Markos plébános úr szervező-erejének köszönhetően 1947 májusában 50 fővel megalakult az Asszony-kongregáció a mindig tevékenykedő Mária-kongregáció mellett. A 16 évnél fiatalabb lányok Kiskongregációba tömörülve működtek külön vezetéssel. Mindez az egyházközség erejét, illetve a plébános, a káplán és az apácák közösségre gyakorolt hatását, emberi nagyságát, hitelességét, egyéni példamutatását érzékelteti.

1947-ben a farsangi időszakban két színdarabot adtak elő – Karikagyűrű, Kabaré – nagy sikerrel, nagybőjtben pedig a Madonna üzenete c. vallásos színművet. A siker mindig biztosított, de az utóbbinál az a feljegyzés is olvasható, hogy „szem nem maradt szárazon”. A bevétel mind a felépítendő kultúrház javára ment, így ősszel már nagy összefogással elkészült az alapozás.

1948-ban egyházközségi alapon újjászervezték az „*ifjúsági csoportot*”. 105-en vettek részt az alakuló ülésen. Március 15-én hatalmas sikerrel adták elő a Petőfi c. drámát. A húsvétkor előadott Huszárkisasszony hét előadást ért meg, de nem sok pénzt hozott, mert Budapestről hozatták a huszáregyenruhákat, ami sokba került. Októberben már az ácsmunkák folytak a kultúrháznál, helyi mesterek és önkéntesek összefogásával.

1949 elején már minden egyesületnek – a hitbuzgalmi egyesületet is beleértve – írásbeli jelentést kellett adni minden szereplésükről, munkájukról. Farsangkor már bált sem rendezhettek. Egy hét múlva pedig az EPOSZ-titkár bejelentette a Belügyminisztérium rendelkezését a Mária-kongregáció feloszlásáról. Szomorúságuk leírhatatlan volt.

Egy kongreganista vallomása:

„Azt a sok szépet, nemeset, amit a Mária-kongregációban prézenseink a lelkünkbe véstek, azt kitörölni soha senki nem tudja. Megtanultunk hinni, a Szűz Anyát szeretni, az ő példáját követni. Megtanultunk emberségesnek lenni, segíteni az elesetteket, a reményvesztetteket. Évtizedekig jó szívvel munkálkodtunk együtt a gyári munkások, tanítónők és más foglalkozásúak gondjaival – és ez a hit, tanítás örökre megmaradt a lelkünkben.”²⁹

A dr. Markos János plébános által részletesen vezetett Historia Domusból tudjuk, hogy milyen nehéz időszakot élt át a falu 1943–44–45-ben, hol a magyar, hol a német katonaságot szállásolták el az iskolában hosszabb-rövidebb időre, majd az orosz katonaság vonult át a falun. Igen nagy szükség volt a plébános határozott kiállására, fellépésére, szervező erejére a hívek érdekében, a falu népének jószándékú összetartására.

Az állam és az egyház szétválasztásával megszüntették a kötelező hitoktatást, és 1949-ben államosították az újonnan felépült kultúrházat. 1951-ben megtörtént a plébánia földjeinek „felajánlása” az államnak. November 11-től a plébániát a győri püspökséghez rendelték, mivel „*a kormány a Szent Benedek rendet tanítani és nem pasztorálni hagyta életben*”.

A falu ifjúságának sokszínű, de mégis egységes, jó célokért történő összefogása, színes közösségi élete megszűnt.

Györszentiván iskolái és óvodái

Az alapfokú népoktatástól a mai iskoláig

Minden település életében fontos szerepe van az iskolának. A szentiváni népoktatás kezdeteire az 1729-től vezetett plébániai anyakönyvezésekben található feljegyzések. Az első nyom 1736, amikor Kazimir Vida a mester. Őt követi 1742-ben Szemerédi Ádám 1743-ban Bölcs Márton. Az iskola a mai Déryné utca 37. szám alatt lévő nádfedeles házban volt, egy tanteremből és egyszerű szolgálati lakásból, gazdasági épületekből állt. 1802-ben az iskola két tantermesre bővült. Az 1829-ben Pannonhalmára küldött jelentésből kitűnik, hogy „Szent-Iványon” magyar, horvát, német nyelven „*tequaliter*” azaz egyenlőképpen oktatnak. A községben azért volt szükség a három nyelven történő oktatásra, mert a magyar lakosság mellett 10–20 közt volt a német nyelven beszélő családok száma. A horvátok pedig a főapátságban található okmányok szerint 1529-ben, az 1660-as években, végül 1683-tól az 1720-as évekig jöttek kisebb csoportokban.³⁰

Az 1843-as jelentésben név szerint szerepel minden tanuló. Néhány kiemelt példa a tudósításból: „*Erkölcsei tulajdonság – »első rendű», »röst», »röst játékos», »csintalan», »makacs». Hiányzás – »olykor járt», Februárius utollyán*

végképpen elmaradt”. Ismerteti a jelentés írója a tantárgyak rendjét, melyeket magyar és horvát nyelven oktatnak: Biblia, história, magyar írás, számvetés, olvasás „*magyar és horvátul*”. 175 a tanulók létszáma, akik közül „*szorgalmasan jártak*” 135-en, „*röstek*” 40-en. A fiúk három, a lányok két évig jártak iskolába. (A jelentés „*Költ Szent-Iványon Április 27dikén, 1843*” – ez időben Molnár József volt az iskola mester.)³¹

A neves mesterek közül ki kell emelni Nemes Mihályt, aki az 1850. évi jelentés szerint 210 tanulóért felelt (116 fiú, 94 lány). Érdemes ezen adathoz megnézni a falu lélekszámát: „*a lakosság összetétele: 1407 magyar, 269 horvát, 11 zsidó*”. Nemes Mihály munkáját minden évben elismerés övezi: kiváló és fáradhatatlan, „*igen sokszor egészségének kárára a kötelező órákon felül is foglalkozik a tanulókkal.*” „*A soproni kerületi helytartótanács 1855. január 15-én nyilvános dicséretben részesítette*” – áll az iskolai körlevelek jegyzőkönyvében³² 1870-ben bekövetkezett haláláig tanított Szentivánon. Síremléke a régi temetőben a nagykereszt mellett található.

1855-től már külön tanítják a lányokat, az 1857-es jelentésben először olvashatunk a vasárnapi iskolába járókról. Ők már elvégezték az elemi iskola 3 osztályát, és kiegészítő ismeretként a fiúk főleg mezőgazdasági, a lányok háztartási ismereteket szereztek.

1863-ban Filperger Rudolf esperes nyílt levelet intéz a szülőkhöz, kérte, hogy gondosan taníttassák gyermekeiket. A felhívás a Tanodai Lapokban mint ajánlás jelent meg. Érdekes évről évre olvasni a jelentéseket. 1871-ben „*A fi-tanoda Leckerendje*” a következő: Írás, olvasás, számvetés, hit és erkölcs, gazdaságtan, természetrajz, nyelvtan, helyesírás, fogalmazás, „*földirat*”. Tanítás délelőtt és délután.

Az 1880-as évektől a fiúiskola bővítéséről olvashatunk. A sarki iskolát a mai Déryné és Váci Mihály utca kereszteződésében egy kocsmából alakították ki, melynek költségeihez Molnár Vid Bertalan 1000 Ft-tal járult hozzá.

Az iskola történetében nagy jelentőségű volt a zárdaiskola felépülése a templom mellett a lányok oktatására, nevelésére. Az iskolát a Pannonhalmi Főapátság építtette 1889-ben. Talán kevésbé ismert, hogy Ferenc József uralkodásának 40. évfordulóján azt kérte az őt ünnepelni kívánóktól, hogy az ünnepségre fordítandó pénzből építsenek iskolát, vagy fordítsák azt jótékonyági célokra. Az iskola működéséhez Molnár Vid Bertalan nagy értékű alapítványt járult hozzá. A leányiskolában tanító „nővérek” eltartására 25 500 Forintot adott át örökös alapítványként a Főpát úr kezébe, a hat nővér eltartására.³³

Az új épületben nemcsak a lányiskola, hanem a kisdédóvoda is helyet kapott, valamint a zárdaépület a melléképületekkel együtt. A lányok tanítására és az óvodások nevelésére hat apáca érkezett. Az első tanévükről, az 1890. évi jelentésben olvasható: *„különösen a zárdaiskolabeli tanítónők kifogástalanul jártak el és szép sikert vívtak ki.”*

A kerületi tanfelügyelőség kimutatása alapján 1901-ben Szentivánon tanítók voltak: a fiúknál *„Dobrovits Miklós 54 éves, Kollár Antal 56 éves. A lányoknál: Pósz Georgina 35 éves, Schifter Izabella 27, Taár Rozamunda 33, Dominkovics Brigitta 23 éves. Az óvónő segédje Bitskey Malvin 23 éves kézimunka tanítónő. Mind képesítettek.”*

Nagy jelentőségű volt 1910-ben a fiúiskola bővítése a mai Déryné és Váci Mihály utca sarkán két tanteremmel és egy kétszobás tanítólakással.

A község lélekszámának növekedésével nőtt a tanulólétszám is, és újabb tanítók felvételére volt szükség. 1915–17-ben kerül a fiúiskolába Hány Pál és Metzker Károly. A zárdaiskola 1911-ben lett három, majd 1931-ben négy tantermes.

Az 1920-as földosztás után a falu északi részén kiépül a Telep. 1929-ben elkészült a Szentistvántelep két tantermes új iskolája. Az egyik tanterem vasárnaponként kápolnává volt alakítható, a telepiek itt hallgathattak misét. Az iskolában az 1. és 2. osztályosok tanultak, így csak 3. osztálytól kellett a „falusi” iskolába menni. Az épülethez két szobás tanítólakás is tartozott. Az épület eredeti funkciója szerint 1948-ig működött.

1930-ban dönt el, hogy a zárdaiskolát is bővíteni kell. A költségeket a pannonhalmi főapátság állta. A bővítéssel a templommal együtt egy U alakú udvar jött létre. A földszinten két óvodaterem kapott helyet, az emeleten az apácák szobái, régi szálláshelyükből lett a negyedik tanterem.

A hat osztályos tanulás bevezetése az 1920/30-as évektől egyértelmű volt, de mindkét iskolában csak négy-négy tanterem állt rendelkezésre. Szokás szerint az I–II. és a III–IV. osztályosokat vonták össze, ezért nem volt ritka a 100-120 fős osztálylétszám sem.

A második világháborúban az iskolaépületben gyakran szállásolták el katonákat. Legnehezebb az 1944–45-ös év volt, 1944 márciusától 1945. április közepéig a tanítás is szünetelt. 1945-től létrejött a 8 osztályos általános iskola, 1948. május 17-én megtörtént az iskolák államosítása.

1948 szeptemberében 16 tagú tantestület kezdte meg a munkát Tell Zoltán igazgatásával. Az apácák helyett hét fiatal tanító került a faluba, akik

közül négy szentiváni volt: Jursics Róza, Marosi László, Pozsgai Vidáné Aradi Mária, Szilágyi György. Ez az iskolás gyerekek szülei számára is megnyugtató volt. Létrejött a napköziotthon, megalakult az úttörőmozgalom, megszűnt a kötelező hitoktatás.

A régi „zárdaiskola” az évek korszerűsödött: az iskolához modern szárnyat építettek. A volt fiúiskola elavult tanítólakását lebontották, az iskolarészt felújították. Gondozott park, udvar veszi körül. 1971-ben az iskola felvette Váci Mihály nevét. 1972 óta minden év áprilisában meghirdetik a Váci Mihály versmondó versenyt Győr és környéke általános iskolai tanulóinak. 1992-ben alakult meg a Vadvirágok színjátszócsoport, amely nagyon gyorsan országos hírnévre tett szert. 2021-től az iskolát ismét a Pannonhalmi Bencés Főapátság működteti, Győrszentiváni Szent Benedek Általános Iskola néven. Jelenleg 17 osztályban 410 gyermek tanul. A tantestület létszáma 35. A bencés rend 132 év elteltével ismét egy jól működő, sok értékkel bíró általános iskola fenntartója lett.³⁴

A győri ipar fejlődésével Szentiván, azon belül is a Telep lélekszáma rohamosan nőtt. A gyereklétszám növekedése szükségessé tette egy új iskola építését, amely 1960-ra készült el a Vajda János utcában, nyolc tanteremmel, tornateremmel szertárakkal, könyvtárral, napközis helyiségekkel. Az első tanévben a tizenkilenc fős tantestület 478 taulót fogadott. Az iskola 1970-ben vette fel Móricz Zsigmond nevét. 1991-ben új szárnyal, öt tanteremmel bővült az iskola, így végleg megszűnt a váltott műszakos tanítás, amely addig két alsós osztályt érintett. Hagyományos rendezvényei közül kiemelkednek a Móricz-napok. 1979-től évente rendeznek Móricz Zsigmond Városi Próza-

mondó Versenyt, amely az első években az író lányai is megtiszteltek jelenlétükkel. Az iskola jelenlegi tanulólétszáma 398, a tantestület 34 főből áll.

Az intézmény magas színvonalú oktató-nevelő munkáját számtalan cím jelzi.³⁵

A szentiváni óvoda története

1889. szeptember 29-én avatta fel Vaszary Kolos főapát a leányiskolát és kisdedóvót a zárdával. Az alapítólevél szerint „... a leánynevelésnél még nagyobb jelentőségű a kisdedek célszerű ápolása, amennyiben hazánkban a kisdedek anyagi és erkölcsi épségének biztosítása nemcsak emberbaráti ügy, hanem egyszersmind a nemzeti lét és gyarapodás, a közegészség és közbiztonság végre a közművelődés fontos kérdése.”³⁶

A „kisdedóvó” 1889. évi működésének kezdetétől az 1948. június 17-ei államosításig apácák vezették az óvodát. Az óvoda életéről elsősorban visszaemlékezések alapján alkothatunk képet. Horinka Zsuzsa 1997-ben írt szakdolgozatában a győrszentiváni óvoda történetét dolgozta fel.³⁷ Kevés írásbeli anyagát a még élő, az apácák mellett dajkaként dolgozó adatközlők visszaemlékezéseivel egészítette ki. Ez alapján az óvodában 80–100, később még több gyerek járt 2,5 éves kortól 6 évesig. Kezdetben egy teremben foglalkoztak velük. Téli időszakban mindig kevesebben voltak, hiszen a szegényebbek nem tudták megfelelő ruházatban útnak indítani gyermekeiket. A foglalkozások főként délelőtt történtek, sok mesét hallgattak, énekeltek, Verona nővér gyönyörűen hegedült, verseket tanultak, felkészültek az ünnepekre. De tanultak illemet, tornáztak, színdarabot

játszottak. A tízórait otthonról vitték, ebédre hazamentek, a délutáni játékos foglalkozásra már csak a közelben lakók mentek vissza.

1930-ban új szárnyal bővítették a zárdaiskolát és óvodát, így már két teremben foglalkozhattak a kicsikkel. Látványos tornabemutatókat és évszázó ünnepélyeket rendeztek, gyakran a szülők bevonásával. Az apácák által vezetett Krónikás könyvből tudjuk, hogy már az 1890-es években felmerült a gyermekek nyári foglalkoztatásának szükségessége. 1895-ben próbaképpen vállalták a nővérek, de mivel étkezést nem tudtak biztosítani, hamarosan kiderült az életképtelensége és megszűnt. 1939-ben próbálkoztak újra célszerűbb formában. A zárda udvarán felépült a napközi konyhája és a gyerekek – csekély hozzájárulásért – naponta háromszor kaptak enni.

A háború alatt az óvodai foglalkozások gyakran szüneteltek: az átvonuló katonaság foglalta el az óvoda és az iskola helyiségeit. A harcok alatt az épületek is sok kárt szenvedtek. 1947–48-ban nagy összefogással megtörtént a tantermek helyreállítása.

1948. június 16-án a képviselőház törvényt hozott az oktatási intézmények államosításáról. Az apácák választási lehetőséget kaptak: vagy felmentést kérnek egyházi esküjük alól és esküt tesznek az új alkotmányra, vagy elhagyják a zárdát. Ők ez utóbbit választották. Távozásukkal lezárult egy korszak, amelyben 59 éven keresztül meghatározó irányítói voltak a falu szellemi életének.

Az 1950-es évek sok nehézséggel jártak: egyre nagyobb gyereklétszám, új társadalmi elvárások, alkalmazkodás az új politikai helyzethez, nem megfelelő körülmények. 1960-ban elkészült a Móricz Zsigmond Általános Iskola, és a régi iskola mellett felépült az új óvoda. 1965 októberében 60 gyermek

számára (Sugár úti óvoda), 1980-ban megnyílt a Kör téri óvoda is. Jelenleg 16 óvodás csoportban 334 kisgyermekkel foglalkoznak szakképzett óvónők a következő helyeken: Kör téri óvoda 6 csoport, Sugár úti óvoda (bővítése, felújítása 2014-ben fejeződött be) 7 csoport, Váci Mihály úti tagóvoda (2010-ben nyílt a régi fiúiskola átalakításával) 3 csoport.

A szentiváni óvodák jól felszereltek, az óvónők magas színvonalú munkája biztosítja a gyermekek testi, szellemi fejlődését. Az óvónők munkájuk során nagy hangsúlyt fektetnek a néphagyományok ápolására. Fontosnak tartják megismertetni a gyermekekkel hogyan éltek régen az emberek, milyen eseményekhez kapcsolódtak ünnepek, milyen játékokkal játszottak elődeik. Így már több évtizedes hagyománya van az óvodákban a szeptember végi Mihály napi vásárnak, ahol a gyerekek saját készítésű játékaikat árulják a másik csoportba járóknak. Fizetségül diót, almát, gesztenyét kapnak.

Ahogy a településen évente megrendezik a szüreti napokat, az óvodában is kapcsolódnak a szüreti hagyományokhoz. Minden jeles naphoz dalokat, verseket, mondókákat, táncokat tanulnak. A téli népszokások az adventi gertyagyújtással kezdődnek, Mikulással, Lucázással, a karácsony közös megünneplésével folytatódnak. A farsang a mulatozás ideje. A kiszebáb készítése, égetése az udvaron, kiszemondókák, énekek kíséretében már a tavaszvárás is szimbolizálja.

Tavaszi népszokások: húsvétra tojásfestés, locsolóversek tanulása, locsolkodás. Pünkösöd: pünkösdi király és királyné választás, pünkösödölő játszás köszöntőkkel, énekekkel, tánccal. Végül a lakodalmas népszokások felelevenítése, eljátszása, a rigmusok előadása is sok örömmel jár.³⁸

A gyerekek szívesen ismerkednek meg a régi mesterségekkel, a falusi ember munkájával, eszközeivel, játékaival, ünnepeivel. A falu „Kincsházában” is élveznek minden látogatást, ott tartott foglalkozást, őszintén csodálkoznak rá a kiállított régi eszközökre, ruhákra, gyermekjátékokra.

Hála és köszönet az óvónőknek, hogy nem hagyják feledésbe menni régi szokásainkat, hagyományainkat, a hozzájuk kapcsolódó népdalokat, népköltészeti alkotásokat.

A községből elszármazott papok és apácák – a közösségi szellem őrzői

Győrszentiván sok kiváló embert adott a hazának és a világnak.³⁹ A zárdaiskolai nevelés következtében is a faluban „jó szellem” uralkodhatott, amelynek beszédes bizonyítéka, hogy tizenkét neves paptanár és tizennégy apáca tanító-nő, tanár került ki a faluból. Többségük élete egy-egy szakaszában – ha rövid időre is – visszatért szülőföldjére, de ha sorsa másként alakult, mindig hálával és segítő szeretettel gondolt vissza falujára. Illő, hogy felidézzük nevüket!

- **Komendo Márton** gyakovári kanonokról csak annyit tudunk, hogy Szentivánon született 1787-ben. 1814-től Boszniában a Diakovári püspökségen szolgált. Ő építtette 1843-ban Szentivánon a haranglábat.⁴⁰
- **Molnár Vid Bertalan** (1813–1896) kapucinus szerzetes. Életéről, alapítványai sokaságáról már több helyütt megemlékeztünk. Kérésére Szentivánon temették a régi temetőben.⁴¹

- **Mátrai (Matusz) János** (1877–1971) piarista házfőnök, gimnáziumi igazgató, magyar-latin szakos tanár. Tudományos és szépirodalmi munkássága is jelentős. Egyházi és alkalmi beszédei „Mester és tanítvány” című önálló kötetben is megjelentek.
- **(Skerlanitz) Molnár Vid Bertalan** (1878–1935) bencés, nagybátyja iránti tiszteletből vette fel a nevét, amellyel elég sok gondot okozott a kutatóknak. Latin-görög szakos tanár, hosszú ideig a pannonhalmi noviciátus mestere.
- **Fertetics István** (1884–1923) piarista, matematika-fizika szakos tanár, elismert fizikus, kutató.
- **Mátrai (Miletics) Guido** (1888–1975) bencés, kiváló matematikus és fizikus, főiskolai tanár.
- **Dr. Szelényi Imre Rudolf** (Zvezdovits Rezső) (190–1964) minorita. (Életéről lásd később.)
- **Szücs Gyula Godofréd** (1908–1938) bencés növendék, görög-latin szakos tanárjelölt, nagy görög irodalmár.
- **Skerlanitz Jávör Fidél** (1909–1978) bencés, görög-latin szakos tanár, kiváló szónok.
- **Kövecses Géza** (1921–1967) jezsuita teológiai tanár „A brazil papképzés feledhetetlen nagy embere.”
- **Dr. Dobrovich Ferenc Ágoston** (1927–1986) bencés, latin-magyar szakos tanár.
- **Árnics László** (1927–1987) győri egyházmegyes pap.

Szentivánról indult szerzetes nővérek: Isteni Szeretet Leányai⁴²

- Zsebedics Julianna, Immaculata nővér (1876–1957) matematika-fizika szakos tanár.
- Miletics Mária, Aranka nővér (1878–1959) tanár.
- Skerlanitz Teréz, Irma nővér (1881–1958) kézimunka mesternő.
- Udvardi Katalin, Adél nővér (1881–1976) tanár.
- Polocz Etelka, Ernesztin nővér (1883–1966).
- Kozma Róza, Alícia nővér (1889–1959) tanár.
- Ponty Ilona, Angelina nővér (1896–1970) tanítónő.
- Bucsecs Teréz, Cecília nővér (1896–1986) fogadalomtétele után az USA-ba küldték. Hosszú élete során sok magyaron segített, akik a II. világháború és 1956 után kerültek Amerikába.⁴³
- Fertetics Mária, Jolán nővér (1897–1977) tanítónő.
- Kurja Margit, Angelóra nővér (1908–1996) magyar-történelem-ének szakos tanár.
- Unti Irma, Etelka nővér (1911–2021) tanítónő.
- Bogár Piroska, Ambrózia nővér (1915–1989) magyar-történelem szakos tanár
- Pozsgai Filoména nővér tanítónő.
- Szentmihályi Irén, Rita nővér (1925–) óvónő.

Az apácákra, akár óvodában, akár iskolában tanítottak, mindig nagy szeretettel és tisztelettel emlékeztek Szentivánon. Türelemmel, szeretettel tanították és nevelték a gyerekeket, a háború alatt az óvodában létesített kórházban ápolták a betegeket, gyűjtöttek a szegényeknek, tartották a lelket a szenvedőkben, noha sok esetben maguk is nélkülöztek. Abban mindenki egyetértett, hogy az iskolák államosításával, a nővérek 1950-es szétszórásával lezárult egy korszak a szentiváni kisgyermekoktatásában, nevelésében.

Szelényi Imre Rudolfról 2021-ben utcát neveztek el Szentivánon, ezért tartom fontosnak, hogy röviden ismertessem életét és munkáját.

Szelényi Imre minorita szerzetes Györszentivánon született 1906-ban. Teológiai tanulmányai Rómában, Páduában és Velencében végezte. 1931-ben Egerben szentelték pappá. 1932 és 1935 között az egri Szent Antal és Szent Imre kollégiumok igazgatója. 1938-ban tábori lelkész Miskolcon. 1941 nyarától a Keleti fronton szolgált. 1945 februárjában részt vett a drezdai bombázás áldozatainak mentési munkálataiban. Hét havi amerikai hadifogság után 1945-46-ban a párizsi pápai nunciusnál fordító. 1946-1950 között a löveni főiskola tanára. 1950-52-ben misszionárius Caracaban, Puerto Ricóban, Dominikában, Haitiben, Jamaicában és Kubában. 1952-től Cranby-ben (USA) a teológiai szeminárium igazgatója. 1960-tól Magyarok Mindszenti Mozgalmának vezetője. 1964-ben VI. Pál pápa meghívta Rómába. Tudományos munkái Kölnben, Münchenben, Bécsben, Londonban jelentek meg. A sumér-magyar rokonság kérdésének egyik első kutatója volt.

Végtelenül megindító és elgondolkodtató Szelényi páter 1960-ban, Amerikában írt „*Görszentiván nagyközség története*” című 22 oldalas kézírata,⁴⁴

amelyet törlesztésül szánt szülőfalujának. A kézirat Krasznai Zoltán közvetítésével került haza és vált ismertté a 2000-es évek fordulóján. Visszaemlékezései olyan frissnek tűnnek, mintha akkor hagyta volna el Szentivánt, és a falu közösségi életéről is hű képet ad.

Györszentivánról írt tanulmányának bevezető részében hosszan foglalkozik a magyar őstörténettel, Hérodotosz munkáiból indulva egészen újszerű megközelítésben. Nagy alaposággal ír Andrásvárról, amelyről elég keveset tudunk. Revidiálja a szentiváni horvát betelepítéseket, megállapításai számunkra még nem minden esetben nyertek megerősítést. Élénken emlékezik „*A falu topográfiájára*”, a régi utca és falurész nevekre, elhelyezkedésükre, épületekre, vízimalmokra, családnevekre és a hozzájuk kapcsolódó történetekre. Külön taglalja „*A falu valláserkölcsei és kulturális értékét*”, részletesen ír papokról, apácákról, tanítókról, az I. és II. világháruiban esettekről. Pontos adatokkal szolgál a falu közigazgatási, gazdasági, kereskedelmi és ipari életéről. „*A családi és társadalmi élet változásai*” címszó alatt élményszerűen ír a családi ünnepek szerepéről, az ifjúság ismerkedési, találkozási lehetőségeiről (tollfosztás, kukoricafosztás, babválogatás), a jó hangulatú estékről, a lakodalmakról, búcsúról. „*A falusi életnek van még egy-két titka, ami nagyobb vonalon a társadalmi életünkhöz tartozik, mint a pincék, a varrodák és az üzletek.*”

A *pincék* a megnyugvás, a pihenés óráit jelentik a sok munka után. Itt a pohár bor mellett megnyílnak az emberek, tárgyalnak politikát, bizalmas dolgokat, összelelegednek, erősítik egymást a férfiak.

A *varrodákban* a jobb képzettségű asszonyok varrni, szabni, foltozni tanítják a lányokat. A lányok nemcsak dolgozni, de látni, beszélni, viselkedni is tanulnak, megbeszélik a falu ügyeit, a titkos szerelmeket is.

„A borbélyüzletek, szabók és suszterek a legények klubjai. Ott a mester úr dirigál és politizál, mert ők értenek legjobban a politikához. Van bőven idejük gondolkodni és elspekulálni, mert csak kézzel dolgoznak.”

A falu életének különlegességeit személyes élményei teszik élvezetesség és hitelessé. Nagy szeretettel emlékezik meg Szalai Imre sekrestyésről, Bazsó néniről, aki ötven évig volt a falu bábája, Stakor bácsiról, a harangozóról, Pék Márton órásról.

Filozófikus bölcsekedéssel veszi sorra, miként alapozza meg a szülői ház, a család a gyermek sorsát, jövőjét, és mennyire igaz ez a saját életére is. Sokfelé járt a világban, de 1960-ban is élénken látja maga előtt az égbenyúló öt nyárfát, a vasúti átjárót, a falu minden egyes pontját, név szerint említi a régi ismerősöket és a falu népének összetartását. A Függelékben saját verseivel búcsúzik:

*„Ha végóráim üt, készen leszek
Kék-Duna, Nagyhegy... Isten veled!”*

1964-ben hirtelen szívhalál érte Rómában.

Új korszak, az 1960-es, 1970-es, 1980-as évek

A közösségi élet elmúlt évtizedeiről egyrészt a plébánián kötelezően vezetett Historia Domus alapján kaptunk képet. Dr. Markos János plébános 1941-től 1957-ig nem csak a plébánia ügyeiről, de a falu lakosságának életét érintő jelentős eseményekről is részletesen beszámolt.⁴⁵

Az 1996-ban létrejött Szentivániak Szentivánért Alapítvány 1997-től évente falukutatói pályázatot hirdetett.⁴⁶ Ennek eredményeként olyan pályamunkák készültek, amelyek legtöbbször tudományos alapossággal dolgozták fel a közösség intézményeinek, szokásainak, kultúrájának, múltja egy-egy korszakának történetét. Szerencsénkre a 2000-es évek környékén interjúkat is készítettek autentikus személyekkel, visszaemlékezések születtek írásos formában, amelyek nélkül ma már a múlt feltárása szegényes volna. A továbbiakban gyakran hivatkozom ezekre a pályamunkákra, természetesen mindig a szerzők és az elkészítés évének megjelölésével, az egyes témáknál összegezve azok tartalmát.

Az 1948 és 1964 közötti évek kulturális életéről nincsenek dokumentumok. Bécsiné Gárdonyi Éva 1999-ben három helyi nyugdíjas pedagógus – Czifrik Mihályné, Barlavits Tibor és Góczán Károly – segítségével próbálta felidézni a korszak közösségi-kulturális életét.⁴⁷

A község kulturális életének irányítását tiszteletdíjas kultúrházigazgatók látták el, akik gyakran váltogatták egymást. A politikai irányítás erős volt, a kultúra irányítása közvetlenül a Községi Tanácshoz, közvetetten a Győri Járási Tanács Művelődési Osztályához tartozott. A programok szervezésében nagy szerepe volt az akkori ifjúsági szervezeteknek. Táncos rendezvények, színi előadások, társadalmi-politikai ünnepek, megemlékezések jelentették a kulturális életet. 1958-ban volt a községnek egy fúvószenekara is, de ez hamarosan feloszlott.

1964-től függetlenített igazgatója lett a kultúrháznak Winkler János személyében. Ettől kezdve színesebb, gazdagabb kulturális programok szerveződtek. Már nemcsak a faluban, hanem a környező településeken is bemutakoztak a helyi csoportok.

Barlavits Tibor nyugdíjas tanár, aki 1965-től volt a helyi kulturális élet irányítója, így emlékezik vissza az 1960–1970-es évekre:

„Az 1964–65-ben induló országos klubmozgalomba bekapcsolódva gazdag klubéletet építettünk ki. Elindult az öregek klubja, amely öt-hat alkalom után szétvált férfi és női klubra. Alakult egy gyermekklub és az ifjúság klubja. (Ők azok a középiskolások voltak, akik visszajártak az úttörőcsapat munkáját segíteni). A gyermek és ifjúságklubosok a vasárnapi diákmise után mentek a kultúrházba játék és irodalmi színpadi klubfoglalkozásra. Működött a csillagász, bélyeggyűjtő és fotósakkör, volt zeneoktatás, német nyelvoktatás. A csoportok vezetését tiszteletdíjas klubvezetők látták el.

Országos visszhangja volt a munkásklubnak, amely a szabadszombatok bevezetésének időszakában született azzal a céllal, hogy segítse a megnövekedett szabadidő kulturált eltöltését. A döntően ismeretterjesztő előadásokra 56–120 fő járt.

Rendszeresen rendeztünk író-olvasó találkozókat, meghívtunk országos hírű táncdalénekeseket.

1962-ben újjáalakult a II. világháború után feloszlott énekkar. Ők és az irodalmi színpadosok közreműködésével zajlottak a társadalmi ünnepek, szövetkezeti közgyűlések, öregek-napi, nőnapi megemlékezések, névadók, esküvők, temetések”.⁴⁸

Az 1960–70-es évek elején számos olyan cikk jelent meg a Kisalföld c. megyei lap hasábjain, amelyek méltatják a falu határain túllépő, a környező településeken rendszeresen bemutatkozó szentiváni művészeti csoportok színvonalas előadásait. A kulturális élet szervezésében nagy szerepet játszottak a helyi pedagógusok is. A gyermekeken keresztül a szülőket is tudták mozgósítani. Barlavits Tibor így emlékezett:

„1963-ban kezdtük építeni, és 1968. május 11-én avattuk fel az akkori művelődési ház oldalánál levő Úttörőparkot. Az utolsó simításokig nagyon sokat kellett dolgoznunk (árokrendszer kialakítása, a terület feltöltése, szépítése). Az iskola tanulói egy-egy terület felett védnökséget vállaltak. Az igazi kézilabdapálya mellett játszótér, kisméretű tekepálya, valamint kisház épült. A felavatást követő években megvalósítottuk a park vízellátását. Így rendszeressé válhatott a salakpálya karbantartását. Később pedig – a pálya lebetonozása után – télen tudtunk korcsolyapályát készíteni. A játszótér-úttörőpark délelőttönként a szabadtéri tornaóráknak adott helyet, délutánonként pedig megszerveztük a park nyitva tartását. Ma már elképzelhetetlen az

a hatalmas társadalmi összefogás, a szülőknek az iskola felé megnyilvánuló önzetlen segíteni akarása, amellyel a park létrejött. Bármilyen munkát kellett végezni, mindig találtam olyan szakembert, aki készséggel jött a közösséget szolgálni. Nélkülük, az öldozatkész munkájuk nélkül álmaim csak álmok maradtak volna.”⁴⁹

A nyolcvanas évek elején felépült az új iskolaszárny sportpályával, így a park elvesztette a jelentőségét, és megszűnt a gondozása is.

„Szomorú szívvel és elszorult torokkal néztem, hogy évről évre hogyan pusztul el a több ezer munkaórával és kimondhatatlan lelkesedéssel felépített park...”⁵⁰

Az egykor hasonlóan nagy összefogással épült kultúrház – amelynek egy 500 fős nagyterme, két klubszobája és egy irodahelyisége volt – 1974-ig szolgálta a kulturális életet. Ekkor a nagytermet életveszélyessé nyilvánították. Bár a kistermek továbbra is működtek, nagyobb rendezvények lebonyolítására nem volt lehetőség.

Szerencsére a faluban mindig voltak kiváló pedagógusok, akik a gyermekek ismereteinek bővítését, szülőfalujuk és tágabb környezetük megismerését, a helyhez való kötődésüket is szívügyüknek tekintették. Ezért idézem ismét szívesen Barlavits Tibor visszaemlékezését az 1960–70-es évek iskolai kulturális életéről.

„Nemcsak általános iskolai tanár voltam, hanem úttörőcsapat vezető is. Közvetlen tapasztalatból tudom, hogy csak annyira volt jelen a politika a gyermekszervezetekben, amennyire minden korban, így napjainkban is jelen van. Az esetleges túlzások mindig az adott iskola tantestületén, a gyermekszervezetek vezetőin múlnak.

Iskolánk szelleme – jelenleg Váci Mihály Általános Iskola – olyan volt, hogy fontos feladatnak tekintettük a kirándulások szerepét az iskolai munkában.

Igazgatóm megbízásából egy kollégámmal együtt elkészítettünk egy nyolc évre szóló kirándulási tervezetet, amely egyre bővülő körben fogta át a közvetlen környezettől a tágabb, majd országosan is fontosnak tartott tájakig a kirándulási programunkat.

A tervezésnél figyelembe vettük a tanulók életkorát, türröképességét és a szülőkre háruló anyagi kihatásokat.

Az alsó tagozatosok kirándulási tervezete Szentiván alapos megismerésével kezdődött. Fontosnak tartottuk, hogy minden gyermek el tudjon igazodni Győrben is, ismerje meg a város történelmi, művészeti múltját, érdekességeit

Felső tagozatos tanulóinknak már többféle kirándulást is szerveztünk.

Valamennyi osztály részt vett egy egésznapos akadályversennyel egybekötött helyi őszi túrán, amely a Nagyhegy végére vagy a Duna-partra vezetett. Az indulás az akadályversenyre az Úttörő Parkból történt, a gyerekek különböző gyakorlati és elméleti feladatok, ügyességi próbák megoldása után érték el a célt, ahol aztán az őrök tüzet raktak, szalonnát sütöttek, vagy nekiláttak a közös főzésnek. Ez általában paprikáskrumpli volt, ritkábban halászlé vagy gulyásleves.

A főzés után hatalmas számháború kezdődött, és csak estefelé, a hazaindulás vetett véget a játéknak. Másfajta kirándulás volt az úgynevezett üzemlátogatás. Ennek keretében a gyerekek négy év alatt megismerték a győri üzemek – Vagongyár, Öntöde, Textilgyár, Mezőgép, Csipkegyár, Keksz- és Ostyagyár – munkáját, de eljutottak az Ácsi Cukorgyárba és a Dunaújvárosi Vasműbe is. A harmadik kirándulási forma az országjárás volt.

1959-ben sikerült először táborozást szerveznem a Duna-partra. Mivel csak tíz személy részére tudtam öt darab kétszemélyes sátrat szerezni, váltással

oldottuk meg a táboroztatást. Minden reggel az iskolánál gyülekeztek a gyerekek, és az 50-60 tanuló kigyalogolt a táborhelyre a Duna partjára. (kb. 6–8 km)

Itt egésznapos program várta őket: akadályversenyek, játékok, fürdés, ebédfőzés, szalonnasütés. Este mindig más-más tíz gyerek maradt velem és felnőtt társaimmal, mivel nem volt több helyünk. Két hét alatt több mint száz gyermek töltött el egy-egy éjszakát a táborban. A hazulról érkezők hozták magukkal a szükséges napi élelmet. Szabályos tábori életet éltünk. Volt éjjeliőrség morzekészülékkel felszerelve, reggel zászlófelvonás indította a napot, este napiparancs-hirdetés, zászlólevonás, majd tábortűz zárta a programot. Volt természetesen éjjeli riadó is.

Az igazi nagy táborozások 1963-ban kezdődtek Balatonszárszón. Ekkor épült fel hatalmas társadalmi összefogással a Győri Járási Úttörőtábor.

Az első naptól kezdődően éveken keresztül egész nyáron lent voltam a táborban, mint táborvezető. Heti váltással érkeztek a járás iskoláiból a gyerekek. Természetes volt, hogy saját úttörőcsapatom minden évben megkapta a lehetőséget, hogy egy-egy turnusra megtöltse a tábor. Így minden évben 120 gyereket vihettem Szentivánról a szárszói táborba. A gyerekek hihetetlen élményekkel gazdagodtak. Egymáshoz való kötődésük erősödött, életre szóló barátságok alakultak.

Hosszú évek múltán is élénken élt bennük az emlék, és szeretettel gondoltak vissza ezekre az évekre.⁵¹

A szentiváni idősek klubjainak története

A művelődési házakban – országos kezdeményezésre – az 1964–65-ös évben kezdődött a felnőttek kiscsoportos foglalkoztatásának szervezése, amit a Népművelődési Intézet irányított. Ebben az időben Winkler János volt a kultúrház vezetője, közvetlen segítője pedig Barlavits Tibor tanár, aki a győri járás népművelési felügyelője tisztséget is betöltötte. Ekkor a járásnak kulturális szempontból öt kiemelt községe volt: Gyórszentiván, Pér, Tét, Pannonhalma, és Bőnyértalap, mert az önálló státusú művelődési házakban főállású igazgató dolgozott.

Szentivánon a két fiatal, lelkes szakember szervezte a foglalkozásokat. Ezen bármely korosztály részt vehetett, a cél az volt, hogy az ekkor megjelenő szabad szombatokon is hasznos és kellemes időtöltésre készítsék a lakosságot.

Hamarosan egyre többen és szívesebben jelentek meg a foglalkozásokon. Leginkább az ifjúság és az idősek életének tartalmasabbá, színesebbé tételére törekedtek.

Így jött létre az Ifiklub Barlavits Tibor szervezésével. Fő céljuk közös programok kialakítása, kirándulások, vetélkedők, közös színházlátogatások. Nagy gondot fordítottak a gyermekekkel való kapcsolattartásra. Híresek voltak az úttörőkkel folytatott sport- és természetjáró együttléteik, futballmérkőzéseik.

Az 1960-as évek végére létrejött egy önálló gyermekklub is. A vasárnap délelőtti mise után voltak a programjaik, de 1973-ban megszűnt a működése.

1969 ősztől a munkásklubokkal igyekeztek ellensúlyozni a TV befolyását (heti hat adásnap két-három csatorna!). A szombat esti foglalkozásokon

már száz fölötti létszám sem volt ritka. Ismert meghívott vendégeik voltak: Baranyi Tibor, Fodor András költők, Dobos Attila-Mari Zsuzsi, Bágya András-Toldi Mária zenész-énekes párosok. Szerveztek jogi tájékoztatást, és működött csillagászok klubja is.

Közben az 1960-as évek végére megalakult az Öregek Klubja.⁵² A györszentiváni idősök csoportja volt az első, amely tagkönyvvel rendelkezett. A havonta fizetendő tagdíj 1971-ben 3 Ft/fő volt. A templom melletti kultúrházban jöttek össze csütörtökönként. Ha nem volt szervezett program vagy vendéglőadó, beszélgettek, kártyáztak, sakkoztak. A ház belső karzatán, a büfében találkoztak, amelyet „*Bagolyvár*”-nak neveztek el. Néhány a sikeres rendezvényeikből: évente borverseny a saját termésű italból, egynapos kirándulások, nőnap, vetélkedők, pl.: „*Ki tud többet Szentivánról?*”

Egy idő után sérteni kezdte a tagságot, az „*Öregek klubja*” elnevezés. Ezért úgy döntöttek, „*Nyugdíjasok klubja*” lesznek.

Az 1972. évben már annyira felszaporodott a létszám, hogy a férfiak és a nők csoportja a kettéváláson gondolkozott. Ekkora már a tagdíj is emelkedett, havi 5 Ft-ra. 1973 januárjára érett meg a helyzet arra, hogy a klub két önálló egységre váljon szét, férfi és női nyugdíjas csoportra. A klubközösségek számára a találkozások helyét a művelődési ház biztosította, és 1971-től – falunk Gyórhöz csatolásától – gazdája is lett az idősök klubmozgalmainak.

Szentiván időseinek közösségi élete az 1970-es években is elismerést váltott ki a megyében. Felfigyelt rájuk a Győri Rádió, és 1973 novemberében műsort sugárzott róluk. A riport a „*Nemcsak a húszéveseké a világ*” címet viselte. A közvetítésben a dal is elhangzott, a szentiváni idős klubtagoknak ajánlva.

Törést jelentett a klubmozgalomban, hogy 1977-ben megszűnt a művelődési ház önállósága: a szabadhegyi kulturális intézmény fiókintézete lett. A klubok írott dokumentációi, tárgyi anyagai oda kerültek, lassanként elkallódtak.

1980-ban Győr városában elindult az oktatási és kulturális intézmények integrálása, amely Szentivánt is érintette. A két általános iskola közös igazgatás, a művelődési ház pedig a Petőfi Sándor Művelődési Központ irányítása alá került, de nem önálló intézményként, hanem a szabadhegyi József Attila Művelődési Házhoz kapcsolva. Az integráció során minden agyagot elvittek, a művelődés önállósága megszűnt...

Hosszú évek után a közösségi, kulturális élet ismét hanyatlani kezdett. A szakkörök, csoportok nagy része megszűnt. Az irányító Petőfi Sándor Művelődési Központ elsősorban Győr kulturális életére fordította a figyelmét.

Aranyeső Nyugdíjas Klub

Az önállósult női klub lelkesen fogott hozzá sajátos profiljának megteremtéséhez. A csoport első vezetője Orbán Ilona nyugdíjas tanárnő lett. A körülbelül 20 főből álló alapító tagok után a jelentkezők száma fokozatosan emelkedett. Kéthetente jöttek össze, programjaikon közös szórakozás, beszélgetés, cukrászati, főzési, kozmetikai tanácsadás, kézimunkázás, filmvetítés szerepelt. Az 1990-es évek elején Orbán Ilike életkora és hanyatló egészségi állapota miatt már nem vállalta a szervezéssel járó munkát. Új vezetőt kerestek.

Többen gondoltak Pozsgai Vidáné dr. nyugdíjas főiskolai docensre, aki 1993 januárjában hagyta abba a negyvennégy éven át tartó pedagógiai tevé-

kenységét. Hosszas és többszöri rábeszélés után elvállalta a klubvezetést, amely hamarosan örömteli, szeretett munkájává vált.

Pozsgai Vidáné dr. Aradi Máriáról tudni kell, hogy Szentivánon született, itt kezdte tanítói pályáját. Ezt követően a Tanítóképző Főiskola gyakorló iskolájának igazgatója, majd a főiskola Pedagógiai Tanszékének docense lett. Nyugdíjas éveiben tapasztalatait felhasználva nagyszerű közösséggé szervezte a klubot. Kirándulásaik során módszeresen bejárták az ország minden tájegységét, megismerve történelmi, természeti nevezetességeit. Színházba, előadásokra jártak. Magáról így fogalmazta meg küldetését: *„Kultúrához szoktattam az idős embereket.”*

Tizenhárom évig volt a klub vezetője, amelyet 74 taggal vett át, 2003-ban lemondásakor 117-en voltak. 1994–2007 között a Megyei Pannon Nyugdíjas Szövetség elnökségi tagja is volt.

A klubfoglalkozások hetente szerdán 17–18.30-ig voltak. A programot mindig fél évre készítették. Az első félév január 1-től július 31-ig tartott, a második félév pedig szeptember elsejétől december 31-ig. Augusztus a nyári szünet ideje.

Az első hosszabb időszakban két egész napos kirándulást terveztek. Az egyik mindig országismerő jellegű, a másik általában gyógyfürdőre irányult. Budapest nevezetességeit módszeresen ismerték meg, ami egy-egy napba belefért. Jártak az országban kétszer is Pozsgai Balázs országgyűlési képviselő vendégeként. Részt vettek a Magyar Állami Operaház, a Vígszínház, a Mikroszkóp Színpad, a Fővárosi Nagycirkusz egy-egy előadásán.

A Győri Nemzeti Színház előadásaira évek óta kedvezményes bérlettel járnak. A kedvező feltételek közül a legjobb, hogy a Pannon Nyugdíjas Szövetség szervezésében délelőtti az előadások.

Vannak már kialakult hagyományaik. Ilyen például a farsangi álarcosbár, a félévenkénti névnaposok ünnepe, az Iván-napi félévzárás, a karácsony előtti teadélután, az aranylakodalmások, a 45 éves házások és a 70, 75, 80 évesek köszöntése, a betegek látogatása, a településünkért folytatott társadalmi munka. Ezek közé tartozik a művelődési ház udvarának karbantartásában való részvétel, a Kincsház nyitvatartási ügyeletének ellátása és időnkénti takarítása. (Az ügyelet megosztott a Régi Barátok Körével.)

Néhány éve kistérségi találkozón vesznek részt Öttevény, Ravasz, Gönyű, Ikrény nyugdíjasaival, és néhány győri klub: a Szerencse, a Napsugár, a Nádorvárosi tagjaival.

Éppúgy, mint a féléves programokat, a nagy utakat és időtartamukat is a tagság szavazatával döntik el. A költségeket a nyugdíjas pénztárcákhoz szabják. A célállomásra és vissza gyorsvonattal utaznak és kollégiumban szállnak meg. A célállomáson külön autóbusz várja a csoportot, és rendelkezésre áll minden ottani program végrehajtásához. A földrajzi és történelmi látnivalókon túl lehetőséget teremtenek gyógyfürdős pihenésre és egy vidám esti szórakozásra, közös vacsorára is. Az idegenvezetést a csoporton belül oldják meg.

1998 januárjában névadót tartottak: Gulyás Istvánné javaslatára az *Aranyeső* nevet választották. Juhász Miklós tagtársuk élő aranyvessző ágakat hajtattott az ünnepi alkalomra.

Megünnepelték a klub fennállásának 25, 30, 40 éves évfordulóját.

2004-ben Farkas Ildikó vette át a klub vezetését. Ildikó tovább folytatta elődei munkásságát, és színes, változatos programok szervezésével mai napig vezeti kékthetente a szerdánkenti klubfoglalkozásokat.

Gyakran hívnak meg előadónak helyi születésű vagy itt dolgozó szakembereket. Rendszeres vendégeik egészségügyi témában a település háziorvosai, fogorvosai és gyógyszerészei. Örömmel hallgatják a helytörténeti kutatók előadásait, vagy a szentiváni származású Zátonyi Szilárd győri tanár vetített képes bemutatóit. Vannak szívesen visszatérő író, költő, színész vendégeik, 2001 őszén vendégük volt Horn Gyula ny. miniszterelnök is. Minden évben megrendezik hagyományos ünnepeiket, programjaikat, például a farsangot, amikor a jelmezbe bújásen kívül színes bohózatokkal, jelenetekkel mulattatják egymást és a meghívottakat. Fontos esemény a félévkenkénti névnaposok ünneplése.

Az Aranyeső klub tagjai aktívan részt vesznek a városrész közösségeinek életében. A szüreti napok rendezvényei közül a Cserók Fakanálforgató főzőversenyen mindig előkelő helyezést érnek el, de rendszeresen képviseltetik magukat az Egészségpiac rendezvényen is.

A klub jelenlegi létszáma 50 fő. Valamennyien örülnek, hogy olyan összetartó közösséghez tartoznak, ahol figyelnek egymásra, segítenek egymásnak gondjaik megoldásában is.

Sajnálatos tény, hogy a nyugdíjas klubok számára a pályázati lehetőségek teljesen beszűkültek, így támogatásra főként a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központtól számíthatnak: ők biztosítják foglalkozásaikhoz a helyet, ill. hozzájá-

rulnak kirándulásaik vagy egyes rendezvényeik költségeihez. A pandémia miatti bezártságot egyre nehezebben viselik, mindenkinek hiányzik a közösségi élet.

Barátság Nyugdíjas Klub

Elődje a vegyes nemű közös nyugdíjas klub, amelyből kivált és önállóvá alakult a „*Nyugdíjas Férfiak Klubja*” 1973 januárjában. Vezetését Gőcze József tanácselnök vállalta. Hetente csütörtökönként találkoztak.

Együttléteiket a helyi ÁFÉSZ és a termelősövetkezet támogatta. Kezdetben gyakran változtak a vezetők – Németh Mihály nyugdíjas tanár, Szörényi Gyula nyugdíjas gyári munkás, Hevesi Dénes nyugdíjas hajókapitány váltották egymást. A szervezett programok mellett beszélgettek, anekdotáztak, kártyáztak, sakkoztak és férfiak lévén – természetesen – okot találtak arra is, hogy ürítsék poharaikat saját termésű boraikkal, amellyel évente borversenyt is rendeztek. De szerveztek vetélkedőket, kirándulásokat is.

1974-től Juhász (Csányi) Ernő nyugdíjas rendőr alhadnagy vezette a nyugdíjas klubot. Tevékenysége idején alakult ki a tartalmi munka, az igényes foglalkozások rendszere. Nőtt a klub ismertsége, a belépni szándékozók száma. Lassanként néhány hölgytag is jelentkezett, akik szívesen részt vettek a férfiak körében a klubéletben. A tagok együttléte barátságos légkörben, tartalmasan zajlott. Ötvöződött a tanulás a szórakozással. Évente többször mentek egynapos kirándulásra. Különböző témákban vendéglőadókat hívtak, beszélgettek, daloltak, néhányan a művelődési ház énekkarában is énekeltek. Néha kártyáztak, sakkoztak és megünnepelték egymás névnapjait.

Természetesen társadalmi munkát is végeztek: favágás, fatelepítés, gyomtalanítás, temető körüli munkák szerepeltek vállalásaik között.

1991-től Rikovics Imre lett az új klubvezető. Vőfélyi tapasztalatai alapján összeállítottak és bemutattak egy lakodalmas játékot, ami nagy sikert aratott. A település hagyományainak megfelelően különféle rendezvényeket tartottak. A műsor összeállításában és betanításában nagy szerepet vállalt Rubics Gyuláné.

1998-tól a klubvezetői teendőket Nagy Zoltán nyugdíjas ATI oktató látta el. A klub szervezésében évente több alkalommal is létrejöttek közös találkozók az Aranyeső klubbal, a József Attila énekkarral és a Régi Barátok Körével. 2003-ban vették fel a „BARÁTSÁG” Férfi Nyugdíjas Klub nevet.

Minden májusban megrendezik a szalonna-partit a másik klubokkal közösen. A tagság nagy létszámmal vesz részt ezen a rendezvényen, amelyet, az időjárástól függően hol az erdőszélen, hol pedig a művelődési ház udvarán felállított sátor oltalma alatt tartanak.

2003-tól Mayer János látta el a klubvezetői feladatokat. Ettől kezdve egyre több hölgytaggal bővült a klub. 2012-ben ünnepelték megalakulásuk 40 éves évfordulóját, amelyen dr. Somogyi Tivadar alpolgármester úr is részt vett. 2013-ban a klubvezető váratlan halála után Loschitz Ferenc közművelődési szakember látta el ideiglenesen a klubvezetői teendőket, majd 2014 eleje óta Grúber Lajos a klubvezető. Az ő munkájának köszönhetően az utóbbi években a létszám tovább nőtt, ma több mint 50 tagjuk van. Vegyes klub lett, ugyanis a férfiakkal szívesen jönnek a feleségek is. Így programjaik is színesebbek.

Ősszel és tavasszal egynapos kirándulást szerveznek. Szívesen hívnak meg egy-egy előadót is összejöveteleikre, például: Hámor Vilmos újságíró, Szilágyi György tanárt, vagy a falu ismert, közkedvelt embereit. Szeretnek együtt lenni, időnként csak jó hangulatú beszélgetéseken vagy kártyacsatákon a Kossuth Lajos Művelődési Házban. A sportot sem hanyagolják, kerékpároznak, tekéznak. Szívesen végeznek társadalmi munkát a falu és a Kincsház szépítésében.

Régi Barátok Köre

Az 1993 januárjában Miletics Ferencné és Czifrik Mihályné kezdeményezésére és aláírásával többeknek vitt kedves levelet a posta. Baráti beszélgetésre hívták a volt iskolatársakat, a volt jó szomszédok lányait, ifjúkori barátnőket. A megszólítottak közül először húszan jöttek. De az ő névsoruk már másokat is csábított a csatlakozásra. Hamarosan elkerülték a negyven fős létszámot. Az ötlet Miletics Ferencnéé, a csoport nevét Czifrik Mihályné javasolta, a szervezés oroszlánrésze is rájuk hárult.

Az újonnan létrehozott csoport korosztályi problémák miatt nem felelt meg a nyugdíjas klub feltételeinek. Ezért a kezdeti időben a kéthetenkénti találkozókön felelevenítették régi emlékeiket, felidéztek baráti kapcsolataikat, közös gyermekkori élményeiket. Az őszi időszakban már közös tervezgetés alapján állították össze programjaikat. Vezetőjük kezdetben Czifrik Mihályné, 1996-tól Miletics Ferencné volt.

2011-től Lőke Jenőné vezeti a baráti kört nagy meglelégedésre. Fiatalos társaságként indultak, ezért nagyon szerették az egynapos kirándulásokat.

Tervszerűen törekedtek hazánk tájainak, történelmi emlékhelyeinek megismerésére. Jártak Egerben, Aggteleken, Pécsen, a Dunakanyarban, a Balaton-felvidéken és sok más helyen. A honfoglalás 1000. évfordulóján megtekintették az ópusztaszeri nemzeti emlékhelyet. 2015-ben már háromnapos kirándulásra indultak Makó–Szeged–Szabadka–Palics útvonalon. Élvezték a budapesti múzeumlátogatásokat, és mindig nagy gonddal készülnek a pomázi testvérklubjukkal való évente ismétlődő találkozóra.

2013. január 25-én fennállásuk 20. évfordulóját ünnepelték, amelyen részt vettek a város vezetői: Borkai Zsolt polgármester, Simon Róbert Balázs alpolgármester, a művelődési ház vezetői és a testvérklubok képviselői.

Negyvenöt fős, csak nőkből álló baráti körük az elmúlt években, ha kellett a zugszeméltérakókat derítette fel, hősi halottak névsorát írták össze, vállalták a Hősi emlékmű környezetének gondozását, de a Kincsesház ügyeletét is.

Kéthetenkénti összejöveleikre szívesen hívnak előadókat: vendégük volt már többek között: dr. Lanczendorfer Zsuzsanna néprajzos, Harcsás Judit és Hámor Vilmos újságíró, Orbánné dr. Horváth Márta helytörténész, Horváth Ferenc népművelő és Zátonyi Szilárd tanár. Az egészségmegőrzést segítették az orvosok és természetgyógyászok előadásai. Tamás Zoltánné Marcella több ízben beszélt a komolyzene érdekességeiről.

Mindegyik félévben műsoros összejöveleken ünneplik a névnaposokat, és élvezettel készülnek vidám farsangi mulatságukra is. Ezen kívül biztos résztvevői a Művelődési Központ rendezvényeinek, és többeknek közös színházbérletük is van.

Igen figyelemre méltó az a nyitottság, amely a klub tagságát jellemzi. Részt vesznek Szentiván közösségi életében, minden más csoporttal baráti kapcsolatot ápolnak, bekapcsolódnak a MÁV-Start vonatos utazási kínálatába, és őszintén segítik egymást gondjaikban, de osztoznak örömeikben is.

Fúvószenekar

Győrszentivánon az ének és zene szeretetének évszázados hagyománya van. Metzker Károly tanító már 1919-ben ének- és zenekart szervezett.⁵³ Többnyire egyházi ünnepeken szerepeltek, de lelkesen vettek részt a színdarabok előadásában is.

Falunkban többször alakult fúvószenekar, de egyik sem volt hosszú életű. Az 1970-75 között működő szentiváni fúvószenekar szervezője Beregi János (Hanzi) a győri színházban volt hegedűs. Szentivánon mindenki Hanzija. Ő volt a szervező, a tanító. Sajnos már rég nincs köztünk. Mai ésszel felfoghatatlan, hogy ezek a kottához nem értő, de zeneszerető embereket hogy tudta megtalálni és megtanítani őket a kotta ismeretére és hangszerük használatára. Ezek az egyszerű emberek gyorsan megtanulták kezelni és érteni a fúvós hangszerek csodálatos hangját. Szerepeltek falusi rendezvényeken, Május elsejei zenés ébresztőkön, szüreti napokon, kísérték az akkori népi táncosok műsorát. 1975-ben feloszlott a zenekar, mivel a több műszakban dolgozó tagok szabadidejét nem tudták összehangolni.⁵⁴

József Attila Kórus története

Az 1930-as években Csollány Nándor igazgató tanító vezetésével már 40–50 tagú vegyeskar működött. Több községben dalosversenyen vettek részt, és szép sikereket értek el. A II. világháború véget vetett az örömteli éneklésnek: Csollány tanító urat behívták katonának, az énekkar feloszlott. A következő évek nem kedveztek a kórusszervezésnek.

1962-ben a község vezetői elhatározták, hogy működőképes énekkart kell létrehozni, ezzel is tartalmasabbá téve a falu kulturális életét. Felkérték Kulacs Bélát, a Móricz iskola énektanárát a leendő kórus vezetésére. Örömmel vállalta a feladatot. A szervezés során 50–60 embernek küldtek meghívót, de a meghívottaknak csak a fele jelent meg az első összejövetelen. Ám a 28 ember énekelni kezdett: népdalok, kánonok, majd különböző kórusművek csendültek fel a régen elnémult ajkakon. 1963. január 1-jén már 38-an voltak. Később többnyire ez lett az állandó létszám. A maroknyi, mindenre elszánt csapat vezetőjükkel Kulacs tanár úrral egymásra talált az éneklés szépségében, és 40 éven át sikert sikerre halmoztak. Anyagi támogatásukról az Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet (ÁFÉSZ) elnöke és főkönyvelője gondoskodott. 1964. április 26-án Pannonhalmán, a járási kultúrversenyen „arany” fokozatot értek el, májusban a Szanyban rendezett megyei versenyen „ezüst” fokozatot kaptak.⁵⁵

A kórus fennállásának negyvenéves évfordulójára és a kórusvezető búcsúztatására kis kiadványban összegezték a sikereket, a közösen átélt élményeket, de nem hallgatták el a nehézségeket, az esetleges megtorpanásokat sem.⁵⁶

A továbbiakban ezt a „vallomást” idézem Farkasné Rezner Ilona és Horváth Konrádné írása alapján.

„Első önálló hangversenyünkre 1964. november 15-én került sor. Erről így írt a Kisalföld c. megyei lapban Rátz Ernő újságíró: »Mint hárfa zsong...

A györszentiváni művelődési házban vasárnap este hangzott el a község szövetkezeti kórusának első önálló hangversenye. A két és félórás koncert az egész falut megmozgatta, kb. 500-an hallgatták a műsort. Ez már a falunak a művészetről alkotott véleményét tükrözi, és elsősorban hangsúlyozzuk a kórus eredményeinek méltatásával.«

1966 júniusában Sopronban először vettünk részt az országos minősítőn. Itt a kórus „ezüst-koszorú” fokozatot ért el. Mint kezdő kórusnak ez igen nagy eredmény volt.

A kórusnak ekkor már 58 tagja volt. Gyári dolgozók, szövetkezeti tagok, pedagógusok, óvónők, tisztviselők, diákok, vagyis a tagok a község társadalmának teljes keresztmetszetét alkották.

Ebben az évben kaptunk először egyenruhát. A férfiak szürke öltönyt, a nők hasonló színű kiskosztümöt.

Több helyre hívtak bennünket, és mi boldogan tettünk eleget a meghívásoknak: Győr, Dunaszeg, Pér, Bősárkány, Tata, Kapuvár. Emlékezetes esemény volt a kapuvári kulturális est. Népes közönség előtt énekeltünk, és elismerő vastapsot kaptunk.

1967. április 19-én „Hazám, hazám” címmel a szentiváni kultúrcsoportok közös műsort szerveztek, ahol szintén sikert könyvelhettünk el. Ezt a műsort vittük az akkori csehszlovákiai Hrobonovóba és Dunaszerdahelyre is, ahol példaértékű elismerésben és szeretetben részesültünk.

1968. április 20-án és még négy alkalommal vettünk részt a rádió Kóruspódium című műsorában, ahol Halmos László zeneszerző műveivel szerepeltünk. Nagy siker volt a SZÖVOSZ, a Magyar Rádió és Televízió rendezésében „Mit ér nekem hat vármegye” című, szövetkezetek művészeti együtteseinek vetélkedőjén való részvétel. Budapest után a második helyezést értük el. Sajnos a műsort állítólagos műszaki hiba miatt nem tudták közvetíteni a televízióban. 1969-ben, majd kétévencént Országos Szövetkezeti Dalostalálkozón vettünk részt Szolnokon. Mindig szép sikereket értünk el.

Talán ezek az időszakok voltak a legmozgalmasabbak a kórus életében. Részt vettünk baráti kórusaink rendezvényein: a hegykői kórus 50. jubileumán, a fertői kórus 10. évfordulóján, a Győri Textilművek kórusának 30. jubileumán, a Soproni Ünnepi Heteken, dalostalálkozón Kónyban. Emlékezetes Halmos László zeneszerző szerzői estje Győrött. Dunántúli dalostalálkozó, Kemenesaljai Napok Sághegyen, Bárdos Lajos zeneszerzőt köszöntöttük Győrben. Kórusunk tíz év alatt 122 alkalommal lépett közönség elé.

Az idő haladt. Községünket Györhöz csatolták, így mi lettünk a város VIII. kerülete. Gazdaságilag talán jó volt a településnek, de kórusunk az „árvácska” sorsára jutott. Míg idáig itt helyben vezető szerepet töltöttünk be, mostantól nem tudtuk felvenni a versenyt a fiatalnak mondható „Fesztivál” díjjal kitüntetett kórusokkal. Így még arra sem igen volt esélyünk, hogy megmutassuk magunkat. Pedig Győrben mi voltunk az egyetlen, és még 2002-ben is mi vagyunk az egyetlen működő munkáskórus, amire nagyon büszkék vagyunk!!

Anyagi támogatottságunk is bizonytalanná vált, mivel a szövetkezetet a győri ÁFÉSZ-hez csatolták. Ők viszont nem tartottak igényt a kórusra! A bajt még tetézte a kultúrház bezárása is. Azelőtt nyolc-tíz alkalommal kaptunk meghívást,

de a Györhöz csatolás után anyagi okok merültek fel és már csak két-három alkalommal tudtunk a meghívásoknak eleget tenni...

1982. november 20-án tartottuk meg a húszéves évfordulót, amire vendégkórusokat is hívtunk. A jubileum alkalmából „Szocialista Kultúráért” kitüntetésben részesült az énekkar, valamint Kulacs Béla karnagy és Somogyi Zoltánné alapítótag. A szintén alapító tag Miletics László, miniszteri dicséretben részesült.

A következő években szerepeltek Dunaszerdahelyen, az ausztriai Gramat-Neusiedli-ben, Szombathelyen, felléptek a fertőrákosi barlangszínházban, 1988/89-ben a morvaországi Hodonin kórusával és az ausztriai oberpullendorfi kórusal alkítottak ki jó kapcsolatot. .

„1990-ben, a rendszerváltozás óta még nehezebben „élünk”, és ezért sajnos több meghívásnak nem tudtunk eleget tenni.

1992. május 31. Meghívást kaptunk Horvátzsidányba. Ez egy kicsi település Vas megyében. Zarándokmisére hívtak bennünket, ahol a mi kórusunk magyarul, a helyi kórus horvátul, egy másik pedig németül énekelt. Azóta minden évben ott vagyunk, hol vadászmisén, hol pedig tűzoltómisén. Egy nagyon szép kápolna van fenn a hegyen, amelynek már a felszentelésén is ott voltunk, 1994-ben templomi hangversenyt is adtunk. Ott voltunk a település zászlójának avatásán, és a falu 750 éves jubileumán is. Horvátzsidányi útjainkat dalos társunk, Horváth Konrád és felesége szervezte. Konrád volt az egyetlen ember Szentivánon, aki még beszélt a horvát nyelvet.”

1997. november. A József Attila Kórus fennállásának 35. jubileuma. Az előregedéstől tartva nem is hittük, hogy ez a lelkes csapat megéri ezt az évfordulót. Sajnos utánpótlás egyáltalán nincs! Az ünnepség, illetve a hangverseny a

templomban volt a baráti kórusok közreműködésével, utána dalosbál egy helyi vendéglőben.

Évente visszatérő szerepléseink: Nemzeti ünnepünk március 15., Orbán-napi szőlőáldás, augusztus 20. táborigmise és kenyéráldás, október 6. megemlékezés az aradi vértanúkról a Hősök szobránál, az énekkar egy része és karnagyunk éneklék a templomban a nagyheti passiót.

1998. december 13-án újtárra indítottuk és azóta minden évben megrendezzük az Adventi köszöntő című műsorunkat a két helyi iskola diákkórusának közreműködésével. Ezzel is kedvet szeretnénk csinálni a fiataloknak a közös énekléshez.

Nagyon aggódunk, ha nem lesz utánpótlás, meg fog szünni Szentivánon a közös éneklés. 2002. május 25. A kórus 40 éves jubileuma. Létszámunk 39 fő.

Az, hogy ennyi évet megért a kórusunk, Kulacs Bélának, szeretett karnagyunknak köszönhetjük, aki most búcsúzik a kórustól. Gratulálunk a „FALU EMBERE” kitüntetéshez, és a „Magyar Kultúra Napja” alkalmából kapott elismeréshez. Mindig mindenki szeretettel őrzi emlékezetében. Kulacs Béla karnagy ezer szállal – és negyven év közös munkájával – kötődött a kórushoz. Az énekesek szerették és tisztelték. A búcsúkoncert idején már tudták, hogy betegeskedik, de senki sem gondolta, hogy három évvel később a temetésén fogják énekelni a tőle tanult gyönyörű dalokat.

A 2002-es év nyara bizonytalanságban telt: lesz-e új kórusvezető? Ki vállalja? Steczina István művelődési házunk vezetője kérésére végül Bárdos Józsefné Babi, a Móricz iskola nyugdíjas ének-zene tanára vállalta a feladatot. Szentivániként mindenki ismerte, örömmel, szeretettel fogadták. Nagy lelkesedéssel fogott a kórus tanításához, így két évvel később már ugyanazokkal a neves kórusokkal énekelhettek együtt, mint Kulacs karnagy úr vezetése idején. Új tagokat is hozott a kórusba.”

A következő években sok szereplésük és meghívásuk volt. Szentivánon nem volt ünnep, amelyet énekükkel nem tettek szebbé, felemelőbbé. Kórus-találkozókon vettek részt, mindig nagy sikerrel, folytatták a horvátzsidányi zarándokmisés részvételüket, Szentivánon adventi hangversenyen örülhetünk éneküknek, de egyházi és állami ünnepeinken is felléptek. A kórustagok között igazi baráti kapcsolat szövődött: közös kirándulásokat is szerveztek, ahol mindig a hely történelmi-néprajzi emlékeinek megfelelő énekkel emlékeztek, minden évben együtt ünnepeltek név és születésnapokat, farsangot, nyári pikniket.

Sajnos a karnagynak egyre gyakrabban szanatóriumban kellett kezeltenie asztmáját. Babi érezte, hogy ezzel a betegséggel nem tudja felelősséggel és teljes odaadással végezni örömmel vállalt munkáját. Hálaadó hangverseny keretében búcsúzott el 2007 novemberében, a kórus fennállásának 45. évfordulóján, és adta át a karmesteri pálcát Tamás Zoltánné Marcellának.

Tamás Zoltánné is friss nyugdíjas ének-zene tanár volt, tősgyökeres szentiváni, ismerték egymást a kórustagokkal. A december 18-i karácsonyi hangversenyre már ő készítette fel a kórust. És jöttek egymás után a szereplések: újévköszöntő a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központban, február végén téltemetés és a szokásos farsangi összejövetel, március 15., májusban Orbán-napi szőlőáldás a Nagyhegyben, pannonhalmi kirándulás. Június 8-án már a városi Semmelweis-napon szerepeltek. Július 6-án Horvátzsidány.

A 2010. júliusi szereplésükről így számolt be Tamás Zoltánné kórusvezető:

„Minden év július első vasárnapján három megyéből (Győr-Moson-Sopron, Vas és Zala) a tűzoltók, a vámósok, határőrök, rendőrség és honvédség zarándoklatát rendezik meg a Horvátzsidány közelében lévő Peruska Mária kegyhelyen. (Júniusban az erdészek, vadászok, augusztusban pedig fiatalok zarándokolnak a Peruska Máriához). Erre a zarándokmisére kapott kórusunk meghívást Domavits István horvátzsidányi esperesplébánostól. A háromnyelvű szentmisén közreműködött még a horvátzsidányi-peresznyei horvát és köszegfalvi német kórus.

Szerepléseik sora végeláthatatlan. Szoros barátság alakult ki a banai ve-gyeskarral, mivel karnagyuk, Tóth Ferenc is szentiváni származású, családja, illetve leszármazottaik ma is itt élnek. Dalos találkozóikat „Banán fesztivál-ként” tartották nyaranta. De ugyanilyen jó kapcsolatot ápoltak az abdaiakkal, zámolyiakkal, a likócsi dalkörrel stb.

2010. január 12-én a Győri Honvéd Hagyományörző Egyesület meg-hívására a József Attila Kórus adott műsort a Doni áttörés hősi halottainak emlékére tartott megemlékezésen és ökumenikus istentiszteleten a győri evangélikus Öregtemplomban. Szeptemberben a Petőfi Sándor Művelődési Házban az Idősek Világnapján szerepeltek, novemberben a Molnár Vid Bertalan Művelődési Házban került sor a Kistérségi Kórustalálkozó meg-rendezésére. Decemberben különösen sok felkérésük volt: 17-én a Petőfi Sándor Ifjúsági Házban, 18-án a Kossuth Lajos Művelődési Házban, 19-én a bencés templomban, 22-én a Káptalan-dombi papi otthonban adták elő műsorukat.

2012-ben nagy öröm érte a kórust: ők kapták a Szentiván Szolgálatáért kitüntetést. Dr. Sík Sándor önkormányzati képviselő megköszönte sok évtizedes munkájukat, amellyel nemcsak a helyi rendezvényeken, hanem országhatáron belül és kívül is sok-sok örömet szereztek a hallgatóságnak énekükkel.

Fellépéseik száma az évek múlásával sem csökken, a régi kapcsolatok élnek, a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ mindig számít rájuk, de a kórustagok száma egyre kevesebb. Bár a kórus történetében mindig fennállt ez a veszély, mégis hatvan éve jelen vannak a falu életében, és sikert sikerre halmoztak. A járvány már egy éve őket is pihenőre kényszeríti, de biztató, hogy a kórusvezető Tamásné Marcella gyakran kap telefonhívásokat: mikor találkozunk már újra? Mert ez a kis közösség él, és élni akar. Ennek miéértjét – úgy vélem – már régen megfogalmazták:

*„Öröm e földön nemesebb,
Nem is tudom, más mi lehet,
mint amit az ének szerez,
az ékesség, zengzetes.*

*Hol társas ének szólal
ott a rossz kedvnek már „Jó napot!”,
viszály, irigység, gyűlölet,
harag és kín onnét mehet,
fukarság, gond és egyéb teher
s bánat rajban lebben el.*

*Mindenki lelkére kötöm,
hogy nem bűn az ilyen öröm,
sőt: Isten éppen kedveli...”*

(Martin Luther: Muzsika asszony)

Az 1989 után bekövetkező társadalmi változások, új lehetőségek

Az új demokratikus társadalmi berendezkedés új gazdasági irányítást, új törvényeket, új intézményhálózat kialakítását vonta maga után. Ez az átalakulás nem hagyta érintetlenül a kulturális szférát sem.

A kulturális javak védelméről, a muzeális intézményekről, a nyilvános könyvtári ellátásáról és a közművelődésről szóló törvény biztosította a településen már eddig is működő könyvtár és művelődési ház fennmaradását, kötelezve az önkormányzatot a működésükhöz és fejlesztésükhöz szükséges feltételek részleges biztosítására.

A közoktatásról szóló törvény az óvodák és iskolák működésében hozott jelentős változást. A törvény adta nagyobb szakmai önállóság, a szabad iskolaválasztás lehetősége mindegyik intézményben jelentős innovációt indított el.

Jelentősen megváltozott az egyház szerepe. Államilag is elismerten kapott lehetőséget arra, hogy nagyobb szerepet vállaljon nemcsak a hívők, hanem az egész helyi közösség életében. Egyre többen merték nyíltan is vállalni

vallási hovatartozásukat. A hitoktatás iskolában történő megszervezésével élővé vált a kapcsolat az iskolák és plébánia között.

A társadalmi átalakulás nagy változást hozott az ünnepekben és a megünneplés tartalmában, formájában. Eltűntek a szocializmus időszakából származó párt és állami ünnepek (március 21., november 7., április 4.), megjelentek újak (október 23., pünkösöd), és megmaradtak ugyan, de új tartalommal töltődtek augusztus 20. és május 1.

A társadalmi, gazdasági változások azonban nemcsak pozitív formában csapódtak le. Az önkormányzatok szoros költségvetése nagyon megnehezítette az állami intézmények – így a művelődési ház, könyvtár, iskolák, óvodák – munkáját is. Különösen a művelődési intézmények kerültek nehéz helyzetbe, hiszen a működésükhöz szükséges anyagi feltételeket egyre nagyobb arányban önerőből kellett biztosítani. A kultúrára azonban itt helyben nem volt fizetőképes kereslet. A helyi művelődési ház helyzetét még a nagytermének szűkös befogadóképessége is nehezítette, hiszen egy neves előadóművész vagy csoport fellépési díját a helyi lakosság számára elfogadható belépési díjból nem lehetett fedezni. Mindez azt eredményezte, hogy eltűntek az előadóestek, író-olvasó találkozók. Ez a színfolt nagyon hiányzott a kerület kulturális palettájáról, még akkor is, ha időközben több olyan helyi amatőr művészeti csoport alakult, amelyek fellépéseikkel emelték a rendezvények színvonalát.

Az állam nemcsak a művelődési ház programjainak finanszírozásából vonult vissza, hanem visszaszorította az iskolák szabadidős programjait is. Csökkent az engedélyezett szakkörök, és a pedagógusoknak fizethető túlórák száma, megszűnt az úttörőmozgalom – a maga szervezett gyermekprogramjaival

együtt –, ezekből adódóan a gyerekeknek az iskola által szervezett szabadidős programjai is nagyon leszűkültek. Az egyéneknek a megélhetésért, az intézményeknek a talpon maradásért vívott küzdelme – amely főleg az első éveket jellemezte – érzékelhetően háttérbe szorította a kultúrát és a közösségi életet.⁵⁷

Új szerveződések

A viszonylag hirtelen lezajlott rendszerváltás éppúgy, mint az ország bármelyik részén, itt is sajátos emberi reakciókat váltott ki. A Szentivánért való tenni akarás olyan belső energiákat mozgósított, ami párosulva az új törvényi lehetőségekkel és társadalmi folyamatokkal, új közösségi csoportok létrehozásához, új hagyományok kialakításához, az elfeledett régi hagyományok felújításához vezetett.

Az 1990-es évek elején pezsgésnek indult a falu közösségi és kulturális élete. Mintha újra életre keltek volna a közösségért tenni akarók, egy-egy jó ötlet, cél köré szerveződtek olyan emberek, akik addig alig vagy egyáltalán nem vettek részt a falu közösségi életében. Önszerveződő csoportok voltak ezek, de kellett a jó célok és a jó szervezők.

A termelőszövetkezetet hozzáértő, helyi vezetők irányították, fiatal, jó csapat állt össze az 1980-as években Sággy Zsolt vezetésével. Számára a szövetkezetten kívül a falu fejlődése volt a legfontosabb. Mivel önkormányzati képviselő is volt, városrészként is jól képviselte a település érdekeit. Kiépült a

vezetékes víz- és gázszolgáltatás, szennyvízelvezetés, vezetékes telefonhálózat, javult az utak állapota és elindult a „városi” buszközlekedés. Nagy segítséget nyújtott a helyi sporttelep kiépítéséhez, illetve a sportolók támogatásához. Pozsgai Balázs, falunk mindenki által ismert lakója, országgyűlési képviselőként lobbizott a város és faluvezetéssel együtt a Molnár Vid Bertalan Községi Ház felépüléséért.

Ezekért a célokért alakult meg a Településfejlesztő Egyesület, hozta létre a részönkormányzat a falu újságját, a Győr-Szentiváni Krónikát, jött létre a Szentivániak Szentivánért Alapítvány, később ennek kiadványa, a Szentiváni Kincsestár. Lelkes emberek csatlakoztak mindegyikhez, fontosnak tartották működésüket.

A Kossuth Lajos Művelődési Ház 1991-ben főállású igazgatót kapott Steczina István személyében. Alapjaiból, szinte a semmiből kellett a falu számára minden korosztályt vonzó kulturális életet teremtenie. Kezdetként – saját megfogalmazása szerint – az utcára vitte a kultúrát: műsoros eseteket a vendéglőkbe, május elseji népünnepélyt a Kék Golyó étterem előtti utcaszakasra, a szanyi Bokréta Néptáncosok „szanyi lakodalmas” felvonulását, műsorát az utcára. „*Jeles napok*” néven elindították a szüreti napok rendezvényét, fogathajtó versenyeket, motoros találkozók szerveztek. Felújították a „*Telepi búcsú*” ünnepét augusztus 20-án (Szentistvántelep), szabadtéri misével, kenyéradással, karácsonykor a betlehemezés szép szokását. Megalakult a Cserók néptáncgyűttes Muszka György vezetésével.

Évente megrendezték az amatőr alkotók kiállítását „*A kéz, amely ringat, alkot*” címmel. Bemutatkoztak a fadaragók, falunk tehetséges festői, fotósai,

kézimunkázói – egyre többen és többféle alkotással. Az amatőr művészeti csoportok mellett híres művészek, neves zenekarok léptek fel a Művelődési Ház udvarán felállított sátorban. Pezsgő kulturális élet alakult ki Steczina István 25 éves igazgatói tevékenysége alatt. A fiatalok mellett közvetlen jó kapcsolatot alakított ki a nyugdíjas klubokkal, az énekkarral, ha kellett, szívesen segítettek a vendéglősök, a vállalkozók, a termelészövetkezet, és a részönkormányzat is. Sikeres igazgatói munkáját a város „*Győr kultúrájáért*” érdeméremmel ismerte el. Több általa elindított rendezvény mára hagyománnyá vált.

Valamennyi programban a legfontosabb valósult meg: az önkéntes, örömteli, közös együtt-lét! Ennek erősítése, kiszélesítése volt a következő évtizedek feladata is.

Településfejlesztő Egyesület

A rendszerváltás első civil szerveződése a Településfejlesztő Egyesület volt. 1990-ben vetődött fel a gondolata egy olyan szervezet megalakításának, amely *„a gondolat megszületésétől a megvalósításig végig közre tudna működni a Városi Képviselő Testület győrszentiváni képviselői által elhatározott településfejlesztési feladatokra való mozgósításban.”* Az egyesület 1991 januárjában alakult meg hatvanhét alapító taggal. Létrehozta önkormányzatát. Húsztágú Intézőbizottságot, háromtagú Felügyelő Bizottságot, elnököt és titkárt választott a tagság. Legmagasabb szerve a küldöttgyűlés, amely az egyesületet érintő minden kérdésben dönthet. Az alapszabályban a következő célok fogalmazódtak meg:

- fő célja a település fejlesztése, a kulturális élet élénkítése
- Györszentiván haladó hagyományainak megőrzése
- a környezet védelme
- az együvé tartozás, egymással törődés erősítése

Az egyesület intézőbizottsága kinyilvánította, hogy pártsemlegesen kíván működni.

Az egyesület iránti nagy érdeklődést azonban elsősorban nem a megfogalmazott nemes célok adták, hanem az, hogy az egyesület elsődleges célként jelölte meg a helyi kábeltelevízió létrehozását, amely segítségével a helyi lakosság a műholdas adások vételére is lehetőséget kapott volna. A kábeltelevízió működtetése azonban olyan szervezési, pénzügyi, jogi problémákat vetett fel, ami az egyesület feloszlásához vezetett.

Ez a szerveződés amilyen látványosan alakult, olyan csendesen sorvadt el. Sajnos azóta sem sikerült ilyen széles spektrumú közösségi célokat megfogalmazó, önkormányzattal rendelkező társadalmi szervezetet létrehozni. A későbbiekben született kezdeményezések kisebb területet felölelő, speciálisabb célokat megfogalmazó, a lakosság kisebb csoportjait érintő kezdeményezések voltak.⁵⁸

Győr-Szentiváni Krónika

Cserhalmi József részönkormányzati vezető javaslatára Góczán Károly, ny. főiskolai tanár szerkesztésével 1991. augusztus 20-án jelent meg először a település lapjaként a Győr-Szentiváni Krónika próbaszáma. Megjelenését a nagy összefogással létrehozott, de mindössze egy évig működő Településfejlesztő Egyesület vállalta.⁵⁹

A próbaszám A/3 méretű, négyoldalas, és tizenhat különböző témájú és terjedelmű írást tartalmaz. A „Beköszöntő”-ben olvasható, hogy *„szeretettel és örömmel várunk minden politikától és előítéletektől mentes gondolatot és észrevételt, ami a mi „se falu se város” Szentivánunkkal foglalkozik, és örömeiben, gondjaiban is osztozni kíván velünk. Azt szeretnénk, ha közös gondjaink, közös sorsunk az együvé tartozás érzését erősítené bennünk, és most induló újságunk, a Győr-Szentiváni Krónika segítene minket, hogy közelebb kerüljünk egymáshoz.”*

Az újság elsődleges célja a helyi információk gyors áramlása, a lakosság pontos tájékoztatása közügyekről, kultúráról, az iskolák, óvodák életéről, a művelődési ház programjairól, a falu sportjáról, tanácsokat adjon az aktuális kerti munkákhoz, illetve az egészség megőrzéshez is.

A kiadvány a tervek szerint – s azóta is – kéthavonta jelenik meg.

Az 1991. október 16-i szám már nyolcoldalas, az ünnephez kapcsolódó vezércikkkel. Tudósít az iskolák életéről, a József Attila énekkar frankenai vendégszerepléséről, a VI. Szüreti Napok programjairól. Dr. Horváth Ciprián

plébános beszámol a templom tetőcseréjének befejezéséről, és hálás köszönetet mond a magánszemélyektől, a termelőszövetkezettől, a FÁMA szövetkezettől kapott anyagi és természetbeni támogatásokért. A „*Portré*” rovatban Szalainé Kiss Katalin bemutatja „Bakancsos” Imrét, aki fiatal korában a színdarabok egyik főszereplője volt, és közvetlen, vidám természetének köszönhetően postásként is a falu ismert embere. Kéri a fiatalok segítségét egy nekik szóló rovat kialakításához. Tájékoztatót olvashatunk Szentiván közügyeiről, a Művelődési Ház programjairól, Szentiván sportjáról. Hasznos tanácsokat ad a házi orvos, a fogorvos és a gyógyszerész is. A kiskerttulajdonosokat és a szőlőtermelőket szakember tájékoztatja az aktuális tennivalókról. Az utolsó oldalon találjuk az anyakönyvi híreket az újszülöttekről és az elhalálozottakról.

Az újság kiadója a Településfejlesztő Egyesület megszűnése után 1992 áprilisától Győr Megyei Jogú Város Szentiváni Részönkormányzata.

1992. december 20-án a II. évfolyam 6. szám már új külsővel jelenik meg: A/4 méretű és 16 oldalas, ára 14 Ft. Ez a formátum, a terjedelem és a főbb rovatok az elmúlt harminc évben sem változtak. Bővülés természetesen van, hiszen fontos szerepe van az iskolák és óvodák, helyi egyesületek híreinek, valamint helyi írók, költők művei bemutatásának.

Az újságot szerkesztőbizottság szerkeszti. Góczán Károly főszerkesztő 2002-ben elköltözött a településről, helyét Cserhalmi József vette át, 2005-től Szamosi Béláné, 2009-től a mai napig Loschitz Ferenc látja el a főszerkesztői feladatokat. A Krónika változatlanul fő feladatának tartja a hiteles tájékoztatást, felhívja a figyelmet az aktuális eseményekre, hagyományőrző és múltidéző cikkei, gazdag fotóillusztrációja méltán teszi közkedvelté.

Kéthavonta 1500 példányban ingyen jut el az olvasókhhoz a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ kiadásában.

Szentivániak Szentivánért Alapítvány

Az alapítványt 1994. június 24-én, a falu fennállásának 750 éves évfordulóján hozta létre 17 szentiváni, illetve innen elszármazott személy. Fő céljaként a falu múltjának feltárását, a helyi kulturális, néprajzi értékek, tárgyi emlékek összegyűjtését, állandó kiállításon való bemutatását, valamint helyi fiatal tehetségek, művészek támogatását jelölte meg. Az alapítványhoz bárki csatlakozhatott, aki célját elfogadta, és anyagilag vagy más módon támogatta.⁶⁰

Az alapítványi vagyon gyarapításáról, felhasználásáról, a feladatokról, azok megvalósításáról kilenctagú kuratórium döntött. Az első kuratórium tagjai: Czifrik Mihályné, Csanaki István, Cserhalmi József, Fajkus Istvánné, Juhászné dr. Németh Judit, Góczán Károly, Sztatki Jenő, dr. Unti Mária és dr. Váci József. A kuratórium elnökévé dr. Unti Máriát választották, aki négy év kivételével (1999–2002) 2012-ig töltötte be ezt a tisztséget.

Az alapítvány bírósági bejegyzése csak 1995 októberében történt meg, ekkor kezdődhetett az érdemi munka, melynek fő szorgalmazója Góczán Károly volt. Nyugdíjba vonulása után annyi mindent tett szülőfaluja múltjának bemutatásáért, hogy mindenképpen megérdemel egy rövid bemutatást.

Góczán Károly (1927–2005) tanítóként kezdte pályáját, és a tanítóképző főiskola docenseként ment nyugdíjba 1987-ben. Kedvenc elfoglaltsága volt a fotózás, ezért amikor országos mozgalom indult a települések fényképeken való megörökítésére, minden régi házat, intézményt lefotózott. 1988-ban megírta Gyórszentiván sportkrónikáját az 1920-as évek focijától indulva, amely hihetetlen összetartó erő volt a fiatalok között. Gyűjtőmunkája során sok dokumentumot talált Szentiván életéről, ez adta az ötletet a „*Gyórszentiván 750*” tanulmánykötet szerkesztéséhez, amelyet a Győr-Szentiváni Részönkormányzat adott ki 1994-ben.⁶¹

A falu nevének első okleveles előfordulása 750. évfordulójára tervezett ünnepre címert, zászlót terveztetett, szervezésével létrejött az alapítvány. Elképzelése az volt, hogy a Krónikában is meghirdetett gyűjtés során előkerült, a régi paraszti életformához kapcsolódó szerszámok, tárgyi eszközök, régi viseletek, fotók minél előbb bemutatathatók legyenek.

Jó szervezőképességének köszönhetően Cserhalmi József részönkormányzati vezetővel és Sághy Zsolt részönkormányzati képviselővel, a termelőszövetkezet elnökével összefogva sikerült megszerezniük a Kör téren üresen álló orvoslakást ideiglenes kiállítóhelynek. Ennek hatására bámulatos összefogás jött létre a falu lakói között: gyűltek az adományok, ügyes férfiak fogtak össze javításukra, rendbe tételükre, a festők társadalmi munkában kifestették az egész lakást, a nyugdíjas klubok asszonyai takarítottak, függönyt varrtak az ablakokra, a férfiak az udvart tették rendbe. 1996. június 23-án nagy érdeklődés mellett megnyílt a kiállítás! S akik bejöttek megnézni, a következő alkalommal már maguk is hoztak valamit, ami gazdagította a gyűjteményt. Nagyszerű érzés kerített hatalmába mindenkit.

Mivel a helyiséget csak ideiglenesen kaptuk meg, nagy örömeinkre eladásra került az Ősi utcában a falu egyik legrégebbi háza. Romos állapotú, elhanyagolt, nádtetőű épület, nyitott kéményes konyhával, döngölt padlójú szobával és a mestergerendán 1852-es évszámmal. A részönkormányzat segítségével sikerült az alapítványnak megvásárolnia. És ismét kezdődhetett a szervezés!

Pályázatot írtunk, munkára hívtuk a falu lakóit, segítséget kértünk a vállalkozóktól. Végül a város, a részönkormányzat, a termelőszövetkezet, az alapítványt támogatók összefogásával elkezdődött a ház helyreállítása eredeti állapotára. Nagyon sok szervezést, utána járást igényelt a kuratórium tagjaitól, de mivel mindnyájan ismert és köztiszteletben álló emberek voltak, kérésükre ritkán volt elutasító válasz. A fő szervező, mivel ő volt az egyedüli nyugdíjas a kuratóriumban – Góczán Károly volt.

1998. június 21-én, búcsú napján, házavatót tartottunk. „Kincsházunk” teljes szépségével, megújult kiállítással várta látogatóit. A megnyitón jelen voltak a város és a részönkormányzat vezetői és mindazok, akik részt vettek a felújítási munkában, s akik a falunak adományozták déd- és nagyszüleik egy-egy használati tárgyát, a régi paraszti- és iparosélet emlékeit, amelyek a Kincsház öt helyiségében voltak láthatók. A nyitott kéményes, rakott tűzhelyes konyha korabeli felszereléssel várta vendégeit.⁶²

1999-ben Vollai István fafaragónk elkészítette a kerítést, 2000-ben az udvar végében felépült a „szín”, ahol a falusi udvar gépei kaptak helyet: kukoricamorzsoló, szecskavágó, az eke, a borona és a többiek. A falu utolsó kovácsmesterének leszármazottai a Kincsháznak ajándékozták az egész kovácsmű-

helyt minden felszerelésével. Hamarosan felépült az udvaron a „kiskonyha” kemencével, egy falubeli építészhallgató tervei alapján.

A következő években is folyamatos volt a gyűjtemény bővülése: a hátsó szoba egyik sarkában a múlt századi kisiskolás „tanszereit” mutattuk be: az egyszemélyes iskolapadon látható volt a palatábla szivaccsal és palavesszővel, a tintatartó mártogatós tollal, a redőnyös tolltartó, és egy elsős tankönyv is, amely olvasó- és számtankönyv volt egyben. A másik sarokban a rokka, szövészék, a lábbal hajtós varrógép, bölcső pólyásbabával, a szekrényekben a régi flannelszoknyás – nagykendős mindennapi öltözet mellett Eckerné Margit néni egykori pártás-köténykés elsőbálos magyarruhája, Csanaki József ünnepi katonai egyenruhája, amelyet 1943-ban az esküvőjén is viselt, Szabó Zoli bácsi féltve őrzött tűzoltó díszegyenruhája sisakkal, Zajovics József saját gyűjteményének legszebb darabjai, s mindet örömmel adták a köznek, látva, hogy megbecsült helyük lesz. És ezek csak kiragadott példák. Végtelenül megtisztelőnek éreztem, amikor az egész életében zárkózottan élő, idős Németh Ervin azt kérte, menjek el hozzá, és nagy meglepetésemre odaadta a II. világháború idején katonaként naponta, ceruzával kis noteszben vezetett naplóját! Mi ez, ha nem a bizalom jele?

Később a városi tűzoltóság közreműködésével felújítottuk a lóvontatású tűzoltókocsit, Csanaki István és Szabó Zoltán középiskolás fiaikkal beállót építettek fölé. Szinte hihetetlen volt az összefogás, a tenni akarás, az örömmel, kérés nélkül végzett munka. Az Aranyeső és a Régi Barátok Köre nyugdíjas klubok asszonyai felváltva vállalták a tavaszi nagytakarítást, a csütörtök délutáni és a vasárnapi nyitvatartást és „tárlatvezetést”, muskátlit tettek az ablakokba, hagyó-

mányos virágokat ültettek az udvarra. A férfi klubosok nyírták a fűvet, végezték a javításokat. Pezsgett az élet a házban. Az iskolásoknak, óvodásoknak bemutatókat, programokat szerveztünk, május végén szabadtéri mesemondást, vetélkedőt az udvaron, nagyon élveztek. Ragyogó kapcsolat épült ki a pedagógusokkal, szívesen jöttek a gyerekekkel a különböző eseményekre.

Közben kialakultak a lassan hagyománnyá váló programok, az augusztus 20-i ünnepi megemlékezés a falu ünnepe volt a Kincsház udvarán. Süttünk kenyeret, lángost a kemencében, tartottunk kiskonyhás beszélgetéseket, könyvbemutatókat és fantasztikus farsangi bálakat, nótaversenyt.

De nemcsak a tárgyi emlékek gyűjtése volt a célunk, hanem múltunk szellemi emlékeinek feltárása is. Évről évre falukutatósi pályázatot hirdettünk falunk múltjának megírására. Az eredmény minden várakozást felülmúlt. Csodálatos, tudományos igényű pályamunkák készültek. Az első évben – 1997-ben – nyolcan adták be többnyire még nem nagy terjedelmű dolgozataikat: a könyvtár és az óvoda története Szentivánon, családtörténetek, visszaemlékezések a régi falusi életre. Íróik nyugdíjasok, főiskola hallgatók voltak. A kuratórium részéről nagy volt a motiváció, sokszínűek a témaajánlatok, és egyre nagyobb a kutatók lelkesedése. Végül leginkább lelkes nyugdíjasaink közül jött létre egy nagyon aktív kutatógárda. Kincsházi összejöveteleinken jó tanácsokkal látták el egymást, megosztották tapasztalataikat, örömmel nyugtázták eredményeiket.

Engedtesék meg egy személyes megjegyzés: nekem, a kuratórium elnökének, magyar szakos főiskolai tanárnak hihetetlen élményt jelentett lelkesedésük, igényességük, megfelelni akarásuk és örömteli együttműködésük,

a levéltári kutatásokban megtapasztalt alaposáguk! 1997 és 2011 között több mint 80 pályamunka készült, amelyek közül számos a Megyei Honismereti Pályázatokon is díjazottként szerepelt.

Harsányi Ferencné munkái az országos honismereti pályázatokon is előkelő helyezéseket értek el, amelyért a Magyar Néprajzi Társaság Sebestyén Gyula-émlékérmét, honismereti munkásságáért Bél Mátyás-díjat kapott. Tíz értékes pályamunkával és „Vörös felhő” című könyvével gazdagította Szentiván kultúrtörténetét, amelyben családja életén keresztül egy történelmi korszaknak, feledésbe merülő történeteknek állított emléket.

Minden évben adott be pályamunkát dr. Gunyhó Imréné (13): családtörténet, a temető története, temetkezési hagyományok, a szentiváni egészségügy, a vasút története témában. Évekig foglalkoztatta falunk szülőtte, Molnár Vid Bertalan élete, munkássága, alapítványai, levelezése. Mindenre kiterjedő kutatásai pontos képet rajzolnak az életműről.

Pozsgai Vidáné dr. a szentiváni alapfokú népoktatás történetét, a Dolgozó Lányok Egyesületének történetét dolgozta fel, majd a közelmúlt élő tanúit szólította meg többféle témában (9 pályamunka). Ráczkevi Istvánné a templom, a könyvtár, a tűzoltóság történetét, Zátonyi Zsigmond édesapja regényes élettörténetét írta le.

Sok-sok érdekes témát dolgoztak fel 15 év alatt. Az alapítvány megjelentetett 15 kiadványt: tanulmánykötetet, antológiát, helyi írók, költők műveit, képeslapgyűjteményt, helyi vállalkozók névjegyzékét. Élményszámba mentek a könyvbemutatók a nagyszámú érdeklődővel.

A fentiek hatására is a falu tehetséges képzőművésze, Karli László két falinaptárt is készített: Gyórszentiván jellemző régi épületeit, utcarészleteit örökítette meg akvarelljein (2000, 2001), 2004-ben gyönyörű képeskönyvet adott ki, melynek képein a falu múlt évszázada követhető nyomon: az eső után tóvá változó piactér, az egykori harangtorony, a hengermalom, a már elfelejtett boltok, vendéglők, de az új létesítmények, a változások is. Ő készítette el Molnár Vid Bertalan rézdomborítással készült arcképét a nevét viselő Művelődési Központ számára, illetve rézkarc képét a Váci Mihály Általános Iskolának.

A Szentivániak Szentivánért Alapítvány céljainak megfelelően támogatja a település tehetséges íróinak, költőinek irodalmi- és egyéb, a falu történetével kapcsolatos kiadványok megjelenését. Ezek a következők:

- Csanaki József: Firkálásaim. Krónikás füzetek. Győr, 2002., 2006.
- Góczán Károly: Győr-Szentiván sportkrónikája. Győr, Hazánk, 1988.
- Góczán Károly (szerk.): Kincseink. Irat- és levéltári kutatások 1996-tól 2001-ig. Győr, 2001.
- Góczán Károly (szerk.): Gyórszentiván 750 Tanulmánykötet. Győr, Palatia, 1994.
- Góczán Károly (szerk.): Tűzvirág. Győr-Szentiváni Antológia. Győr, 1998.
- Negyven éves a József Attila Kórus: Győr-Szentiván 1962–2002 / [szerk. Góczán Károly]. – Győ
- Harsányi Ferencné: Vörös felhő 2. bővített kiadás. Győr, 2019.
- Kuklis József: Ördögsekér. Győr, 2000.

- Kuklis József: Az ördög bibliája. Győr, 2003.
- Kuklis József: Történetek, mendemondák. Győr, 2002.
- Szentiváni J. Ervin: Iskoláskorunk és játékaink. Győr, 1996.
- Üdvözet Gyórszentivánról: Képeslapok 1900–2000. Győr, 2003.
- Vollai István: Évszakok. Győr, 2010.

Pezsgő kulturális élet bontakozott ki. A Kincsház ünnepeire, rendezvényeire jöttek a nagyszülők, de szerepeltek az óvodások, iskolások, akiket a szülők kísértek – tehát minden korosztály jelen volt. Ezt segítette még az alapítvány által kiadott, 2004-től negyedévente megjelenő Szentiváni Kincsestar c. folyóirat. A lap 2010 végéig élt. Minden szám szöveges-képes beszámolót adott az alapítványi programokról, a következő feladatokról, a pályázatokról, részleteket közölt a pályamunkákból. A lap külső megjelenése és fényképei Szlatki Jenő érdeme.

Örültünk, amikor a városból is jöttek látogatók, vagy a családok a vidéki rokonaikat hozták el látogatásuk alkalmával a Kincsházba. A vendégkönyv sok dicsérő, lélekmelengető bejegyzést őriz.

Szólni kell még az augusztus végén kezdődő, csütörtök délutáni „*kiskonyhás beszélgetésekről*”, ahol egy-egy pályamunka bemutatása történt figyelmes, de oldott hangulatban; a közös kirándulásokról, amellyel az odaadó önkénteseket „jutalmaztuk”, a fantasztikus farsangi bálokról a Kék Golyó étteremben. De azt hiszem, már így is ízelítőt adtunk a közel húsz év történéseiről, és arról a közösségi életről, ahol nem számított a kor, az iskolázottság, a beosztás, csak az őszinte tenni akarás, a jó hangulatú együttlét, és munkánk eredményének megbecsülése.

2012-ben az alapítvány kuratóriumának elnöke elköltözött a településről és vele együtt, egy kivételével a kuratórium tagsága is lemondott, átadva a stafétabotot a fiatalabb generációnak. Nem volt könnyű dolguk. Nehéz volt megszólítani a saját korosztályukat, lazultak a kapcsolatok, az előző nemzedék elöregedett. Nem volt könnyű pályázati pénzekhez jutni, egyre kevesebb lett az 1%-os adófelajánlás. Lassú „lejtmenet” kezdődött. Megszűnt a Kincsház varázsa, tönkrement a nádtető, a falukutatás iránt is egyre kevesebben érdeklődtek.

A jelen helyzet? A város megvásárolta a Kincsházat, amelyet működtetésre átadott a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központnak. Jelenleg üres, mert teljes felújítás kezdődött. Az alapítványi vagyonból egy lelkes kuratóriumi tag, Vaderna Margit nyári hagyományőrző táborokat szervezett helyi általános iskolásoknak.

A többi? Bízunk benne, hogy lesz újrakezdés, hiszen a „kincseket” összegyűjtöttük, a megőrzés és a további gyarapítás az utókor számára mindnyájunk kötelessége.

Sportélet Györszentivánon

Egy település közösségépítésénél természetesen nem lehet figyelmen kívül hagyni a sportot, ezen belül is a spontán szerveződésben előljáró futballt. Így volt ez Szentivánon is, hiszen a fiúgyermekek már az 1900-as évek elején csapatba verődve focicsapatokat alkottak.⁶³

Településünk sportéletét Góczán Károly nyugalmazott főiskolai docens dolgozta fel 1988-ban megjelent „Győr-Szentiván sportkrónikája” címmel. Góczán Károly sokszínű képet ad a falu sportéletének alakulásáról. A cím alatt szerepel egy érdekes felsorolás: MOVE, GYSE, UTC, Levente Egyesület, KTK, BTK, Petőfi, MADISZ, Term. Szöv. Sportkör. Vagyis ennyiféle sportkör létezett hosszabb-rövidebb ideig Szentivánon az 1920-as évektől, gyakran egymás mellett. De mindegyiknek egy célja volt: szervezett keretek között összefogni a fiatalokat – elsősorban a fiúkat.

„Sporttörténeti gyűjtőmunkám nemcsak a futball és a kézilabda, hanem egyéb más sporttevékenységre is kiterjedt. Foglalkoztam még az 1930-ban alakult Polgári Lövészegylet és a Vadásztársaság történetével is (...) Falunk sportéletében a legjelentősebb helyet a futball foglalta el, melynek történetét az 1920-as évektől jegyzik Györszentivánon. Gyűjtőmódszeremül a magnós interjú módszert és a könyvtári, illetve levéltári kutatást választottam. Beszélgetőtársaim jóízű visz-

szemlékezéseit a 20–70 évvel ezelőtti futballélményekről a hitelesség biztosítása érdekében is szeretettel igyekeztem megőrizni az utókor számára.” – írja könyvének bevezetőjében a szerző. A visszaemlékezéseket számtalan régről előkerült fénykép teszi hitelesebbé. Szerencsére még sok olyan idős emberrel tudta felidézteni fiatalkori sportélményeit, akik az 1920–30-as években majdnem gyerekként kezdték a labdarúgást és szerveződtek csapatokká.

Labdarúgás

A faluban szerteszéjjel futballozó fiatalokat az 1920-as évek elején a MOVE fogta össze (Magyar Országos Védő Egyesület). Pályájuk leginkább üres tér vagy legelő volt. Góczán Károly még a csapat tagjait is felsorolta.⁶⁴ Szerelésük, mezük biztosítására színjátszó csoportot hoztak létre, és többször is előadták Gárdonyi Géza: A bor című népszínművét Csollány Nándor tanító betanításában. A MOVE csak baráti mérkőzéseket játszott, edző, intéző nem volt, a játékosok maguk intézték ügyeiket. De a fiataloknak mégiscsak saját településük megjelenítése volt fontos, így némi kísérletezés után létrehozták a falu nevét is viselő Győrszentiváni Sportegyletet 1928-ban, vagyis a GySE-t. Szerelésük már volt – kék dressz fehér díszítéssel és piros cipő –, de a kapun még nem volt háló, öltöző sem volt, de boldogan futballoztak. A „Falu” és a „Telep” közötti rivalizálás itt is kiütközött, így 1929-ben megalakult az UTC, vagyis az Újtelepi Torna Club. Még a labdára is közösen gyűjtötték össze a pénzt. Ők is színműveket tanultak be és adtak elő, hogy pénzt gyűjtsenek a legszükségesebbekre.

Ám a GySE erősebb volt, a jobb játékosokat átcsábították, így az UTC 1935 körül megszűnt. A még jobb eredmény elérésére a Győrszentiváni Levente Egyesület átvette a GySE irányítását dr. Solymár Gyula főoktató vezetésével 1936-ban. Nagy örömeinkre 1936-ban és 1937-ben a leventebajnokságon elnyerték a megyei bajnok címet is. 1938-ban az országos bajnokságon második helyezést értek el. De Solymár Gyula a futball mellett az atlétikáról sem feledkezett meg: nagyszerű futók, kiváló kerékpárosok indultak a megyei versenyeken.

A csapatok mellett nőtt az utánpótlás is, megmozgatva a falu fiatalságát. Az edzések a háború alatt is folytak, 1942-ben megalakult a Kertekaljai Torna Klub (KTK), szintén támogatók nélkül. Mindent maguknak kellett kigazdálkodniuk. A leventék közül sokat besoroztak katonának, a háború egyre kegyetlenebbé vált – egy időre a sportélet is megszűnt.

A háború után újraéledt a szentiváni sportélet, kezdetben nem nélkülözve a politikai felhangot sem. A Római Katolikus Ifjúsági Egyleten belül megalakították a PETŐFI Sportkört, amely magába foglalta a régi leventecsapat maradványait is. Az Újtelepen megalakult a MADISZ (Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség) 1945. április 29-én, amelyben főleg fizikai dolgozók voltak, míg a Petőfiben az értelmiségiek, diákok. A csapatok a nulláról indultak, mindent maguknak kellett megteremteniük, különösen a MADISZ-nak. Óriási versengés folyt a két csapat között, amely hatalmas létszámú közönséget vonzott a mérkőzésekre. Igyekeztek mindig egy idegen, jó nevű játékvezetőt hívni, hogy mérkőzéseik korrekt elbírálásúak legyenek.⁶⁵

1946 júliusában a Római Katolikus Ifjúsági Egyletet minden indoklás nélkül feloszlatták, vele együtt a Petőfi Sportkör is megszűnt. A MADISZ-osok célja a két csapat egyesítése volt, hogy így a falunak egy erős csapata legyen. A vita elég sokáig húzódott, hiszen az ellentét a két csapat között mindig fennállt. Nagy vita volt arról, hogy ki kerüljön be a csapatba, mindenki a sajátját szerette volna az új csapatban szerepeltetni. Végül igyekeztek pártatlan emberekre bízni a csapat összeállítását. 1949-től újra GySE néven játszottak. 1953-ban már a megyei I. osztályba került a csapat.

1958. június 1-től Schillinger Rudolf az első szerződéssel megbízott edző, akit a termelészövetkezet vezetősége kért fel a munkára, ugyanis a jól működő termelészövetkezet állt a sportélet újjászervezésének élére. Néhány éven belül gyönyörű füves pályát, korszerű öltözőket és bekerített sporttelepet hoztak létre a játékosok és a falu lakosságának közreműködésével. A termelészövetkezet és a községi tanács összefogása nagyszerű lehetőségeket teremtett a sport számára. Az 1960-as években olyan labdarúgó-garnitúra alakult ki, hogy a tartalékcsapat is indulhatott volna egy magasabb osztályban.

A szentiváni csapat lett országosan is az első falusi termelészövetkezeti sportkör labdarúgó- csapata. A jó szervezésnek és körülményeknek is köszönhetően öt NB I-es csapat jött el Szentivánra egy év alatt: a Budapesti Honvéd, az Újpesti Dózsa, az MTK, a Rába ETO és a Tatabánya. Ez volt a szentiváni futball aranykora, az 1966-ban legnagyobb sikereket elérő csapat, az „aranycsapat”. Az 1970-es évek elejére a kiöregedő aranycsapatnak nem volt megfelelő utánpótlása, ezért teljesítményük nem volt egyenletes.

A csapat teljesítménye az elmúlt évtizedek alatt nem volt egyenletes, voltak hullámvölgyek is. De a fő cél mindig az volt, hogy helybéli fiatalokból álljon a csapat. Így is komoly eredményként értékelendő, hogy 1989-ig az NB III-ban, illetve a megyei I. osztály élmezőnyében futballoztak.

Külföldi kapcsolataik is évtizedekre visszamenőek: Szlovákiában Alistál, Ausztriában Oslipp, Mattersburg, Kittsee, Németországban Haibach-Sindelfingen, Bösleben.

A termelőszövetkezet a futballon kívül a tömegsportot is támogatta: teke, tenisz, asztalitenisz, röplabda, lovas szakosztály létrehozásával. Ám az 1990-es évek elejétől válságos időszakot élt át a szentiváni labdarúgás. A falu sporthíreiről is beszámoló Győr-Szentiváni Krónikában az alábbiak olvashatók: *„Labdarúgócsapatunk évek óta tartó rendkívül gyenge szereplése a korábbi évtizedek nagyszerű eredményeihez méltatlan módon ma már ott tart, hogy azt kell jó eredménynek elkönyvelni, ha nem esik ki a csapat az évek során folyamatosan gyengülő megyei első osztályból. De sikereket csak olyan közösségek tudnak elérni, ahol a szükséges személyi, gazdasági és szervezési feltételek az elképzelt színvonalnak megfelelően megvannak.”*⁶⁶

Ennek a keserű beszámolónak a háttérében a termelőszövetkezet gazdasági átalakulása áll: korábbi vállalásait egyedül már nem tudta teljesíteni. Összefogott a FÁMA-val, segített a részönkormányzat is, de a keretek így is igen szűkösek voltak. A sportkör új vezetőséget választott, szponzorokat kerestek, bíztak a szentiváni szövetkezetek, vállalkozók és magánszemélyek támogatásában. 1994 tavaszán arról tudósít az újság, hogy szakmai szempontból már látható az előrelépés, de az egyesület jövője még mindig bizonytalan.

2000-ben még nehézségekkel küzdenek, de az új vezetés az egyesület megalapításának 80. évfordulójára készül (2001). 2001-ben már szakmai sikerekről is olvashatunk, a jubileumi ünnepségen pedig nemcsak az alapítókról, a nagy elődökről emlékeztek meg, hanem a jövő sikereinek biztosítását is felvázolták. A hullámvölgyek után a Györszentiván SE az elmúlt évtizedekben nagy fejlődésen ment keresztül. Tíz éve mindössze három csapat szerepelt a bajnoki rendszerben: felnőtt megyei másodosztály, U21 és U16 utánpótlás szinten.

2013-ban az igényeknek megfelelően bővült a csapatok és az edzők száma. 2014-től már U7–9–11–13-as korosztályokkal szerepeltek a megyei Bozsik-programokban. Ám egyre jobban érezhető volt az igény a gyermekek részéről is a labdarúgás iránt. A 2014–15-ös bajnoki szezont megnyerte a felnőtt és az ifjúsági csapat is, az egyesület az elmúlt közel harminc év legnagyobb sikerét érte el. Ezzel a sikerrel a felnőtt csapat a 2015–16-os szezont már a megyei első osztályban kezdte meg. A felnőtt csapatot Zsédely Attila, az ifjúsági csapatot Glázer Péter edző vezette a sikerhez.

2018 újabb változást hozott az egyesület életében, Tóth Balázs elnököt Glázer Péter váltotta fel, kialakult egy új, tízfős elnökség. Megválasztásukkal új szemlélet, nagy változások történtek, amelyek következtében mára felnőttek a megyei első osztály színvonalára. Felújították az épületeket, új öltözők, 150 fős lelátó épült. Vásároltak két új, 9 fős kisbuszt játékosaik utaztatására. A csapatok új mezeket, melegítőket, esőkabátokat, edzőpólókat, gálapólókat, táskákat kaptak, mindent, ami a kellő megjelenéshez szükséges.

Fejlődésük a mai napig töretlen, utánpótlás szinten minden korosztályban képviseltetik magukat, az egyesület életében először bajnok lett az U14-es

csapat a 2018–19-es bajnoki szezonban. Elmondható, hogy 2021-re a Győrszentiván SE a településrész legnagyobb civil szervezetévé nőtte ki magát: a több mint 150 igazolt játékoskal nyolc edző foglalkozik, szinte a hét minden napján benépesítik a focipályát. Büszkék arra, hogy az MLSZ-től „C” körzet központ minősítést kaptak a 2021–22. bajnoki szezonra. Ez több kötelezettséggel jár, utánpótlás szinten évente húsz Bozsik-fesztivált és tornát kell rendezniük, átfogva a környék utánpótlás-labdarúgását.⁶⁷

Egyesületük alapelve: a saját szintjükön a legtöbbet tenni a magyar labdarúgásért. Legfőbb törekvésük, hogy a hozzájuk érkező gyerekekkel megszeretessék a sportot, a labdarúgást, és megismertessék a közösség összetartó erejét. Nemcsak tudást, hanem élményeket is szeretnének adni az ifjabb generációnak.

Sent-Juán Lovassport Egyesület

A futballon kívül további sportágakra is igény mutatkozott. *1994. április 8-án megalakult a Sent-Juán Lovassport Egyesület* húsz fővel. Elnöke Mogyorós György, titkár Zömbik Sándor, aki a versenyek szervezését, lebonyolítását végezte. Az egyesület két szakágból állt: díjugrató Gyepes Tamás, fogathajtó Glázer László vezetésével.

A sportegyesület a magánlótartók összefogását, versenyzést, sportolási lehetőségek megteremtését, fiatalok bevonását és a közösségi élet kibontakozását tűzte ki célul. Nagy népszerűségnek örvendtek a Szent László Kupa meghívásos fogathajtó és díjugrató versenyei is.

A Sent-Juán LSE napjainkban három szakágban tevékenykedik: fogathajtó, távlovas és hagyományőrző íjász szakágban. Fogathajtó szakág versenyzői elsősorban megyei szintű, illetve területi versenyeken vesznek részt. Számos alkalommal falunapokon mutatnak be hajtást, emelik a különböző rendezvények hangulatát. Versenyzőik egyes- és kettesfogattal egyaránt hajtanak.

A távlovas szakág versenyzői magas szinten űzik e szép sportot. Nemzetközi szinten is komoly eredményeket hoznak, sőt meghívásos versenyen több alkalommal álltak rajthoz az Emirátusokban. Spanyol, francia, szlovák, osztrák, német versenyeken rendszeresen részt vesznek, és dobogós helyezésekkel öregbíttik Magyarországot, mint „*lovas nemzet*” hírnevét.

A hagyományőrző íjász szakág a régi magyar hagyományokat eleveníti fel. Felszerelésük, megjelenésük korhűen mutatja be az egykori harcosok ruházatát és fegyvereit, íjait. Bemutatókon népszerűsítik a sportágat, az Ópusztaszeren megrendezésre kerülő „*Ezer nyíl*” programon több alkalommal vettek részt. Kisebb amatőr versenyeken is szerepelnek.⁶⁸

Kék Golyó Sportegyesület

1993 áprilisában alakult meg a Kék Golyó Sportegyesület. Kezdetben sok versenyt szerveztek a település amatőr tekei és a gyerekek számára is. Tekecsapataik megyei bajnokságokon vettek részt nagyszerű eredményekkel. A sportág népszerűsége ma is töretlen. Izgalmas szórakozást nyújt családok, baráti és munkahelyi társaságok részére.

Napjaink civil szerveződései

A Genesis Színjátszókör

A spontán létrejövő civil szerveződés egyik legszebb példája az egyházközség színjátszó csoportja. Húsz éve töretlen lelkesedéssel működnek, mindig megújuló szereplőgárdával, jobbnál jobb teltházás előadásokkal.

Szamosiné Takács Ágnes volt kezdetektől a csapat lelke: jól válogatott a felmerülő ötletekből, szövegkönyvet írt, rendezett, szervezett, előadásokra készültek. Gyűjtögette a régi tárgyakat, ruhákat, amelyek majd valamelyik következő előadáson felhasználhatók lesznek. Mindebben nagyszerű társra talált Szabó Csabáné személyében. De kellett hozzá az egyházközség támogató közege és Nyiredy Maurus plébános, aki először tett javaslatot Szakonyi Károly: Adáshiba című színdarabjának előadására.

A továbbiakban Szamosiné Ágnes és Szabó Csabáné 2021 tavaszán írt beszámolóját közlöm, hiszen ennek a gazdag húsz évnek a történetét csak így lehet hitelesen visszaadni.

„Az első olvasópróbánkat 2002. március 15-én tartottuk. Június 22-én volt a bemutató a templomban. Az egyből világossá vált, hogy három hónap alatt elkészülni amatőröknek egy színdarabbal nehéz, pedig rövidítettünk a szövegekönvön.

Sok minden hiányzott az első időkben. Tapasztalatlanságunkban a lelkesedés és az egyházközség híveinek támogatása segített. Vállalták a szereplést a színdarabokban, segítettek jelmezt, díszletet készíteni, a gyerekszereplőket próbára hozni-vinni, éneket tanulni. A templomban tartottuk az előadásokat, de a nézők csak az első pár sorból láttak és hallottak jól. Az új művelődési ház megépülése után nagy örömünkre a településrész vezetése segítségével a „régí mozi” lett az otthonunk. Jó volt függönyös, igazi színpadon játszani, és a nézők is láttak már minket. A következő név, Szalóki Albert bencés atya, mostani plébánosunk. Az ő technikai hozzáértése „hangot adott” nekünk, megfelelő világítás is lett, és DVD készült a színdarabokról.

Eleinte csak olyan darabokat választottunk, aminek a témája, ha nem is vallásos, de kimondottan erkölcsi mondanivalóval bírt. Így került színpadra a Quo vadis, Misszió, István király, Az élet játéka, A mennyország kulcsa, Áttörés a sötétségen, A viskó. Hálásak voltunk a mozi használatáért, mi is próbáltuk a kedvességet viszonzni, így a helyi iskolás gyerekeknek adtunk elő színdarabokat. Néhány a sok közül: Holle anyó, Hókirálynő, Éjféli látogatók, Tündér Lala. Kedves fellépésünk az Élő Betlehem minden év adventjében a plébánia előtti téren. A templomba is visszatérünk karácsony estéjére: Jó az Úr mamika, Az ünnep, A boldog herceg, Melyiket a kilenc közül. Persze ötlet és igény volt „világi” témákra is. A színtársulat tagjai idézgettek különféle, nekik tetsző, szerintük könnyen megvalósítható színdarabokból. Így került képbe G.B.Shaw Pygmalion című darabja.

S ekkor álmodtunk egy nagyot. Sík Sándor István királyával és a Pygmailonnal Erdélybe mentünk tíz napos körútra. Szállást és ellátást a helybéliektől kaptunk, mi pedig boldogan adtuk elő a két színművet. Amikor hazajöttünk Erdélyből, nem volt szívünk „elcsomagolni” a Pygmaliont, ezért elkezdtünk szervezkedni, és 2008. január 12-én bemutathattuk a Bartók Béla Megyei Művelődési Központban. Az a színpad nekünk olyan volt, mint egy magyar színésznek a Broadway-n játszani. Ez az előadás fordulópontot jelentett, innentől vidám darabokat is kerestünk, és több éven át minden télen előadást tartottunk a BBMMK-ban. A Liliomfira nagyon büszkék vagyunk, mivel az ott dolgozó műszak szerint a miénk jobb volt, mint a profik előadása. Anna és a király, A vasmacska kölykei, Oscar, A jövő kezdete – minden előadáson megtanultunk valamit. Ne pakoljuk át sokszor a színpadot, a függöny nagyon össze tud záródni, s ilyenkor segítsünk, ne pedig csak izguljunk, sokszereplős színdarab után kell egy tíz alatti létszámú, sok gyerekekkel nagyon jó, de csak párral könnyebb. Sokfelé jártunk színdarabjainkkal. Győr és a környék iskoláiban, művelődési házakban és a győri Anya –Csecsemő – és Gyermekotthonban. Néhányszor Budapesten, Veszprémben.

A társulat is változott, fejlődött. Vannak örökös tagok, akik szinte minden évben vállalnak szerepet. Többen egy-egy előadás után jelentkeztek, hogy szeretnének velünk játszani. Volt, aki maradt, de volt olyan társunk, aki a mindent jelentő deszkákon csak egyszer tett próbát. A jelentkezőket szívesen fogadtuk, néha mi kerestünk embert egy-egy szerepre, és olyan is történt, hogy a kísérő barátból lelkes színész lett. A tehetséget sosem mérlegeljük, és elfogadjuk a nemleges választ is, ha valaki távol érzi magától a szerepet. Legnagyobb örömünk, mikor láthatjuk a fejlődést, és a hosszú próbaidőszak után az első előadáson elvarázsolnak bennünket színészeink. Sziporkáznak, nem úgy, mint a dőcögős, „nem játszom, csak mondom

a szöveget” próbákon. Mi a Szentlélek segítő jelenlétét érezzük ebben. Egyetlenegyszer sem zárult össze úgy a függöny, hogy ne lehettünk volna büszkék az előadásra.

Albert atya sok támogatását a műszak és díszlet ügyben Albert napi szözszenetekkel háláljuk meg. Ilyenkor nagyon játszunk, a választott jelenetek is erről tanúskodnak: Ványadt bácsi, Három nővér – a szamovárral, Micimackó, Hattyúk tava – balett, Mazsola és Tádé, Hair – Berger belépője, Bubó doktor és még sok más mindannyiunk öröme. A januárban, a plébánián tartott farsangi bulik a társulat munkájának a megköszönése fehér asztalnál és „Beugró” társasjátékkal. Sajnos sok minden már csak a múlt. Két színjátzó társunkat veszítettük el. A próba előtti rövid fohászban így emlékezett meg egyik társunk: Istenem, áldd meg Öt, tudom, hogy szomorúan kellene Rá gondolnom, de Vele kapcsolatban csak vidám dolgok jutnak az eszembe az együtt töltött időről.

Most szünetel minden. 2019 őszén az egyik első előadásunkat, a Legyetek jók, ha tudtok címűt újítottuk fel, újabb tagunk, Gortva Annamária rendezésében. A szerepeket kiosztottuk, és elkezdődtek a próbák. 2020. márciusban leálltunk, és bíztunk a nyári folytatásban. 2021-et írunk, és nem tudjuk, mikor kezdhethjük újra.

Talán nem túlzás azt mondani, hogy mostani helyzetünk példátlan. A jövővel kapcsolatban nem tudhatunk biztosat arról, miként élük túl a közösségek ezt a krízist. A létrehozó Lélekben bízva mondjuk a színjátzókör fohását: Jézusom, áldj meg minket és a munkánkat!

Wass Albert Irodalmi és Polgári Kör

Teljesen civil kezdeményezés. Alkalmanként 35–40 fő jön össze aktuális történelem megbeszélésére, meghívott előadók meghallgatására. Szívesen találkoznak egymással egy-egy szervezett kiránduláson vagy farsangi bálon. Vezetője Ecker Gyula.

Irodalmi Szalon

A klubot, amelyet 2009-ben Loschitz Ferenc közművelődési szakember alapított, helyben élő irodalombarátok alkotják, akik kéthetente jönnek össze a Kossuth Lajos Művelődési Házban. A klub vezetője tíz éven át Bárdos Józsefné, Babi néni volt, aki 2019-ben adta át a feladatot Czifrik Jenőnének. Az általában 15–20 fős foglalkozások éves programterv szerint zajlanak, amelyek sok lehetőséget kínálnak a tagoknak.

Az összejövetelekre felkészülnek a megbeszéltek témában, de emellett számtalan vendégelőadás, irodalmi színhelyekre kirándulás is színesíti a programot. Az évek alatt vendég volt többek között a Hangraforgó együttes, a Kicsi Hang, Villányi László költő, és a Győri Antológia alkotói köre. Visszatérő vendégeik Orbánné dr. Horváth Márta helytörténész és Horváth Ferenc művelődésszervező. Emlékeztető kiránduláson vettek részt sok más mellett Esztergomban, Keszthelyen, Pápán és Fertődön. Budapesten ellátogattak Róth Miksa üvegfestő

emlékmúzeumába, a Fűvészkertbe, a Petőfi Irodalmi Múzeumba, valamint irodalmi alakjaink sírhelyéhez a Farkasréti temetőben.

Rendszeresen részt vesznek a Győrszentiváni Fiókkönyvtár programjain is. 2019 őszén ünnepi összejövetelen emlékeztek meg a tízéves jubileumukról, amelyen felidéztek a klub történetének maradandó eseményeit.⁶⁹

Cserók Nótaklub

2009 elején alakult meg a Cserók Nótaklub a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ támogatásával. Az ötletgazdák, Sebestyén Tamás, Bárdosi László és Marczali Imre célja kettős volt: egyrészt a nóták éneklése által önmaguk szórakoztatása, a próbák, majd a fellépések során énektudásuk fejlesztése, másrészt a közönség előtti előadások alkalmával a magyar nóta műfajának terjesztése, elfogadtatása, megkedveltetése. Megalakulása óta a régióban neves amatőr nótaénekesek csatlakoztak a klubhoz, annak színvonalát és rangját is emelve. Így a Cserók Nótaklub mára a kistérség nótaestjeinek, dalos találkozóinak szinte állandó szereplője, országos dalos versenyek többszöri döntőse együttes fellépéssel, vagy a tagok egyéni műsorával. Megalakulása óta töretlen sikerrel és kedvvel működik a nótaklub előbb Sebestyén Tamás, majd évekig Meizer Istvánné Jánosi Magdi vezetésével, jelenleg ismét Sebestyén Tamás irányításával. Próbáikat hetente tartják a Kossuth Lajos Művelődési Házban.⁷⁰

Cserók Néptáncgyűttes

Immáron huszonegy éve, hogy 2000-ben a Rába Néptáncgyűttes 50 éves jubileumi műsora után lelkes fiatalok keresték meg a szentiváni Kossuth Lajos Művelődési Ház vezetőségét. Hozzájuk csatlakoztak azok a fiatalok, akik addig az 1993-ban alakult Arany málinkó Néptáncsoport tagjai voltak. Az intézmény természetesen örömmel fogadta a csoportot.

Az együttes vezetője a Gyórszentivánon élő, Erdélyben, Mérán született Muszka György, a Néptáncművészet Ifjú Mestere lett. Ő a táncokat és népdalokat kisgyermekkorától szívta magába. Célja, hogy Méra és a népművészet hagyományait a jövő nemzedékének is továbbadja. Vezetésével felelevenítették a régebben tanult koreográfiákat, és újakat is készítettek. Rutinos táncosokról lévén szó, hamar eljött az ideje a nyilvánosság előtti szereplésnek is. Kezdetben a Művelődési Ház rendezvényein, majd a település jeles napjain léptek fel.

A szentiváni emberek megismerték és megszerették őket. Rendszeres szervezői és közreműködői a gyórszentiváni gyermekeknek és fiataloknak rendezett programoknak. Egyre több meghívást kapnak különböző rendezvényekre, így a környező települések kulturális programjain és néptáncfesztiválok is rendszeres résztvevők. A győri Monarchiafest keretein belül, valamint az országos táncháztalálkozón is közreműködtek a kalotaszegi táncok tanításában. A mecséri Ladikos fesztiválon, a csepregi Dunántúli Nyári Napok rendezvényein, valamint a Balaton déli partján több helyen nagy sikerrel léptek fel. Ausztriában a bécsi Collegium Hungaricumban, Felixdorfban, Erdélyben és Szlovákia több településén is táncoltak, valamint Tullnban három napot

töltöttek el a hazánk EU-csatlakozásakor megrendezett magyar-hétvége kere-
tein belül, népszerűsítve táncainkat.

Főként rábaközi, Küküllő-menti, somogyi, mezősegi, széki, bagi, szé-
kelyföldi, szászcsávási, cigány és kalotaszegi táncokat táncolnak. Az együttesnek
több, a Kisfaludy-napokon ezüst, valamint arany oklevéllel jutalmazott táncos
is tagja. A csoport 2006-ban a Kultúrával a Nyugat Kapujában Megyei Fesztí-
váln, valamint 2007-ben az I. Megyei Minősítő Versenyen is arany minősítést
ért el. A csoport tagjai rendszeresen járnak tapasztalatot szerezni Erdélybe, hogy
ottani emberektől tanulhassák meg a figurákat.

A város színfoltjaként 2007-ben a Győri Nyár Nemzetközi Néptánc
Fesztiválra örömmel fogadták a meghívást, ahol július 15-én mutatták be a
győri közönségnek a hagyományos mérai lakodalom menetét és hangulatát.
Többnyire a régi tagok gyerekei alkotják az utánpótlást, tehát az együttes tag-
jainak életkora 16–45 év közötti.

Heti egy alkalommal találkoznak, de ha fellépésük van, hétvégén is ösz-
szejönnek. Sokat elmond az együttes magas színvonalú működéséről, hogy
a fentebb felsorolt rendezvényekre most is minden évben visszavárják őket.
Tánc tudásukat nyári táborokban is fejlesztik. Tagjaik közül néhányan erdélyi
tánc táborban is részt vesznek. Létszámuk jelenleg 20 fő körül mozog.⁷¹

Etalon Alapfokú Művészeti Iskola

1999-ben alakult Etalon Művészeti Intézet néven. Céljuk, hogy Győrben és környékén széleskörben megismertessék az ifjúsággal a magyar néptánc és társastánc alapjait és a Rábca és Kiscserókok Néptáncgyüttes utánpótlását megszervezzék. 2013-tól Etalon Alapfokú Művészeti Iskola néven működnek. Iskolai tanítási időn kívül a délutáni órákban tartják foglalkozásaikat hetente két alkalommal (2x90 perc). Az iskola székhelye Győrszentiváni St'Art Ház, de több Győr környéki településen kihelyezett tagozatot működtetnek. Győrszentivánon mindkét általános iskolában tanítanak.

A képzésben 6-18 éves korú fiatalok vesznek részt. A növendékek életkoruk sajátosságainak megfelelően ismerkednek meg a magyar népi játékokkal, táncokkal, tudásukat színpadon mutatják be. Kiemelkedően fontos szerepet kap a közösségi nevelés: kirándulások, néprajzosutak, nyári táborozás, kül- és belföldi fellépések teszik teljessé az iskolai életet. A tanítás térítéses, a tanulók év végén államilag elismert bizonyítványt kapnak.⁷²

Kiscserókok Táncgyüttes

Győr város és a Rábaközi térség egyik legsikeresebb amatőr művészeti csoportja. Az együttes 2000-ben alakult. Elsődleges cél a csoport közösséggé formálása, utánpótlás nevelése. Az elmúlt évek során több száz győri és szentiváni gyermek

és fiatal ismerkedett meg a néptáncsal, népzenevel, a nemzeti kultúra archaikus rétegével. A képzés eredményeként a fiatalok nemcsak közösségi élményhez, az együtt táncolás öröméhez, lexikális ismeretekhez jutottak, hanem megerősödött a településhez való kötődésük is.

Számos sikerrel büszkélkedhetnek: az országos néptánc tanulmányi versenyek állandó résztvevői és díjazottjai, az Örökség Nemzeti Gyermek és Ifjúsági Népművészeti Egyesület által szervezett fesztiválok „Kiemelt Arany” fokozattal minősített csoportjai, és számos szólótánc verseny helyezettei. Az együttes vezetése nagy figyelmet szentel a szakmai munka jó minőségére. Célja, hogy a Kiscserók Táncegyüttes olyan műhely legyen, amelyben a különböző generációk hosszú távon képesek biztosítani az együttes szakmai munkáját. Együttesvezető, koreográfusok: Némethné Delbó Krisztina, Ramasz László, Asszisztens: Tompos Szilvia.⁷³

Szentiváni Madárbarát Kör

A Szentiváni Madárbarát Kör 2005-ben alakult a Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület (MME) szervezésében. Célja a szentiváni természeti értékek, madárvilágunk megóvása, megvédése. A megalakulást követően 8–10 fővel kezdték meg az aktív munkát. Első „bázisuk” a Kossuth Lajos Művelődési Ház alagsori kis helyisége volt. Majd ezt követően a Váci iskola kis épületét használták az összejövetelekre. Az iskolákkal, óvodákkal már kezdetben jó kapcsolatra törekedtek. Fontosnak tartják a gyerekek környezettudatos

szemléletének formálását. Több alkalommal tartottak fakultatív foglalkozást gyerekeknek: madárodú-, madáretető-készítés, téli madáretetés témában.

Talán az eddigi legnagyobb sikerük a fehér gólya visszatelepítése a faluba, mivel az utolsó gólya 2004-ben áramütésben elpusztult. Ezért több fészektartót vagy fészekalapot helyeztek ki a település különböző részein (az EON segítségével), hogy idecsalogassák a gólyákat. Évekig vártak, míg egy szép tavaszi napon egy gólyapár elfoglalta a gólyaréti fészket, és azóta rendszeresen visszajárnak.

Legnagyobb rendezvényük a május 10-i Madarak és Fák Napja. Az iskolák és óvodák bevonásával akár 2–300 gyerek is részt vesz az eseményen. Megismerkednek a természettel, madarakkal, bepillanthatnak a kihelyezett madárodúdba, láthatnak madárgyűrűzést. Népszerű programjuk még a Fülemlék éjszakája és az őszi Európai Madármegfigyelő Napok, összekötve egy kellemes sétával az őszi erdőben. A fajvédelmi programok közül kiemelkedő az odúlakó madarak védelme.

Fiatal tagjaik nyáron rendszeresen járnak madarásztáborokba ismereteiket bővíteni, tapasztalatokat szerezni.⁷⁴

Győrszentiváni Postagalamb Tagszövetség

A szentiváni postagalambászat története 1946-ig vezethető vissza. 1946-ban alakult meg a Győrszentiváni Galambegyesület F02 néven 9 taggal, szakosz-

tályelnökük Stefanits József volt. 1948 óta tagjai a Győri Tagszövetségnek. Létszámuk egyre nőtt, volt, amikor 80 főre emelkedett.

Az első szervezett postagalamb-versenyt Gödöllőn rendezték, amelyet Stefanits József nyert meg hármas számú galambjával. 1950-től már osztrák utakat vállaltak. Taglétszámuk ugyan cserélődött, de folyamatosan növekedett elsősorban fiatal belépőkkel. Kezdetben vasúton, később a szövetség gépko-csijával szállították a galambokat. A győri kerület első postagalamb-szállító konténerét szentiváni sporttársak készítették, saját kezűleg.

A szentiváni galambok nagyszerű helyezéseket értek el: 1983-ban a Prágában rendezett olimpián Kustván Tamás galambja első, Fertetics Gyuláé ötödik helyezést ért el. Hasonló eredményeket értek el 2005-ben Portóban, 2009-ben a Dortmundban rendezett olimpián.

Az F02 Egyesület számos országos és kiállítási első hellyel büszkélkedhet. A Magyar Postagalamb Tagszövetség megalakulásának 125. évfordulóján Kustván Tamás a Parlamentben a Postagalambsport Érdemérem ezüst fokozata kitüntetést vehette át eredményei elismeréseként. A F02 Egyesület 2018-ban ünnepelte fennállásának 70. évfordulóját. Taglétszámuk 30 fő körüli. Eredményeik mindig kimagaslóak.

A Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ biztosítja a helyet számukra, hogy a galambokat egy központi helyen versenyre felkészítsék, felgyűrűzzék.

Az egyesület további célja ezután is a hazai és nemzetközi versenyek szervezése, ezeken való eredményes részvétel, minél több jó helyezés elérése, postagalambok tenyésztése, és az eddigi kiváló sportszellem megőrzése.⁷⁵

Győrszentivánért tevékenykedő önkéntes civil szervezetek

Győrszentiváni Polgárőr Egyesület

1998. február 18-án alakult önkéntes testület. Kezdetben saját gépkocsijukkal teljesítették a szolgálatot főként az éjszakai órákban, nagy visszatartó erőt jelentve a bűnelkövetőkre. 1999-ben közhasznú társasággá alakultak, és a város, a részönkormányzat támogatásával autóhoz is jutottak. Tevékenységük elismerést váltott ki a településen.

Az alapító tagok helyét 2015-ben újak vették át, és Új Erő Polgárőr Egyesület néven alakultak újjá. A csapat ma negyvenkét aktív taggal rendelkezik, és több bűncselekmény felderítésében segített a rendőrségnek. Vigyáznak a közbiztonságra, segítenek a gyerekek biztonságos közlekedésre nevelésében, a segítségre szoruló időseknek, de szerepet vállalnak a helyi futballmérkőzések rendjének biztosításában is. Élén járnak a közösségépítésben családi napok szervezésével. Folyamatos az együttműködésük a Vöröskereszttel, a rendőrséggel, az iskolákkal. Munkájukat a rendőrség Szent György Emlékéremmel ismerte el, Győr polgármestere pedig a közelmúltban új autó átadásával könnyítette munkájukat.

2021 eleje óta Györszentiváni Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület néven tevékenykednek. Így több lehetőségük lesz a katasztrófavédelemmel való szorosabb együttműködésre, és nagy tervük, egy polgárőr és önkéntes tűzoltólaktanya megalósítására. További céljuk a lakossággal minél szélesebb körű összefogás létrehozása és a közösségépítés továbbfejlesztése.⁷⁶

Györszentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Az előzőktől függetlenül még egy civil összefogás alakult Györszentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesület néven, Kertai Melinda vezetésével. Fontosnak tartják a lakossággal való közvetlen kapcsolat ápolását.

Tagjaik közé várnak mindenkit, aki elfogadja értékrendjüket, céljaikat, az oktatással, gyakorlatokkal, önkéntes munkával, az ifjúság nevelésével, lakossági programok szervezésével járó elfoglaltságokat. Fontosnak tartom közölni tíz, közösen megfogalmazott alapértéküket, amely példaértékű lehet minden civil szerveződés számára.

1. *Önkéntesség: Ne keresd a hasznot, se a hírnevet, csak a testvéri segítséget a balszerencsében.*
2. *Céltudatosság: A fejlődés csak akkor lehetséges, ha látod a célt, tudod az irányt, de a következő lépésre koncentrálsz.*
3. *Hatékonyág: A tűzoltó hasznosságát a tettei, nem a szavai bizonyítják.*

4. *Tisztesség: Az önkéntes tűzoltónak jelleme legyen egyenes, nagylelkű, hazafias, becsületes és emberséges.*
5. *Egyenlőség: Bajtársaidhoz testvérként viszonyulj, ne feledd, egy csapat vagyunk, ahol sok egyén együttes erejére és tudására van szükség.*
6. *Innováció: Működésünk hajtómotorja a kreatív gondolkodás és új lehetőségek felkutatása.*
7. *Átláthatóság: Minden tag véleménye egyenlően fontos, és minden szervezeti információ megilleti. Mielőtt feltételezel, kérdezz! Ha problémával szembesülsz, jelezd és légy nyitott a megoldásra!*
8. *Szeretet: Hivatásunk során felkavaró eseményekkel, csalódásokkal is szükségszerűen találkozunk. Ilyenkor a büszkeséget hátunk mögött hagyva, egymás felé tudjunk fordulni, amikor a lelki terhet egyedül nehéz elviselni.*
9. *Törődés: A társaid közt ne kelts vitát és botrányt, inkább jót cselekedj, hogy az összes ellentétet barátságosan megakadályozd vagy enyhítsd.*
10. *Családbarát: A szervezet is akkor van rendben, ha benne a tagok rendben vannak. Ehhez elengedhetetlen, hogy a másik egészsége és családja irányába kölcsönösen figyelmesek legyünk. Így a családot is könnyebben támogatja a tagságod és törekvéseid!⁷⁷*

Amikor az önkéntes tűzoltókról beszélünk, fontos tudnunk, hogy ma, amikor egyek vagyunk a várossal, és közel van a hivatásos tűzoltók segítsége, mégiscsak a saját önkénteseink vannak a legközelebb, és ők tudnak leghamarabb segíteni a bajban.

Sokkal nagyobb szerepük volt az elődöknek, az első, 1894-ben alakult Szentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesületnek. A falunak használható bekötőútja sem volt a város felé, így onnan segítséget sem kaphatott.

A házak többsége nád- és zsúpfedeles volt, nyitott, sározott kéménnyel, ahonnan könnyen kipattant a szikra. De gyakori volt a tűz disznóvágások idején, hiszen szalmával perzselték a leölt állatot, a húsfüstölések során, de tüzet okozhatott a cséplőgépet hajtó gőzgép is. Ilyenkor már leginkább a tűz tovaterjedését kellett megakadályozni, mert ha szél fúj, utcasorok, szérűsker-tek, istállók éghettek volna le. Ezért mindig nagy tisztelet övezte az önkéntes tűzoltók fegyelmezett, jól begyakorolt, segítő munkáját.

Ráczevi Istvánné levéltári dokumentumok alapján mutatta be az önkéntes tűzoltók tevékenységét a kezdetektől 1970-ig, amikor is Győrhöz csatlósunk után a termelőszövetkezet, mint gazdasági nagyüzem vette át az önkéntes tűzoltók munkáját.⁷⁸

Az 1990-es években a termelőszövetkezet átalakulásával ismét igény mutatkozott az önkéntes tűzoltótestület létrehozására, akik szervezeten, gyorsan tudnak segíteni akár katasztrófhelyzetben, akár „békeidőben”.

Becsüljük meg munkájukat!

Szentiváni Önkéntes Szemétszedők

A spontán szerveződő önkéntesek egyik legújabb és legszebb példája a SZÖSZ, vagyis a *Szentiváni Önkéntes Szemétszedők* csoportja.

Létrejöttükről szívesen adom közre az ötletgazda és főszervező Szabó Andrea beszámolóját:

„Férjemmel 2005 óta élünk Györszentivánon, két gyermekünk már tőszyökeres szentiváninak mondhatja magát, 2011-ben és 2013-ban születtek. Anyukaként az utcákat, játszótereket róva szomorúan figyeltem az egyre nagyobb méreteket öltő utcai szemetelést. 2019-ben elhatároztam, hogy jelentkezem koordinátornak a TeSzedd! – Önkéntesen a tiszta Magyarországért mottójú akcióba, amely a Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium, a Vidékfejlesztési Minisztérium és az Önkéntes Központ Alapítvány együttes támogatásával megvalósuló, önkéntes, lakossági szemétszedő program. Az esemény lényege, hogy a szemet összegyűjtéséhez szükséges eszközök rendelkezésre bocsátását (zsákok, kesztyűk), illetve az összegyűjtött hulladék elszállítását a fent említett szervek megszervezik, a koordinátorok pedig lakóhelyükön szemétszedő csapatok felállításával, a megtisztítandó területek kijelölésével, valamint a hozzájuk tartozó eszközigény meghatározásával lebonyolítják az akciót.

Először nagyon kicsiben gondolkodtam, hiszen nem csináltam még hasonlót és nem tudtam, lesz-e bárki is partner ebben a nem éppen szokványos kezdeményezésben. Tettem egy felhívást a Györszentiváni beszélgető és információs Facebook csoportban, amire – legnagyobb meglepetésemre –, rövid időn belül nem is egy vállalkozó szellemű szentiváni jelentkezett. Kezdetben játszóterek és néhány központi

hely kitakarítása volt teremben, de nagyon hamar kiderült, hogy több csapatra való ember is érdeklődik az esemény iránt, így a könnyebb kommunikáció érdekében létrehoztam egy zárt Facebook csoportot, ahol a szervezés folyt, és az akcióval kapcsolatos minden információt megosztottunk. Az újabb és újabb tagok jelentkezésével a dátumok is kibővültek, így az eredetileg szombat délelőttre tervezett akción kívül szombat délutánra és vasárnap délelőttre is kiterjedt a program. Az akció reggelén elképesztő méretű tömeg gyűlt össze a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ előtti téren, olyanok is érkeztek, akik előzetesen nem jelezték részvételi szándékukat. A két nap alatt gyerekek és felnőttek számos helyszínen 180 zsáknyi szemetet gyűjtöttek össze, de a rengeteg nem zsákolható hulladék (hűtő, autógumi, bútorok, építési hulladék) – amit emberfeletti munkával szintén összegyűjtöttünk, majd saját költségünkön elszállítottunk –, rávilágított arra, hogy a probléma sokkal súlyosabb, mint gondoltuk.

A helyzet túlmutat a lakossági szemetelés problémakörén, hiszen sokan illegális személerakóként használják az erdős, szántóföldes területeket. Mi ekkor úgy döntöttük, folytatjuk! Tenni fogunk ellene! Ettől kezdve a csoport folyamatosan derítette fel a problémás, kritikus helyszíneket, és több tag már nemcsak csoportosan, hanem önállóan és rendszeresen szedni kezdte lakóhely környékén a szemetet. A felmerülő témák köre is kibővült, ma már napi szinten osztunk meg egymással környezetvédelemmel kapcsolatos ötleteket, cikkeket, újdonságokat. Sajnos a járvány kirobbanása nem kedvezett a nagyobb szabású események szervezésének, így a 2020-as évben csak kisebb akciókat bonyolítottunk, de a 2021-es évet már nem akartuk így elengedni.

A TeSzedd akció sajnos ebben az évben is elmaradt, de mi nem adtuk fel, találtunk megoldást! A frissen szerveződött győri Szedett Szemét csoporttal és a Gy-

örszentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesülettel összefogva (akiknek vezetője, Kertai Melinda már a 2019-es indulás óta elkötelezett tagja a SZÖSZ-nek), 2021 áprilisában egy délelőtti leforgása alatt 8,5 tonna hulladéktól szabadítottuk meg Györszentivánt. Az akció olyan nagyszabású volt, hogy a média hetekig cikkezett róla, több internetes oldalon is megjelentünk, és interjút is készítettek velünk. A hatalmas siker egyéb téren is meghozta gyümölcsét, hiszen néhány hét alatt taglétszámunk 30%-kal növekedett, s ezzel elérte a közel 300 főt! Külön öröm, hogy az elmúlt hónapban néhány helyi vállalkozó is csatlakozott hozzánk és reméljük, ez a tendencia a jövőben is folytatódik majd. Rengeteg ötletünk, tervünk van, amelyekkel szeretnénk hozzájárulni lakóhelyünk tisztaságához és a közösség építéséhez. Lakossági szemléletformáló rendezvényekkel, hulladékcsökkentési orientációkkal, kiadványokkal, kisebb-nagyobb szemétszedésekkel készülünk a jövőben, de talán idén már dédelgetett álmunk is valóra válik, és tevékenységünket egyesületként folytathatjuk tovább.”

Andrea, csak így tovább! Láthatóan sokan élnek a településen, akik csak a megszólításra várnak, értelmes célokra, közös munkára és jó hangulatú, baráti közösségre. Na és ilyen ötletgazdára, vezetőre!

Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ

A Molnár Vid Bertalan Művelődési Központot 2007 szeptemberében adták át nagyszabású Szüreti Napok rendezvény keretében, és november 1-jén kezdte meg működését. Első igazgatója Horváth Eszter volt 2010-ig, őt követte megbízott igazgatóként Kakuk János, majd 2012 és 2017 között Varga Zoltán vezetésével működött az intézmény. 2017-ben az addigi helyettes, Loschitz Ferenc nyerte el az igazgatói pályázatot, aki azóta is a művelődési központ vezetője. Az ő közlése alapján mutatjuk be tevékenységüket.

A Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ fő feladata, hogy a művelődési intézményhálózat részeként Györszentiván és Likócs, mint Győr város peremkerületei polgárainak, gyermek- és ifjúsági korosztályának, felnőtt aktív és nyugdíjas lakóinak sokrétű, korszerű és magas színvonalú művelődési lehetőséget nyújtson, közösségi teret biztosítson testi és szellemi képességeik kibontakoztatásához, kreativitásuk fejlesztéséhez.

A Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ Györszentiván és Likócs polgárainak igényeire alapozva biztosítja a gyermek, ifjúsági, felnőtt aktív és nyugdíjas lakóinak az iskolán kívüli öntevékeny, önművelő, megismerő, kul-

túra elsajátító, művelődő, alkotó és sport célú gyakorlását egyénileg, közösségekben, együttműködési formákban.

Hat telephellyel rendelkezik.

1. *Molnár Vid Bertalan Közösségi Ház:* A csarnok mellett 110 férőhelyes parkoló, valamint az épület előtti díszburkolattal ellátott téren zenepavilon kapott helyet. A csarnok küzdőterének berendezésével maximum 1500 fős rendezvények megtartására alkalmas. A Közösségi Ház *Dísztere* és környéke szabadtéri rendezvények számára is lehetőséget kínál.
2. *Kossuth Lajos Művelődési Ház:* kulturális-közművelődési tevékenységekre alkalmas helyiségeivel, kiállító és házasságkötő termével látja el hagyományos feladatát. A Művelődési Házban található a volt részönkormányzat helyiségei is, amelyek ma Információs Irodaként működnek. A parkosított udvar és a nagy sátor rendezvények, piacok, vásárok helyszíne.
3. *Duna Filmszínház:* Az épület 160 fő befogadására alkalmas termével a helyi színjátszó csoport próbáinak és előadásainak helyszíne.
4. *Klubház:* Az Ezerjő utcai épület használója a Szentiváni Madárbarát kör, a polgárőrség és a Szentiváni Mókavár.
5. *Likócsi Közösségi Ház:* A felújított épület hatalmas udvarával a likócsi klubok és rendezvények otthona.
6. *Kincsház:* A nádfedeles régi parasztház 2020 óta tartozik az intézményhez. A tájház jellegű berendezés és kiállítási anyag a régi paraszti életformához kapcsolódó tárgyi eszközöket, szerszámokat, régi viseleteket mutatja be.

Az intézmény hagyományos rendezvényei

Arrabona évszázadai vetélkedő

A Győr+ Médiával közösen 2014-ben indították útjára a várostörténeti vetélkedőt a város iskoláinak 6–7. osztályos tanulói számára. Az első forduló kérdései totó formában különböző témakörökhöz kapcsolódva kéthetente jelennek meg a Győr+ újságban, amelyet kitöltve a Baross úti Látogatóközpontban kell leadni. A második rész a „belvárosi felfedező”. Menetlevél segítségével különböző belvárosi helyszíneket kell felkeresni és adott feladatokat teljesíteni. A verseny döntőjébe az előző két fordulóban legtöbb pontot elérő tíz csapat kerül. A döntőben izgalmas, játékos feladatok megoldása után az első három helyezett csapat értékes díjakat vehet át. A játék minden évben új témakörökkel bővül.

Cserók Néptáncfesztivál

2008 óta minden tavasszal megrendezik, sokáig a pünkösdi ünnepéhez kötődött. A fellépők között ott vannak a helyi Etalon Alapfokú Művészeti Intézet csoportjai, a Rába, Rábca és Aranymalinkó néptáncgyűttesek a városból, illetve a helyi Cserók és Kiscserókok Néptáncgyűttes. A rendezvény vendége volt már többek között a Magyar Nemzeti Táncgyűttes, de évente egy külföldi csoportot is fogadnak, így fellépett már lengyel, török, szlovák, szlovén, osztrák, litván néptáncgyűttes is.

Ez a rendezvény kiváló alkalom arra, hogy a különböző néptáncgyüttesek megismertessék egymással és a közönséggel otthonról hozott hagyományaikat, kapcsolatot teremtsenek egymással és tanuljanak egymástól.

Orbán-napi Vigasság

A rendezvény célja a hagyományos györszentiváni Orbán-napi szőlőáldás szokásának életben tartása. Minden embert szívesen látnak a „híres Cserók-bor” termelői, szőlősgazdák, kádárok, kocsmárosok tisztelt patrónusának jeles napján.

A program sok évig a Nagyhegyen zajlott, ahol hagyományosan a József Attila Kórus, a Banai Kórus, a Cserók Nóta Klub és a Cserók Néptáncgyüttes mutatta be műsorát, emellett minden évben egy neves előadó lépett a közönség elé. A hagyomány nem változott, de három éve már a helyszín a Kossuth Lajos Művelődési Ház udvara. Szeretnék, hogy az Orbán-napi borgasztronómiai rendezvény egyre nagyobb turisztikai vonzerővel rendelkezzen, amelyhez hozzájárulhat az is, hogy a borünnep egyúttal a nyár kezdetét is szimbolizálja.

Szentiváni Szüreti Nap

A lassan negyvenéves hagyománnyal rendelkező Szentiváni Szüreti Nap megrendezésével is cél a helyi hagyományok, a szüreti szokások életben tartása.

A rendezvény időpontja minden évben szeptember első szombatja. 12 órakor a tűzgyújtással kezdődik a „Cserók Fakanálforgató” főzőverseny. A versenyre általában húsz csapat nevezését fogadják. A művelődési ház elől 14 órakor indul a Rába Fúvószenekar felvezetésével, lovasokkal, lovasszekerekkel

a Győrszentiván utcáin nagy sikert arató és régi hagyományokra visszatekin-
tő szüreti felvonulás. Visszaérkezve a felvonuló együttesek hangulatos műsort
adnak a színpadon, kiegészülve az amatőr művészeti csoportokkal és néptánc-
együttesekkel. A Községi Ház előtti téren délután kézműves bemutatók, ug-
ráló vár és népi játékok fogadják a kicsiket és nagyokat egyaránt.

Kora este, a Szüreti Multság megnyitó ünnepségén adják át a Falu
Embere díjat. Az esti folytatásban a magyar zenei élet ismert fellépői szórakoz-
tatják a közönséget.

Mindenki karácsonya

A nagy sátor a helyszíne a hagyományos délutánnak, amelyen a győrszenti-
váni iskolák és a helyi művészeti csoportok lépnek fel. A nagy sikerű, ünnepi
hangulatot adó rendezvénnyel szeretnék az ünnepvárásnak ezt a közösségi for-
máját megőrizni.

Adventi jótékonyági koncert

A Római Katolikus Templomban évről évre megrendezett koncert minden
alkalommal azt a jótékony célt szolgálja, hogy a szentiváni rászorulóknak aján-
dékcsomagokat tudjanak készíteni a felajánlásokból. Állandó szereplők a helyi
általános iskolák énekkarai és a József Attila Kórus, emellett mindig van egy
sztárvendég szereplő is a műsorban.

Megemlékező ünnepségek március 15. és október 23. alkalmából

A két helyi általános iskola bevonásával zajló ünnepségek helyszíne a Községi Ház. A megemlékező beszéd után az egyik iskola, valamint a József Attila Kórus ad műsort, amely után a Hősök szobránál koszorúzással fejeződik be a program.

A Községi Ház támogatásával működő művészeti csoportok:

Cserók Néptáncegyüttes

József Attila Kórus

Likócsi Dalkör

Likócsi Citera kör

Cserók Nóta Klub

Rajzsakkör

Kreatív kör

Önszerveződő közösségek, klubok, amelyeknek elsősorban helyet biztosítanak:

Aranyeső Nyugdíjas Klub

Barátság Nyugdíjas Klub

Régi Barátok Köre

Irodalmi Szalon

Wass Albert Irodalmi Klub

Likócsi Barátság Nyugdíjas Klub

Női aerobik torna

Judo

Ashihara karate klub

Gyógytorna

Ringató foglalkozás

Baba-mama klub

Ovis angol

Senior torna

Senior tánc

Együttműködés alapján kapcsolódik az intézményhez:

XI. sz. Postagalamb Tagszövetség

Genesis Színjátszó Csoport

Szentiváni Madárbarátok Köre

Falcon Projekt zenekar

Szentiváni öregfiúk labdarúgó csapat

Szentiváni Mókavár

A közösségi házban mindemellett sok koncert, színházi előadás és sportesemény zajlik.

A hazai könnyűzenei élet legismertebb előadói közül sokan voltak már itt vendégek. Sport tekintetében a judo és karate versenyek, a futsal mérkőzések, ETO utánpótlás kézilabda edzések emelhetők ki, de más sportágak képviselői is tartottak már itt versenyeket vagy edzéseket.

Győr-Likócs

Likócs történetéről Végh Ferenc „Egy római burgustól Szent Viden át Likócsig – A Győr árnyékában meghúzódó település kétezzer éves története” című, 2000-ben megjelent könyvében olvashatunk.⁷⁹ A részletes, levéltári forrásokon alapuló történeti áttekintésből itt csak néhány mozzanatra kívánok hivatkozni.

1945 előtt Likócs puszta területe – ahol a gazdasági cselédeken kívül más nem is lakott – 570 kat. hold, birtokosa dr. Barcza Dezső ügyvéd volt. Közigazgatásilag Győrszentivánhoz tartozott. A háború után építési telkeket osztottak, főleg szentiváni nincstelenek kaptak itt házhelyeket. Nehezen indult az élet, hiszen sem villany, sem megfelelő ivóvíz nem volt. De az elhagyott lőtér területén megnyílt Likócs első iskolája, ahova csak alsósok jártak, a felsősök a gyárvárosi iskolába mentek eleinte gyalog vagy biciklivel.

1952-ben Likócsnak mintegy kétszáz lakosa volt. 1954-ben Győrhöz csatolták, és ekkor kezdődtek a házhely-parcellázások is. Új utcák alakultak, 1956-ban bevezették a villanyt. Az 1965. évi árvíz, töltésszakadás nagy pusztítást okozott Likócson. Az árvíz levonulása után a megrongálódott házak újjáépítésére még adtak ki engedélyeket, de további új építkezések, töltésépítés csak 1988 után kezdődött. Ekkor az ÉGÁZ dolgozói számára olcsó építési

telkeket keresett a városhoz közel. Így jött létre 1990-ben az ÉGÁZ-telep. Ez fellendülést hozott Likócs életében, hiszen a betelepülők igényelték az út és csatornahálózat kiépítését, parkosítást stb. Növekedett az igényesség a szórakozásra, sportra, a közösségi élet alakítására.

Likócs kulturális élete a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központhoz tartozik. 2007-ben a régi iskola épületében alakították ki a Községi Házat. A 30 éve elhanyagolt iskolát az önkormányzat felújíttatta: teljes tetőcserét, külső szigetelést kapott az épület. A belső terek is megújultak, korszerűsítették a fűtést, a vizesblokkot, az udvaron játszóteret alakították ki a gyerekek számára. A környezet igényes parkosítása, szépítése folyamatos feladat, amelyet szívesen végeznek az itt működő klubok tagjai. 2007 óta Tarabiahné Kovács Etelka közművelődési szakember dolgozik a Likócsi Községi Házban. Ennek köszönhetően sokat változott, színesebbé, tartalmasabbá vált Likócs kulturális élete. Évente rendszeresen ismétlődő programjaik a Tavaszköszöntő, Nyárbúcsúztató, Családi majális, a Gyereknap, Mikulásvárás és a Mindenki karácsonya. Új klubok jöttek létre, rendszeresen hívnak meg vendéglőadókat ⁸⁰.

Likócsi Barátok Nyugdíjas Klub

A Likócsi Községi Házban 12 évvel ezelőtt már alakult egy nyugdíjas klub, amely hat-hét év után a tagok előregedése és a vezető betegsége miatt működésképtelenné vált és feloszlott. 2017-ben Tarabiahné Kovács Etelka felhívására és vezetésével új klub alakult friss nyugdíjasokból, létszámuk napjainkban 27 fő. Hetente egy alkalommal találkoznak. Programjukat közösen állítják össze: egészségügyi előadások, napjaink és a régmúlt történelmi eseményei, vetített képes élményutazásról szóló beszámoló és zenés műsoros est is sze-

repelt már összejöveteleiken. Nőnap kiadvány, karácsonyi műsoros vacsorák, farsangi jelmezbál és szalonnasütés, fánk sütés is erősíti közösségüket. Megszervezték a nyugdíjas tornát is 15–17 lelkes taggal. A közös kirándulások jó hangulata, maradandó élménye is egyre jobban összetartja a tagságot.

Likócsi Dalkör

A közös éneklés öröme hozta létre a Dalkört. Bella Gáborné karvezető önzetlen odaadása a biztosíték arra, hogy immár 15 éve szívesen jönnek – a főként nyugdíjas – asszonyok énekelni. Repertoárjuk rendkívül széles: nóta, népdal, opera, operett, musical, táncdal és egyházi művek szerepelnek alkalmanként műsorukon. Rendszeresen részt vesznek a Közösségi Ház rendezvényein. A részönkormányzat 2008-ban „Likócs Szolgálatáért” éremmel tüntette ki a Dalkört a közösségért végzett magas szintű tevékenységéért.

Likócsi Citerakör

Lázár Attiláné vezetésével alakult a Dalkör asszonyaiból a Citerakör. Minden héten találkoznak, és nagy igyekezettel gyakorolnak. Elsősorban Rábaközi népdalokat, de dr. Barsi Ernő gyűjtése nyomán más tájegység dalait is műsorukra tűzik. Gyakran utaznak fellépésekre, jó kapcsolatot ápolnak a környék citerásaival. A Dalkörrel együttműködve fantasztikus hangulatot varázsolnak a hallgatóság számára. Létszámuk folyamatosan nő, a Közösségi Ház új hangszerek beszerzésével segítette működésüket. A Dalkör asszonyai nemcsak énekelnek, citeráznak, de a rendszeresen tartott táncbázisban különböző népek táncaival is ismerkednek.

Likócsi Ashihara Karate Klub

2000-ben Durgó Attila vezetésével megalakult a Likócsi Ashihara Karate Közhasznú Sportegyesület. Munkájuk eredményességét elismerő oklevelek, kupák bizonyítják. A Községi Ház rendezvényein látványos bemutatókkal örvendeztetik meg a közönséget. Fontosnak tartják megmutatni, hogy aki ezt a sportot választja, életformát is választ: megtanul segíteni, együttműködni, kitartó, céltudatos, de mégis szerény ember válik belőle.

Működik a Községi Házban Kreatív Kör, ahol az ügyes asszonyok gyöngyfűzést, virágkötészetet, különféle asztali díszek készítését tanulják. Munkáikból illetve a helyi amatőr alkotók alkotásaiból évente nagy sikerű kiállítást rendeznek.

A kisgyermekeknek rendszeresen szerveznek játszóházat és életkoruknak megfelelő foglalkozásokat.

A Likócsi Községi Ház jó gazdája a település, szórakozását szolgáló rendezvényeknek, segíti a közösségek működését, lehetőséget biztosít helyi alkotók munkáinak megismerésére.

*„Minden feledésbe merül.
Csak amit leírtak, birkózik meg
úgy-ahogy az idővel”*

(ismeretlen szerző)

Zárszó

Úgy gondolom, nem volt haszontalan Györszentiván közösségi életének áttekintése. Életünk során csak egy-egy kis szeletét éljük át a közösség megtartó, segítő, őszinte barátságokat, jó csapatszellemet biztosító erejének. Vannak korszakok, amelyek többre ösztönzik az embereket, nagyobb a tenni akarás, sokszínűbb az érdeklődés, szélesebb a lehetőségek köre, és olyan egyéniségek állnak élére egy-egy szerveződésnek, akik mellé szívesen sorakoznak fel a passzívabbak is.

Ezt mutatják az elmúlt évszázad ilyen irányú törekvései. A 19–20. század fordulóján az olvasókörök jelentettek lehetőséget a művelődésre. A 20. század első felében az ifjúsági egyleteké volt a főszerep, amelyek létrejöttéhez kellett a nagy műveltségű, jó szervezőképességgel rendelkező papok, apácák és tanítók.

Visszatekintve, számomra is meglepő, hogy bármilyen egyesület, szervezet, futballcsapat életében milyen fontos szerepet játszott a színjátszás. A darabválasztás, szereplőválogatás, a próbák hangulata, az előadások izgalma, a jelme-

zek, díszletek előállítására minden résztvevőnek lehetőséget adott a benne rejlő tehetség kibontakoztatására, ezzel együtt az elfogadásra, a jókedvű, gyakori együttlétre. A közönség előtti bemutatkozás a település kulturális életének jelentős eseménye volt, a bevételt pedig előre meghatározott célra fordították. Valószínű, hogy a fentiek élménye tartja életben csaknem húsz éve a Genesisus színjátszókat is. Elképesztően sok az előadott darabok száma, különösen akkor, ha tudjuk, hogy ők írják a forgatókönyvet, és vállalják a színpadra állítás minden munkáját is a közönség nagy meglepedésére. Ennyi mindent önként vállalva csak igazán jó csapatban lehetséges.

Ugyanez jellemzi az énekkart: évtizedek óta félnek a létszám csökkenésétől, az elöregedéstől, és hatvan éve énekelnek sikert sikerre halmozva. A jó közösség nem szűnik meg, a jó vezetők, az örömteli együttlét összetart. De elmondható ez a nyugdíjas klubokról, a táncosokról is.

És nem említettem még a futballt: alig van fiúgyermek, akinek legalább az élete egy szakaszában nem volt jelen a labdarúgás.

A múlt század első felében szinte csak ez volt a sportolási lehetőség. Nem befolyásolták a mostoha körülmények, a csapatszellem és a siker volt a meghatározó. Akik a hatvanas évek nagy csapatában kezdtek, „Öregfiúk”-ként ma is minden héten összejönnek még, bár létszámuk egyre kevesebb, de a személyes kapcsolatok, a legendás sportbarátságok élnek és fontosak.

A Szentivániai Szentivánért Alapítvány húsz éve a település életében a közösségi összefogás kiemelkedően szép és sikeres korszakát jelentette. Jelenleg nincs számottevő jelentősége, de maradandót alkotott a Kincsház létrehozásával, a tárgyi emlékek összegyűjtésével és állandó kiállításon törté-

nő bemutatásával, valamint a pályamunkákban megörökített múlt leírásával. A „A felhasznált irodalomjegyzékben közlöm a pályamunkák szerzőit, a dolgozatok címét és beadásuk évszámát, hiszen többször hivatkoztam egy-egy szerzőre illetve dolgozatára. Jó lenne, ha egyre több szentiváni értesülne róla, hogy milyen felbecsülhetetlen anyag áll az érdeklődők, illetve a későbbi kutatók rendelkezésére. Ezek a dolgozatok hozzáférhetők a szentiváni fiókkönyvtárban, az alapítvány honlapján és reményeim szerint majd a Kisfaludy Károly Könyvtárban is.

A Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ pedig kínálata összeállításában minden korosztályt számba vesz: saját programjai, vendégladói színvonalas kikapcsolódást és bemutatkozási lehetőséget nyújtanak a gyermekeknek, az ifjúságnak és a felnőtteknek is. Nagy külső és belső terei alkalmasak különböző sportfoglalkozásokra és versenyek lebonyolítására. Mindezek igazán megfelelőek a közösségépítésre, melynek legfőbb hozadéka a személyes kapcsolatok létrehozása és fenntartása.

Számomra különösen nagy örömet jelentenek a napjainkban is létrejövő civil kezdeményezések. Aktuális feladatok, jó célok megoldására szerveződnek, bíznak az összefogás erejében, a közös gondolkodásban. Meggyőződésem, hogy mindez erősíti a településhez való ragaszkodást, a jobbá-szebbé tételében vetett hitet, az egymás megismerését, őszinte barátságok kialakulását, és a példaadást gyermekeik számára. Jó érzés látni, hogy bár hivatalosan immár ötven éve Győr város része vagyunk, sok, jó értelemben vett emberi tulajdonságainkban, tevékenységeinkben megmaradtunk szentivániaknak.

Bízom benne, hogy utódaink is építenek majd hagyományainkra, és elődeik példáját követik.

Fényképek, dokumentumok

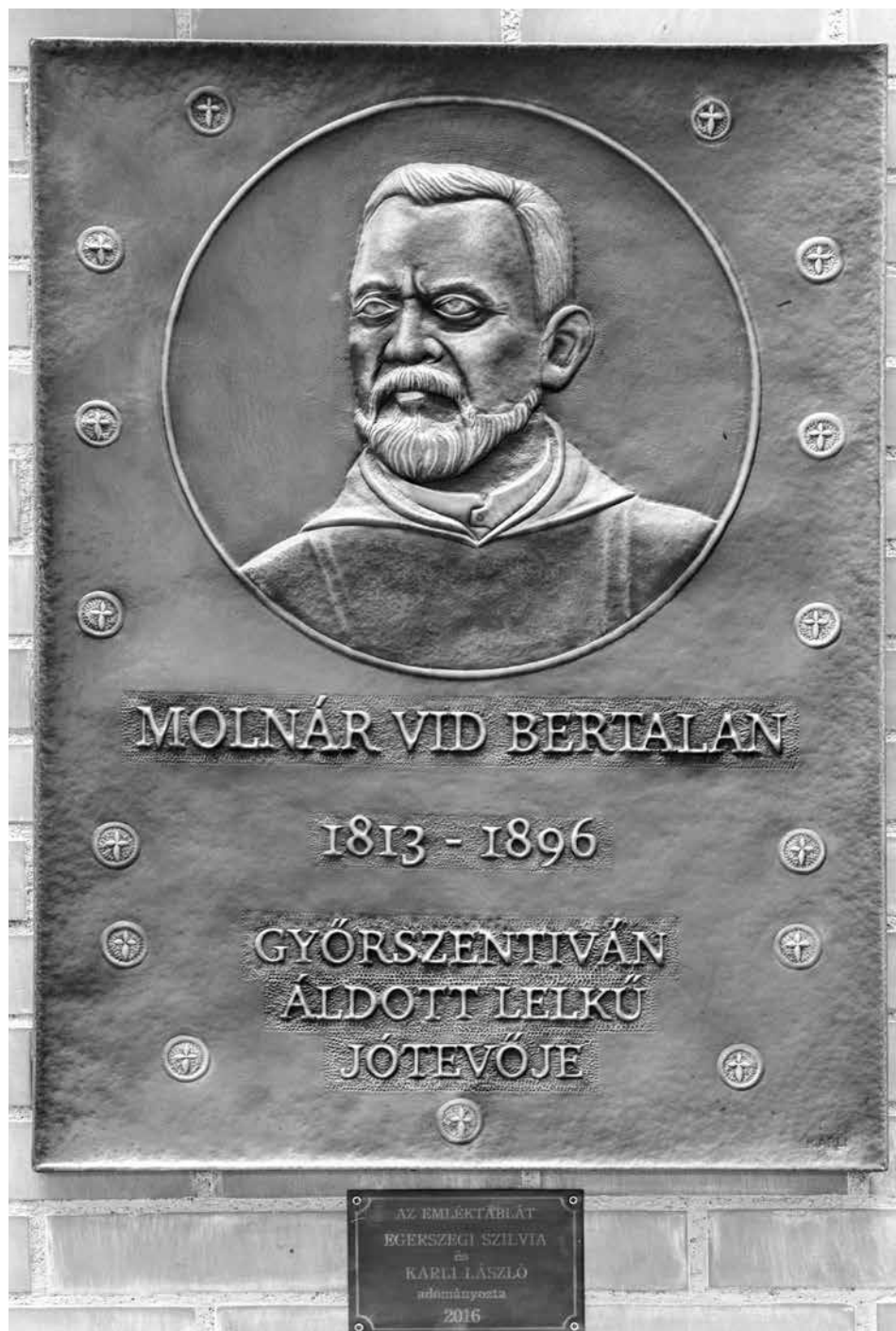
A magángyűjteményből származó régi fotókat
Szlatki Jenő digitalizálta.

GYŐR-SZENTIVÁN RÓL

Képeslap Győrszentiván címerével

Molnár Vid Bertalan. A domborművet készítette Karli László
(Szabó Béla felvétele)

Györszentiváni képeslap az 1920-as évekből, a Hősök szobrával
a templommal és a zárdaiskolával
(Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér)

Képeslap 1930-ból
(Dr. Kovács Pál Könyvtár és Közösségi Tér)

A főpásztor ünnepélyes fogadtatása a győrszentiváni lovasbandériummal az 1930-as években

Mária-kongregációt Nizsler Teodóz plébános szervezte meg

Dolgozó Leányok egyesülete az 1940-es évek elején

Karácsonyi játék szereplői 1925 körül

A zárdaiskola tanulói magyarruhában az Isteni Szeretet Leányai Rend apácájával

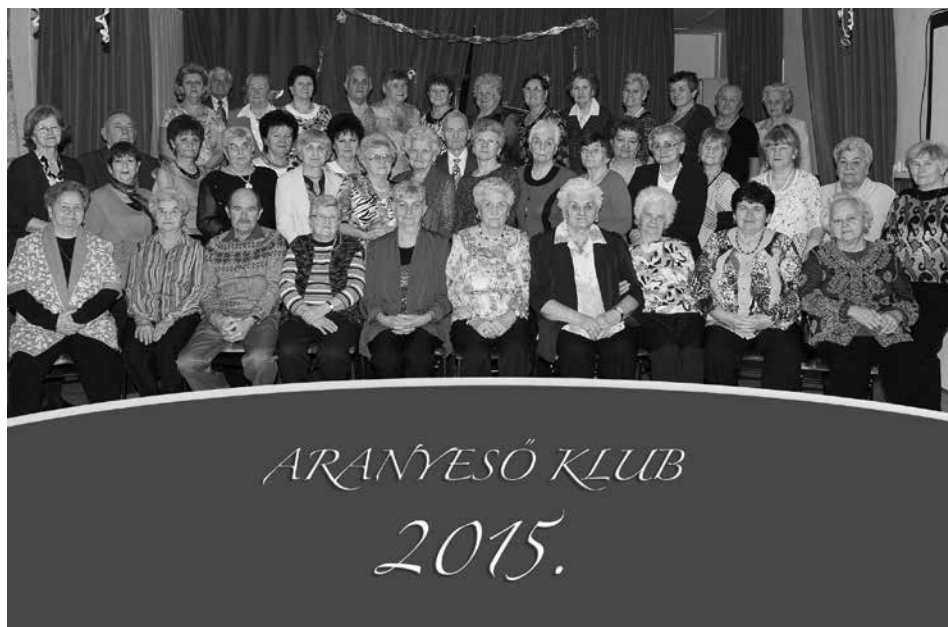
Főzőtanfolyam résztvevői az 1940-es évek elején

A „Csókos huszárok” szereplői 1943 áprilisában
(fotó: Molnár Vid Közösségi Ház)

Iskolai zenekar az 1950-es években

Az Aranyeső klub 2015-ben
(fotó: Molnár Vid Községi Ház)

Az Aranyeső klub farsangi mulatsága
(Szlatici Jenő felvétele)

*BARÁTSÁG NYUGDÍJAS KLUB
2015.*

A Barátság Nyugdíjas Klub tagjai 2015-ben
(fotó: Molnár Vid Közösségi Ház)

*RÉGI BARÁTOK KÖRE
2015.*

Régi Barátok Köre 2015-ben
(Molnár Vid Közösségi Ház)

József Attila Kórus Kulacs Bélával, aki 1962-től negyven éven át az énekkar karvezetője

József Attila Kórus Tamás Zoltánné Marcella karvezetővel

GYŐRSZENTIVÁNI

Krónika

2020.
SZEPTEMBER
XXX. évf.
2. szám

Győr Megyei Jogú Város

szentiváni kéthavi lapja

► A Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ elmúlt hónapjait is nagyban meghatározta a járványügyi helyzet.

KULTÚRA a vírushelyzet idején

Márciustól nyárig nem lehetett rendezvényeket tartani, sem kisebbet, sem nagyobbat, és mind a nyugdíjas klubjaink, mind az egyéb csoportjaink felfüggesztették működésüket. Hosszú időre kiürültek az épületeink. Legtovább tavasszal az amatőr sportolók használhatták a csarnokot, akiknek csupán néhány hét szünetet kellett tartaniuk, hiszen a nézők nélküli sportolás lehetőségét néhány hét után visszaállították.

Nagyon sűrű tavaszi programozat elmaradását okozta a vírushelyzet, hiszen márciustól nyárig elmaradt többek között az Egészségpiac és a Fut a Szentiván, a Budapesti Showszínház Képzelt riport egy amerikai popfesztiválról című előadása, Laár András vendégszereplése, az Orbán-napi Vigasság, a Cserők néptáncszentiváni, ezen kívül sportrendezvények és más események. A szünet kezdetekor minden várhatóan

elmaradó programnak ígyekeztünk új, későbbi időpontot találni, hiszen arra lehetett gondolni, hogy a második felében már újra visszatér a normális élet.

Sajnos nem így történt. Nyáron ugyan volt lehetőség táborok tartására, volt is néhány intézményünkben, de a korlátozások miatt örülnünk kellett, hogy szeptember elején megtarthattuk a szüreti napot kisebb formátumban, hiszen maximum 500 fős rendezvényekre van lehetőség, ha az a zenés-táncos kategóriába tartozik. Ennek megfelelően zajlanak rendezvények a csarnokban. A szüreti napot követően volt egy Dumaszinház előadás, és sokan hallgatták érdeklődve dr. Zacher Gábor előadását a vírushelyzetről, ránk gyakorolt hatásairól. A nyugdíjas klubjaink viszont szeptemberben egy-két foglalkozás után ismét szünetet kezdtek tartani, érthető módon.

Az erősödő vírushelyzet miatt várhatóan újabb korlátozások fognak életbe lépni. E sorokat szeptember 21-én írom. Éppen ma kaptam tájékoztatást a Magyar Közlésben megjelent szigorításokról, ami ránk, mint közművelődési intézményre is vonatkozik.

Eszerint a Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ épületeibe, így a két legforgalmasabb helyre, a csarnokba és a Kossuth Lajos Művelődési Házba is 6 éves kor felett kizárólag maszk viselésével szabad belépni. Az orrot és a szájat folyamatosan elfedő maszkot a kulturális intézmény látogatók számára nyitva álló, közönségforgalmi területein mind a látogatók, mind az ott foglalkoztatottak kötelesek viselni. A jogszabály szerinti maszk viselési kötelezettség a kulturális intézményben – akár bérleti jogviszony keretében – folytatott

bármely tevékenységet (pld. néptánc, jóga, küzdősport, baba-mama foglalkozás) végző személyekre is vonatkozik az intézményben való tartózkodás időtartamára. A maszk használatot illetően az intézményt látogatók számára nyitva álló területen található büfé sem képez kivételt, azok rendelgetészerű igénybevételét leszámítva a jogszabály szerinti maszk viselés szintjén kötelező.

A szabályszerű maszk viselés megvalósítása az intézményvezető felelőssége, így az igazgatónak a tőle elvárható valamennyi intézkedést meg kell tennie annak érdekében, hogy az intézmény látogatók számára nyitva álló területein mind a látogatók, mind a munkatársak betartsák a vonatkozó szabályokat. Ennek megfelelően a kollégáimat és a portást is arra kérem, hogy szólítsák fel a maszk nélkül érkezőket a viselésre.

Ameddig a szabályok engedik, a közönség érdeklődésétől függően lesznek megtartva a meghirdetett rendezvények. A honlapunkon érdemes nyomon követni az esetleges változásokat. Aki már rendelkezik belépőjeggyel valamelyik rendezvényre, mindenképpen tegye meg ezt.

A Krónika legutóbb februárban jelent meg, hiszen nem lehetett kellő tartalommal megtölteni a kimaradt számokat, ezen a mostanin kívül idén még egy decemberi újság kiadását tervezzük. Minden olvasónak, minden szentiváni lakosnak kitartást és jó egészséget kívánok.

Loschitz Ferenc, igazgató

A Győr-szentiváni Krónika 30. évfolyamának 2. számának címlapja

A Kincsház utcai homlokzata az Ősi utcában
(Szlakki Jenő felvétele)

Augusztus 20-i rendezvény a Kincsház udvarán
(Szlakki Jenő felvétele)

Részlet a Kincsház szobájáról
(Szlatki Jenő felvétele)

Óvodások fellépése a Kincsház udvarán
(Szlatki Jenő felvétele)

A Vörös Felhő könyv bemutatóján, Gunyhó Imréné és közepén a szerző, Harsányi Ferencné
(Szlatici Jenő felvétele)

Az 1960-as évek „aranycsapata”

Sent-Juán Lovassport Egyesület

Részlet Genesisus Színjátszókör előadásából

Az Irodalmi Szalon tagjai
(fotó: Molnár Vid Községi Ház)

Cserók Nótaklub tízéves fennállásuk idején, 2019-ben
(fotó: Molnár Vid Községi Ház)

A Cserók Néptáncgyűttes a Kincsház udvarán
(fotó: Molnár Vid Közösségi Ház)

Cserók Néptáncgyűttes a közösségi ház színpadán
(fotó: Molnár Vid Közösségi Ház)

Kiscserókok Táncegyüttes

A Szentiváni Madárbarát Kör bemutatkozása
(fotó: Molnár Vid Községi Ház)

Gyórszentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesület

Molnár Vid Községi Ház előtti tér gyakran ad helyet rendezvényeknek

A Községháza épülete az 1950-es években, a későbbi Kossuth Lajos Művelődési Ház
(képeslap: Dr. Kovács Pál Könyvtár és Községi Tér)

Cserók néptáncgyűttes fellépése a Szentiváni Szüreti Napokon
(Szlatici Jenő felvétele)

Likócs, Római út. Temetőkereszt és harangláb
(Szabó Béla felvétele)

Likócs. A MH 12. Arrabona Légvédelmi Rakétaezred emlékparkja
(Szabó Béla felvétele)

Likócsi Ashihara Klub

Köszönetnyilvánítás

Köszönetemet fejezem ki a Szentivániak Szentivánért Alapítvány felhívására készült pályamunkák íróinak;

Szlatki Jenőnek a fényképekért, aki fotóin nemcsak jelen eseményeit örökítette meg, hanem Harsányi Ferencné és Gunyhó Iréné régi képeinek digitalizálásával a múltat is élőként tárja elénk.

Köszönettel tartozom Loschitz Ferenc és Tarabiakné Kovács Etelka segítő közreműködéséért, és mindazoknak, aki munkámban segítettek.

A pályamunkák megtalálhatók a Dr. Kovács Pál Könyvtár Helyismereti Osztályán, a szentiváni fiókkönyvtárban, illetve a Szentivániak Szentivánért Alapítvány honlapján <https://www.szentivanert.hu/index.php/falukutatasi-palyamunkak>.

JEGYZETEK

- 1 Tomka 2002. 143-144.
- 2 Szőnyi 1885. 123.
- 3 Szőnyi 1885.123.
- 4 Kerekes 1930. 350.
- 5 Nagy 1865. 1. 4-5.
- 6 Erdélyi 1902. 1. 230.
- 7 Pesty 1888. 1. 346
- 8 Kerekes 1930. 350.
- 9 Erdélyi 1907. 4. 118.
- 10 Erdélyi 1907. 6. 259.
- 11 Sajghó napló
- 12 Protocollum Domesticum
- 13 Alapító 1889.
- 14 Varga 1978, Pozsgainé 2001
- 15 Kerekes 1930. 352.
- 16 Szülőföldünk 1972. 152.
- 17 Varga 1978.
- 18 Gunyhóné 2004.
- 19 Ráczkeviné 1997.
- 20 Bécsiné 2000.
- 21 Dunántúli Hírlap, 43. évf. 1935. július 7. 6.
- 22 Petz 1930. 424.

- 23 Góczán 1980.
- 24 Góczán 1980., Baranyainé 1999.
- 25 Baranyainé 1999.
- 26 u.o.
- 27 Pozsgainé 2002.
- 28 u.o.
- 29 Baranyainé 1999.
- 30 Pozsgainé 2001.
- 31 u.o.
- 32 Protocollum Litterarum Circulacidum Scholarium
- 33 Pozsgainé 2001. Az alapító okirat fénymásolatát is közli.
- 34 Unti 2009. 60-71., Illés 2014.
- 35 Móricz 2010.
- 36 Illés 2014. 29.
- 37 Horinka 1997.
- 38 Tamasics 1998.
- 39 Gunyhó 2005.2, Gunyhó 2006.
- 40 Gunyhóné 2007., 2008.
- 41 Gunyhóné 1999.
- 42 Gunyhóné 2009.
- 43 u.o.
- 44 másolata a szerzőnél
- 45 másolata a szerzőnél
- 46 Zsebedics 2002.
- 47 Bécsiné 2000.
- 48 Bécsiné 2000.
- 49 Unti 2009. 69-70.
- 50 Barlavits 2002.
- 51 Barlavits 2002.2.

- 52 Pozsgainé 2003.
- 53 Petz 1930. 424.
- 54 Kotrics 2014.
- 55 Kulacs 1982., 1994.
- 56 Góczán 2002.
- 57 Bécsiné 2000.
- 58 Bécsiné 2000.
- 59 Kóbori 1997.
- 60 Németh 1999.
- 61 Zsebedics 2002.
- 62 Kóbori 1998.
- 63 Góczán 1988. 9.
- 64 Góczán 1988. 10.
- 65 Góczán 1988. 55.
- 66 Györszentiváni Krónika. 1992. 2. 5. 15
- 67 Glázer Péter közlése
- 68 A jelenlegi tagok közlése
- 69 Loschitz Ferenc közlése
- 70 Sebestyén Tamás közlése
- 71 Muszka György közlése
- 72 Némethné Delbó Krisztina közlése
- 73 u.o.
- 74 Szentmihályi Gábor közlése
- 75 Kustyán 2009.
- 76 Varga József közlése
- 77 Kertai Melinda közlése
- 78 Ráczkeciné 2002.
- 79 Véghe 2000.
- 80 Loschitz Ferenc közlése

Felhasznált irodalom

Levéltári források

Alapító 1889 Alapító okirat (zárdaiskola). Pannonhalmi Bencés Főapátság Levéltára

Historia D 1941- Historia Domus. Írta Markos János plébános.
(másolata a szerzőnél)

Protocollum D 1847- Protocollum Domesticum Parochiae Szent-Iván 1847-1918.
Pannonhalmi Bencés Főapátság Levéltára

Protocollum P 1847-V. Protocollum Pastocollum Pastoralium ab Anno 1847-
1861. Pannonhalmi Bencés Főapátság Levéltára

Protocollum L Protocollum Litterarum Circulacidum Scholarium. Pannonhalmi
Bencés Főapátság Levéltára

Sajghó Sajghó Benedek Főapát naplója. Pannonhalmi Bencés Főapátság Levéltára

Varga 1978 Varga M. Flávia: Az Isteni Szeret Leányai Társaság magyarországi
zárdáinak krónikája az alapítástól 1871-1950 (Kézirat 1978)

Könyvek, tanulmányok, kéziratok

- Baranyai 2001** Baranyai Mihályné A Mária-kongregáció Györszentivánon.
In: Kincseink. Győr-Szentiván, 2000–2001. Győr, 2001. 131-142
- Barlavits 2002** Barlavits Tibor: A Váci Mihály utcai játszótér története. Győr, 2002.
(Kézirat) <https://drive.google.com/file/d/1bDWnEYoK6V3LYjSy4IRCfoxcdCSZidWC/view>
- Barlavits 2002.2** Barlavits Tibor: Iskolai kirándulások és úttörő táborozások az 1960-as, 70-es években. Győr, 2002. (Kézirat)
- Bécsiné 2000** Bécsiné Gárdonyi Éva: Györszentiván kulturális és közösségi életének alakulása az 1989 óta végbemenő társadalmi változások tükrében. Győr, 2000.
(Kézirat)
- Csanaki 1999** Csanaki József: A györszentiváni posta története. Győr, 1999.
(Kézirat) https://drive.google.com/file/d/1m6OE3qy_zASlJM_5_35zkRo5LQYqC-yI/view
- Csanaki 2001** Csanaki József: Lakodalmak Györszentivánon. Győr, 2001. (Kézirat)
- Csanaki 2002** Csanaki József válogatott írásai. Győr, 2002. (Györszentiváni krónikás füzetek)
- Csanaki 2003** Csanaki József: A régi Szentiván. Győr, 2003. (Kézirat)
https://drive.google.com/file/d/106c5W-ueeEOCTi22AkVPFxsEGyTD_jru/view
- Dénes 1994** Dénes Zsuzsanna: Egy fiókkönyvtár lehetőségei a gyermekek olvasóvá nevelésében. Győr, 1994. (Záródolgozat)
- Erdélyi 1902** Erdélyi László (szerk.): A Pannonhalmi Szent-Benedek-Rend története 1–6. köt. Pannonhalmi Szent Benedek-Rend. Budapest, 1902–.
- Fehér 2002** Fehér Ottóné: A szentiváni cukrászda története. Győr, (2002)
- Fülöp 1998** Fülöp Éva Mária: „Megindult a föld lábunk alatt...”. A Pannonhalmi Bencés Főapátság Győr megyei gazdaságainak sorsa az 1945. évi földreform után.
In: Győri tanulmányok. 21. Győr, 1998. 5–41.
- Góczán 1980** Góczán Károly által készített interjúk. (lelőhely a szerzőnél)

- Góczán 1988** Góczán Károly: Győr-Szentiván sportkrónikája I. Labdarúgás-kézilabda, 1928–1988. Győr, 1988.
- Góczán 1994** Góczán Károly (szerk.): 750 éves Győrszentiván története. Tanulmánykötet. Győr, 1994.
- Góczán 2001** Góczán Károly (szerk.): Kincseink. Irat- és levéltári kutatások 1996-tól 2001-ig. Győr, 2001.
- Góczán 2002** Góczán Károly (szerk.): Negyven éves a József Attila Kórus. Győr-Szentiván 1962–2002. Győr, 2002.
- Góczán 2003** Góczán Károly (szerk.): Üdvözet Győrszentivánról. Képeslapok 1900–2000. Győr, 2003.
- Góczán Zs. 1994** Góczán Zsuzsa: Ifjúsági mozgalmi tevékenységek 1945–1948-ig Győrszentivánon In: 750 éves Győrszentiván története. Győr, 1994. 27–33.
- Gőcze 1994** Gőcze József: Régi nyomon, új utakon Győrszentivánon. In: 750 éves Győrszentiván története. Győr, 1994. p. 99–102.
- Gunyhó 1996** Gunyhó Imréné: Győr-Szent-Iván község 250 éve (1700–1950). Egyház, iskolák, nevelők. Győr, 1996. (Kézirat)
- Gunyhó 1996** Gunyhó Imréné: Egy falukutatás margójára. Félreértések, tévedések, rejtélyek, véletlenek. 1996. (Kézirat)
- Gunyhó 1996.2** Gunyhó Imréné: Szentivánról indult el ... kései napló. 1876–1957. Zsebedits Julianna. Győr, 1996. (Kézirat)
- Gunyhó 1997** Gunyhó Imréné: Másfél évszázad egy szentiváni család történetében Győr, 1997. (Kézirat)
https://drive.google.com/file/d/1_iTMMpeMCYXNa7IaE2gfd1RVzDxwC4vP/view
- Gunyhó 1998** Gunyhó Imréné: Élők a holtakért I. Temetők Győrszentivánon. Győr, 1998. (Kézirat)
<https://drive.google.com/file/d/1cdRbOBsO690cu8GAvCcAGU1m8PLJENBX/view>
- Gunyhó 1999** Gunyhó Imréné: Molnár Vid Bertalan 1813–1896. Egy kapucinus szerzetes útja Szent-Iványtól Győrszentivánig. Győr, 1999. (Kézirat)
<https://drive.google.com/file/d/1p3g0ZOOc6Mm6wfbqi49Xky8jAQW74eP6/view>

- Gunyhó 2000** Gunyhó Imréné: Az egészségügy kezdetei hazánkban és falunkban. Győr, 2000. (Kézirat)
https://drive.google.com/file/d/1pWxi8rwTrSatLFETBX6s9BOY2q3_cLWB/view
- Gunyhó 2001** Gunyhó Imréné: Győr-Szentiván egészségügye a XX. században. Győr, 2001. (Kézirat)
https://drive.google.com/file/d/1pWxi8rwTrSatLFETBX6s9BOY2q3_cLWB/view
- Gunyhó 2002** Gunyhó Imréné: Győrszentiváni vasút története. Győr, 2002. (Kézirat)
- Gunyhó 2003** Gunyhó Imréné: A szentiváni malom története Zajovics József visszaemlékezése alapján. 1925–1950. Győr, 2003. (Kézirat.)
- Gunyhó 2003.2** Gunyhó Imréné: Győrszentiváni vasutasok a XXI. században. Győr, 2003. (Kézirat.)
- Gunyhó 2004** Gunyhó Imréné: Molnár Vid Bertalan levelezése. Győr, 2004. (Kézirat.)
- Gunyhó 2005** Gunyhó Imréné: Szentiván község fél évszázada levelek tükrében. Molnár Vid Bertalan kapucinus szerzetes és tábori lelkész levelezése Mann Honor bencés plébánossal és „egynémely főhatóságokkal. [S. l.], 2005. Győr (Kézirat)
- Gunyhó 2005 .2** Gunyhó Imréné–Harsányi Ferencné: Szentivániak a lexikonokban Győr, 2005. (Kézirat.)
- Gunyhó 2006** Gunyhó Imréné: Szentivániak az interneten. Győr, 2006. (Kézirat.)
- Gunyhó 2007** Gunyhó Imréné: Kiért szól a harang? töredékek Komendó Márton gyakovári kanonok életéből Győr, 2007. (Kézirat.)
https://drive.google.com/file/d/1X1FxGuSU6ZgS_ToEEuMhLeOVW26oP8Qa/view
- Gunyhó 2008** Gunyhó Imréné: Komendó Márton kanonok életútja. Győr, 2008. (Kézirat.)
- Gunyhó 2008. 2** Gunyhó Imréné: A Zsebedics család családfája. Győr, 2008. (Kézirat.)
- Gunyhó 2009** Gunyhó Imréné: Szentivánról indultak. Apácák Szentivánról. Győr, 2009. (Kézirat.)
- Gunyhó 2010** Gunyhó Imréné: „Ha megszólal a vaskakas”. Győr, 2010. (Kézirat.)

- Harsányi 1997** Harsányi Ferencné: Édesapám a világháborúban. Győr, 1997.
(Kézirat) https://drive.google.com/file/d/1ykIWP6_m6bQyaol9Iy6CfvdCF9Il5VFj/view
- Harsányi 1998** Harsányi Ferencné: Élők a holtakért II. rész. Hagyományok és temetkezési szokások Győrszentivánon. Győr, 1998.
<https://drive.google.com/file/d/1VRkZF99LGk8PVAvRzV0dqOAWMdf33AF4/view>
- Harsányi 1999** Harsányi Ferencné: „Ha az Isten bárányt ad...”. „Szent-Iváni szülöttek, kereszteltek”. Komóság, paszita, egyéb szokások, hiedelmek. Győr, 1999.
(Kézirat)
https://drive.google.com/file/d/16RwUAo5nRzMEPc7q96r0nMH78oW_QBqk/view
- Harsányi 2001** Harsányi Ferencné: Vörös felhő. Győr, 2001. (Kézirat)
- Harsányi 2001.2** Harsányi Ferencné: Gyermekkori emlékeim, 1938–1947. Győr, 2001. (Kézirat)
- Harsányi 2002** Harsányi Ferencné: Küzdelem a talpon maradásért, 1947–1957. Vörös felhő II. Győr, 2002. (Kézirat)
- Harsányi 2002.2** Harsányi Ferencné: Változó korok, változó tájak. A Zsombékos és a Söprőshegy Győrszentiván határában. Győr, 2002. (Kézirat)
<https://drive.google.com/file/d/1JDdb03zZnDpY0Ix3XqaK7ROK9FaMjgiE/view>
- Harsányi 2003** Harsányi Ferencné–Zajovics József: A szentiváni (dunai) malmok története, Győr, 2003. (Kézirat)
- Harsányi 2004** Harsányi Ferencné, Zajovics József: A szentiváni malmok története. Győr, 2004. (Kézirat)
- Harsányi 2006** Harsányi Ferencné: A jobbágyvilág emlékei: a szentiváni közös udvarok, Győr, 2006. (Kézirat)
- Harsányi 2007** Harsányi Ferencné: Szentiváni közös udvarok (folyt.) Győr, 2007. (Kézirat)
- Harsányi 2007** Harsányi Ferencné: Szentiváni mozaik a 19. századból. Képek Szent-Ivány jobbágyfalu életéből. Győr, 2007. (Kézirat)
- Harsányi 2008** Harsányi Ferencné: Vörös felhő. Győr, 2008.
- Harsányi 2019** Harsányi Ferencné: Vörös felhő. (Böv. kiad.) Győr, 2019

- Horinka 1997** Horinka Zsuzsanna: A győrszentiváni óvoda története. Győr, 1997. (Kézirat) <https://drive.google.com/file/d/1XxMtu4N3hiNannlMd5qLnRp6bLdHrxf1/view>
- Horváth 1994** Horváth Julianna: Népi közlekedési eszközök Győrszentivánon. In: 750 éves Győrszentiván története. Győr, 1994. 125–131.
- Illés 2014** Illés-Vados Gyöngyvér (szerk.): Szelíden, mint a szél: a Váci Mihály Általános Iskola 125 éves története. Győr, 2014.
- Jutasi 2012** Jutasi Ferenc: 30 éves a győrszentiváni Kis Pipa Vendéglő. Győr, 2012.
- Káldiné 1997** Káldiné Zsebedics Katalin: Az Ácsháztól a Cigánylaposig, Győr, 1997. <https://drive.google.com/file/d/1cumooy5QaOlg5uK3FQe9ft4xp8VUZsj/view>
- Karli 2002** Karli László: Győrszentiváni képeskönyv [S. I.], 2002
- Kerekes 1930** Kerekes Sámuel (főszerk.) Győr-Moson-Pozsony részletes ismertetője és mongráfiája, 1929–1930. Győr, 1930.
- Kiss 1999** Kiss Viktória: Győr-Szentiván története 1233–1999-ig. Győr, 1999.
- Kokas 1969** Kokas József: Győrszentiván földrajzi nevei. Győrszentiván, [1969.]
- Kóbori 1997** Kóbori Sarolta: Győr-Szentiváni Krónika története. Győr, 1997. (Kézirat) https://drive.google.com/file/d/14EDZ6_mY9kULImfpeEQ_1Ek2FLJUPaul/view
- Kóbori 1998** Kóbori Sarolta: Kincsesház. Győr, [1998]. (Kézirat)
- Kotrics 2013** Kotrics Ottóné: Győrszentiváni emlékhelyek. Győr, 2013. (Kézirat) https://drive.google.com/file/d/1WPr62Vqkl4KDjhtBzRuaA457mFBthX5_/view
- Kotrics 2014** Kotrics Ottóné: Szentiván az 1950-es, 60-as 70-es években. Győr, 2014 (Kézirat) https://drive.google.com/file/d/1HulLi0NH04EGIqnA3KjIpW_GJaYcNrLv/view
- Kotrics 2008** Kotrics Ottóné: Egy szentiváni kislány Belgiumban. Győr, 2008. (Kézirat)
- Kotrics 2008.2** Kotrics Ottóné: Emlékezés a régi Botond utcára. Győr, 2008. (Kézirat)
- Kotrics 2011** Kotrics Ottóné: Családtörténet. Győr, 2011. (Kézirat)

- Kulacs 1982** Kulacs Béla: 20 éves a győrszentiváni „József Attila” énekkar. 1962–1982. Győr, 1982.
- Kulacs 1994** Kulacs Béla: A győrszentiváni „József Attila” énekkar 1962–1982. In: 750 éves Győrszentiván története. 1994. 33–40.
- Kurja 2007** Kurja Éva: Névmagyarosítások Szentivánon. Győr, 2007. (Kézirat)
- Kustyán 2009** Kustyán Tamás: A szentiváni postagalambászat története. Győr, 2009. (Kézirat)
- Laskai 1996** Laskai Szabina: A győr-szentiváni színjátszás története (1930-1950). Győr, 1996. (Kézirat)
- Makkos 1972** Makkos Ágnes: Az irodalmi színpadok jelentősége, egy irodalmi színpad története. Győr, 1972. (Szakdolgozat)
- Molnár 1999** Molnár Gergely: Kemencék világa. Győr, 1999. (Kézirat)
- Móricz 2010** Móricz Zsigmond Általános Iskola vezetősége: Fél évszázad. A Móricz Zsigmond Általános Iskola jubileumi évkönyve. [1960–2010]. Győr, 2010
- Nagy 1865** Nagy Imre: Hazai okmánytár 1., 1865.
- Nagy 2000** Nagy István: Győrszentiván története a kezdetektől napjainkig. Győr, 2000. (Szakdolgozat.)
- Németh 1997** Németh Zoltán: Győrszentiván, Kincsház (tervek, elképzelések). Győr, 1997. (Kézirat)
- Németh 1999** Németh Eszter-Széll Piroska: Szentivániak Szentivánért Alapítvány. Győr, 1999.
<https://drive.google.com/file/d/1cN7HFHdPqCDqTyxlNr0-smYV2ZZ2y-4c8/view>
- Némethné 1994** Némethné Gasztonyi Magdolna: A győrszentiváni Móricz Zsigmond Általános Iskola története. In: 750 éves Győrszentiván története. 1994. 46–50.
- Olácsi 2002** Olácsi Jánosné: A szegényház és környékének története. Győr, 2002. (Kézirat)

Olácsi 2004 Olácsi Jánosné: A Györszentiváni Földművelésügyi Szövetkezettől a Kis-Duna-menti Munkás Fogyasztási és Értékesítő Szövetkezetig. Győr, 2004. (Kézirat)

Otoltics 1998 Otoltics Henrietta: Györszentiván kulturális krónikája. Győr, 1998. (Kézirat)

<https://drive.google.com/file/d/13xX4bBzpptXREIhOlVKT9ezJk0F69ufK/view>

Parma 2002 Parma Eszter: Györszentiván környezetvédelmi stratégiája. Győr, 2002. (Kézirat)

Pesty 1888 Pesty Frigyes: Magyarország helynevei történeti, földrajzi és nyelvészeti tekintetben. Bp. 1888.

Pozsgai 2001 Pozsgai Vidáné Aradi Mária: Az alapfokú népoktatás története Győr-Szentivánon. Győr, 2001. (Kézirat)

Pozsgai 2003 Pozsgai Vidáné: Györszentiváni munkáslányok élete. Győr, 2003. (Kézirat)

Pozsgai 2003.2 Pozsgai Vidáné: A szentiváni idősek klubjainak történet. Győr, 2003. (Kézirat)

Pozsgai 2005 Pozsgai Vidáné: Szanyi József életrajzi visszaemlékezései. Győr, 2005. (Kézirat)

Pozsgai 2007 Pozsgai Vidáné: A szentiváni Bucsics családok gyökerei. Győr, 2007. (Kézirat)

Pozsgai 2008 Pozsgai Vidáné: Nyolcvan év a Sugár úton. Győr, 2008. (Kézirat)

Pozsgai 2009 Pozsgai Vidáné: Egy mai család ősei, rokonai. Győr, 2009. (Kézirat)

Pozsgai 2010 Pozsgai Vidáné: II. világháborús katonák visszaemlékezései Győr, 2010. (Kézirat)

Pozsgai 2010.2 Pozsgai Vidáné: Bejáró diákok az 1930/40-es években. Győr, 2010. (Kézirat)

Pozsgai 2011 Pozsgai Vidáné: Elfelejtett zsidótelep Szentivánon, (1945). Győr, 2011. (Kézirat)

Pataki 1975 Pataki József: Györszentiván község története. Győr, 1975.

Ráczkevi 1997 Ráczkevi Istvánné: A győr-szentiváni könyvtár története. Győr, 1997. <https://drive.google.com/file/d/1muwQ-nJtoMy12muVsnmbeztVcj8UnaEV5/view>

Ráczkevi 1999 Ráczkevi Istvánné: Győr-szentiváni templom története. Győr, 1999. <https://drive.google.com/file/d/1uJ3fACzZDpCgf812hzGhPqZqESgFDUzS/view>

Ráczkevi 2003 Ráczkevi Istvánné: A Gyórszentiváni Önkéntes Tűzoltóegyesület története. Győr, 2003.

Ráczkevi 2007 Ráczkevi Istvánné: A Gyórszentiváni Önkéntes Tűzoltótestület története. Győr, 2007.

Ráczkevi Zs 1982 Ráczkevi Zsuzsa: Egy kovácmester Gyórszentivánon. Győr, 1982. Szülőföldünk honismereti pályázat

Ráczkevi Zs 1994 Ráczkevi Zsuzsa: Népi sütés-főzés Gyórszentivánon. In: 750 éves Gyórszentiván története. 1994. 120-125.

Réthy 2002 Réthy Mariann: Gyórszentiván kulturális élete a Krónika tükrében. Győr, 2002. (Kézirat)

Samu 1997 Samu László–Németh Zoltán: Gyórszentiván, Kincsház tervek, elképzések. Győr, 1997.

Skerlanitz 2009 Skerlanitz Iván: Volt egyszer egy Erdőtelep. Győr, 2009. (Kézirat)

Skerlanitz 2011 Skerlanitz Iván: A lángoló tavasz. Emlékezés a II. világháború áldozataira. Győr, 2011. (Kézirat)

Skerlanitz 2011.2 Skerlanitz Iván: Kertváros története. Győr, 2011.

Sőregi 2004 Sőregi Ágnes: Gyórszentiván turisztikai adottságai. Győr, [2004?] (Szakdolgozat)

Stummer 2002 Stummer Zoltánné: A gyári lányok története. Győr, 2002. (Kézirat)

Stummer 2003 Stummer Zoltánné: Szentiváni hajócsaládok. Győr, 2003. (Kézirat)

Stummer 2008 Stummer Zoltánné: A szentiváni őrházak. Győr, 2008. (Kézirat)

Stummer 2009 Stummer Zoltánné: Egysor (családok, történetek). Győr, 2009. (Kézirat)

Szakál 2002 Ifj. Szakál Pál–Szakál Tamás: Hosszú téli esték meséi. Győr, 2002.
(Kézirat)

Szelecsényi 1971 Szelecsényi István A győrszentiváni vasutasoknak a II. világháború alatt.[S. I.], 1971 . (Dokumentációs feljegyzés)

Szentiváni 1996 Szentiváni J. Ervin: Iskoláskorunk és játékaink: egy korszak és egy táj a játékok tükrében, illetve játékok egy korszak és egy táj tükrében. Győr, 1996.

Szlatki 2008 Szlatki Sándorné: Gurdony az 1930/40-es években. Győr, 2008.
(Kézirat)

Szülőföldünk 1972 A Szülőföldünk a Kisalföld : pályázat 1967. és 1969. évi versenyére érkezett helytörténeti munkák átdolgozott, gyűjteményes kötete. szerk. Szabó Zsigmond; – Győr, 1972.

Tamasics 1998 Tamasics Jánosné: A néphagyomány ápolása az óvodában. Győr, 1998. (Kézirat.)

<https://drive.google.com/file/d/1knGMMyAsGR8Ka9OSVTEmDThzK6fKVnDLR/view>

Tomka 2002 Tomka Gábor: Egy 16-17. századi tarisznyavár: Győrszentiván – Andrásvár. A hódoltság régészeti kutatása. Bp. 2002. 143-144.

http://real-eod.mtak.hu/9946/1/a_hodoltság_regeszeti_kutatasa.pdf

Tóth 1998 Tóth János Aldemár: A pannonhalmi gazdálkodás története a XVIII. század derekán. Pannonhalma, 1998.

Szőnyi 1985 T. Szőnyi Eszter-Tomka Péter: Győrszentiván–Söpröshegy Későrómai és kora Árpádori temető. In: Communicationes Archeologicae Hungariae. 1985- 97. 123.

Unti 1997 Unti Mária: Az ember és a táj kapcsolata a földrajzi nevekben. Győrszentiván földrajzi neveinek kapcsolata a múlthoz
In: Honismeret : (025. 3. (1997. jún. 16.) 1997. 82–84.

Unti 1976 Unti Mária: *Győr-Szentiván földrajzi neveinek névtudományi vizsgálata*. [Doktori disszertáció]. <http://doktori.bibl.u-szeged.hu/idleprint/2095/>

Unti 2009 Unti Mária (szerk.): Százhuszat verő szív. A Váci Mihály Általános Iskola 120 éves története. Győr, 2009.

- Varga 1996** Varga László: A Pannonhalmi Szent Benedek-Rend népiskolái és általános iskolái az egyházmegyei tanügyigazgatás tükrében: 1919–1948. Pannonhalma, 1996.
- Végh 2000** Végh Ferenc: Egy római burgus-tól Szent Vid-en át Likócs-ig : a Győr árnyékában meghúzódó település kétezres éves története. Győr, 2000.
- Veszeloyszki 1997** Veszeloyszki Imréné: Nagyhegyi visszaemlékezés. Győr, 1997. (Kézirat)
<https://drive.google.com/file/d/1DefuDz8aZqGQeor0zFN2h4QwkIPuUrtM/view>
- Veszeloyszky 1978** Veszeloyszky Andrea: Ünnepi hagyományok Gyórszentivánon. Gyórszentiván, 1978. (Kézirat)
- Vollai 2010** Vollai István: Hecse-pusztá története. Győr, 2010. (Kézirat)
- Völgyi 2000** Völgyi Zsuzsa: A Győr-szentiváni Művelődési Ház története. Győr, 2000. (Szakdolgozat)
- Zátonyi 1998** Zátonyi Zsigmond: Szentiván középkori történetének dokumentumai. Győr, 1998. (Kézirat)
https://drive.google.com/file/d/1thpbBE-lsFJTzETOTFu-orga5ippng_2/view
- Zátonyi 1970** Zátonyi Zsigmond: Gyórszentiván község vázlatos története a XI. századtól az 1945-ös felszabadulásig. Gyórszentiván, 1970. (Kézirat)
- Zátonyi 2000** Zátonyi Zsigmond: Ami a falutörténet 1. részéből kimaradt. Győr, 2000.
- Zsebedics 2002** Zsebedics Ilona: A Szentivániak Szentivánért Alapítvány története. Győr, 2002. (Kézirat)

Személynévmutató

- Árnics László 38
Bágya András 50
Baranyai Mihályné 162
Barcza Dezső 123
Bárdos Józsefné 64, 99, 142
Bárdos Lajos 62
Bárdosi László 100
Barlavits Tibor 43, 44, 45, 46, 49, 162
Barsi Ernő 125
„Bazsó néni” bába 42
Bécsiné Gárdonyi Éva 43, 162
Béla, IV., magyar király 9
Bella Gáborné 125
Beregi János (Hanzi) 59
Bitskey Malvin 29
Bogár Piroska, Ambrózia 39
Borkai Zsolt 58
Bölcs Márton 27
Bucsics Teréz 39
Czifrik („Bakancsos”) Imre 76
Czifrik Jenőné 99
Czifrik Mihályné 43, 57, 77
Csanaki István 77, 80,
Csanaki József 80, 83, 162
Cserhalmi József 75, 76, 77, 78
Csollány Nándor 17, 60, 88
Dobos Attila 50
Dobrovich Ferenc Ágoston 38
Dobrovits Miklós 29
Domavits István 66
Dominkovics Brigitta 29
Durgó Attila 126
Ecker Gyula 99
Ecker Gyuláné (Margit) 80
Erdélyi László 162
Fajkusz Istvánné 77
Farkas Ildikó 54
Farkasné Rezner Ilona 61
Fehér Ottóné 162
Fertetics Gyuláné 106
Fertetics István 38
Fertetics Mária 39
Filperger Rudolf 28
Fodor András 50
Fülöp Éva Mária 162
Gencsy Eged 10
Glázer László 93
Glázer Péter 92
Góczán Károly 43, 75, 76, 77, 78, 79, 83, 87, 88, 132, 163
Góczán Zsuzsa 163
Gőcze József 55, 163
Gortva Annamária 98

Grúber Lajos 56
 Gulyás Istvánné 53
 Gunyhó Imréné 14, 82, 146, 155,
 163, 164
 Halmos László 62
 Hámor Vilmos 57, 58
 Harcsás Judit 58
 Harsányi Ferencné 82, 83, 146, 155,
 164, 165
 Hány Pál 30
 Hevesi Dénes 55
 Horinka Zsuzsanna 32, 166
 Horn Gyula 54
 Horváth Ciprián 75
 Horváth Eszter 115
 Horváth Ferenc 99
 Horváth Júlia 166
 Horváth Konrád 63
 Horváth Konrádné 61
 Illés-Vados Gyöngyvér 166
 Juhász (Csányi) Ernő 55
 Juhász Miklós 53
 Juhászné Németh Judit 77
 Jursics Róza 31
 Jutasi Ferenc 166
 Kakuk János 115
 Káldiné Zsebedics Katalin 166
 Karli László 83, 134, 166
 Kazimír Vida 27
 Kerekes Sámuel 166
 Kertai Melinda 108, 113
 Kiss Viktória 166
 Kóbori Sarolta 166
 Kokas József 166
 Kollár Antal 29
 Komendo Márton 37
 Kotrics Ottóné 166
 Kozma Róza, Alicia 39
 Kövecses Géza 38
 Krasznai Zoltán 41
 Kuklis József 83, 84
 Kulacs Béla 60, 63, 64, 142, 167
 Kurja Éva 167
 Kurja Margit, Angelóra 174
 Kustyán Tamás 106, 167
 Lamberg Kristóf 10
 Lanczendorfer Zsuzsanna 58
 Laskai Szabina 167
 Lázár Attiláné 125
 Lendvay Placid 10
 Lőke Jenőné 57
 Loschitz Ferenc 56, 76, 99, 115, 155
 Makkos Ágnes 167
 Mann Honor 11, 14, 164
 Marczali Imre 100
 Mari Zsuzsi 50
 Mariházi Bennó 21
 Markos János 19, 21, 23, 24, 43,
 161
 Marosi László 31
 Mátrai (Miletics) Guidó 38
 Mátrai (Matusz) János 38
 Mayer János 56
 Meizer Istvánné Jánosi Magdi 100
 Metzker Károly 16, 17, 30, 59
 Miletics Ferencné 57
 Miletics László 63
 Miletics Mária 39
 Mogyorós György 93
 Molnár Gergely 167
 Molnár József 10, 28
 Molnár Vid Bertalan 10, 13, 14, 29,
 37, 82, 83, 134, 163, 164
 Muszka György 72, 101

Nagy Imre 167
 Nagy István 167
 Nagy Zoltán 56
 Nemes Mihály 28
 Németh Eszter 167
 Németh Ervin 80
 Németh Mihály 55
 Németh Zoltán 167
 Némethné Delbo Krisztina 104
 Nizsler Teodóz 18, 19, 136
 Nyiredy Maurus 95
 Olácsi Jánosné 167, 168
 Olofsson Placid 19, 20, 21
 Orbán Ilona 51
 Orbánné Horváth Márta 58
 Otoltics Henrietta 168
 Parma Eszter 168
 Pataki József 168
 Pék Márton 42
 Pesty Frigyes 168
 Petz Lajos 16
 Pósz Georgina 29
 Pozsgai Balázs 52, 72
 Pozsgai Filoména 39
 Pozsgai Vidáné Aradi Mária 31, 51,
 52, 82, 168
 Ráczkevi Istvánné Pesti Júlia 82,
 110, 169
 Ráczkevi Zsuzsa 169
 Ramasz László 104
 Rátz Ernő 61
 Réthy Mariann 169
 Rikovics Imre 56
 Rubics Gyuláné 56
 Ságghy Zsolt 71, 78
 Sajghó Benedek 161
 Salamon, pannonhalmi főapát 9
 Samu László 169
 Schifter Izabella 29
 Schillinger Rudolf 90
 Sebestyén Tamás 100
 Sík Sándor 67, 97
 Simon Róbert Balázs 58
 Skerlanitz Iván 169
 Skerlanitz Jávor Fidél 38
 (Skerlanitz) Molnár Vid Bertalan 38
 Skerlanitz Teréz 39
 Solymár Gyula 89
 Somogyi Tivadar 56
 Somogyi Zoltánné 69
 Sőregi Ágnes 169
 „Stakor bácsi” harangozó 42
 Steczina István 64, 72, 73
 Stefanits József 106
 Stummer Zoltánné 169
 Szabó Andrea 111
 Szabó Béla 134, 153, 154
 Szabó Csabáné 95
 Szabó Zoltán 80
 Szabó Zsigmond 170
 Szakál Pál, ifj. 170
 Szakál Tamás 170
 Szakonyi Károly 95
 Szalai Imre 42
 Szalainé Kiss Katalin 76
 Szalóki Albert 96
 Szamosiné Béláné Takács Ágnes 76,
 95
 Szanyi József 168
 Szelecsényi István 170
 Szelényi Imre Rudolf 38, 40
 Széll Piroska 167
 Szemerédi Ádám 27
 Szentiváni J. Ervin 84, 170

Szentmihályi Irén, Rita 39
Szilágyi György 31, 57
Szkalka Kandid 14
Szlátki Jenő 77, 84, 131, 140, 144,
145, 146, 152, 155
Szlátki Sándorné 170
Szörényi Gyula 55
Szücs Gyula Godofréd 38
Taár Rozamunda 29
Tamás Zoltánné 58, 65, 66, 67
Tamási Áron 8
Tamasics Jánosné 170
Tarabiahné Kovács Etelka 124
Tell Zoltán 19, 30
Toldi Mária 50
Tomka Gábor 170
Tompos Szilvia 104
Tóth Balázs 92
Tóth Ferenc 66
Tóth János Aldemár 170
Udvardi Katalin, Adél 39
Unti Mária 77, 170
Unti Irma, Etelka 39
Vácsi József 77
Vaderna Margit 85
Varga László 171
Varga M. Flávia 161
Varga Zoltán 115
Végh Ferenc 123, 171
Veszelovszki Imréné 171
Veszelovszky Andrea 171
Vollai István 79, 84, 171
Völgyi Zsuzsanna 171
Winkler János 44, 49
Zajovics József 80, 164, 165
Zátonyi Szilárd 54, 55
Zátonyi Zsigmond 82, 171
Zömbik Sándor 93
Zsebedics Ilona 171
Zsebedics Julianna 39
Zsédely Attila 92
Zvezdovits Rezső lásd:
Szelényi Imre Rudolf

Testületi név mutató

Aranymálinkó Néptáncgyűttes 101, 117
banai vegyeskar 66, 118
Bokréta Néptáncgyűttes 72
Collegium Hungaricum (Bécs) 101
érsekújvári hadi kórház 21
Farkasréti temető 100
felsőpulyai magyar kórus lásd:
oberpullendorfi kórus
fertődi kórus 62
Fővárosi Nagycirkusz 52
Győr
 Anya- Csecsemő- és Gyermekotthon 97
 Bartók Béla Megyei Művelődési Központ 97
 bencés templom 66
 Csipkegyár 47
 Evangélikus Öregtemplom 66
 Ipari Park 11
 József Attila Művelődési Ház 51
 Káptalan-dombi papi otthon 66
 Magyar Postagalamb Sportszövetség Győr-Rába Tagszövetsége 106
 Nádorvárosi Nyugdíjas Klub 177
 Napsugár Nyugdíjas Klub 53
 Győr + Média Zrt. 117
 Győr Megyei Jogú Város Szentiváni Részönkormányzata 72,73, 76, 78, 79. 91,
 107
 Győri Antológia 99
 Győri Honvéd Hagyományörző Egyesület 66
 Győri Járási Tanács 44

Győri Járási Úttörőtábor 48
Győri Keksz- és Ostyagyár 47
Győri Nemzeti Színház 53, 59
Győri Püspökség 25
Győri Rádió 50
Győri Textilművek kórusa 62
Hangraforgó együttes 99
Látogatóközpont 117
Mezőgép 47
Öntöde 47
Petőfi Sándor Művelődési Ház 51, 66
Rába ETO FC 90
RÁBA Fúvószenekar 118
Rába Néptáncgyüttes 101
Rábca Néptáncgyüttes 101
Szedett Szemét csoport 112
Szerencse Nyugdíjas Klub 53
Tanítóképző Főiskola Gyakorló Iskolája 52
Textilgyár 47
Városi Tűzoltóság 80

Győrszentiván

Általános Fogyasztási és Értékesítési Szövetkezet 60, 168
Aranyeső Nyugdíjas Klub 51, 53, 54, 56, 80, 120, 140
 lásd még: Nyugdíjasok Klubja, Öregek Klubja
Asszony-kongregáció 23
Bajtársi Szolgálat 22
Barátság Nyugdíjas Klub 55
Cserók Néptáncgyüttes 72, 101, 117, 118, 120, 149, 152
Cserók Nótaklub 100, 118, 120, 148
Dolgozó Lányok Egyesülete 19, 20, 22, 23, 82
Duna Filmszínház 96, 116
Ének- és Zeneegylet 16
Eталon Alapfokú Művészeti Iskola 103, 117
Genesis Színjátszóköri 95, 121, 128, 147
győrszentiváni énekkar 17, 18
Győrszentiváni Fiókkönyvtár 100, 129, 155, 162
győrszentiváni fúvószenekar 44, 59

Győrszentiváni Galambegyesület (F02) 105
Győrszentiváni Gazdakör 16
győrszentiváni gyermekklub 44, 49
győrszentiváni ifiklub 44, 49
Győrszentiváni Krónika 75, 76, 143, 166, 169
Győrszentiváni Levente Egyesület 16, 87, 89
győrszentiváni munkásklub 45, 49
győrszentiváni olvasóegylet 13, 14, 15
Győrszentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesület 108 11, 151, 169
Győrszentiváni Részönkormányzat lásd:
Győr Megyei Jogú Város Szentiváni Részönkormányzata
győrszentiváni plébánia 14, 25, 27, 43, 70, 96
Győrszentiváni Polgárőr Egyesület 107, 108
Győrszentiváni Polgárőr és Önkéntes Tűzoltó Egyesület 108
Győrszentiváni Postagalamb Tagszövetség 105, 121
Győrszentiván SE 92-93
Győrszentiváni Sportegylet 88
Győrszentiváni Társaskör 16
győrszentiváni termelőszövetkezet 11, 55, 71, 73, 76, 79, 90, 91, 110,
győrszentiváni úttörőcsapat 44, 46, 46, 162
győrszentiváni úttörőpark 45, 47
győrszentiváni zenekar 59, 121
győrszentiváni zárda 18, 29, 3, 31, 33, 37, 135, 138, 161
Ifjúsági Egylet 19, 20, 22, 23
Iparoskör 17,
Irodalmi Szalon 99, 120, 148,
József Attila Kórus 60-67, 83, 118, 119, 120, 142, 163
Katolikus Ifjúsági Egylet 15-16, 17, 89, 90
Kék Golyó Étterem 72, 84
Kék Golyó Sportegyesület 94
Kertekaljai Torna Klub 89
Kincsház 35, 53 57, 58, 79, 81, 84, 85, 116, 128, 144, 145, 149, 166, 167,
169
Kiscserókók Néptáncgyűttes 103, 104, 117, 150
Kiskongregáció 23
Kossuth Lajos Művelődési Ház 57, 66, 72, 99, 100, 101, 104, 116, 118, 152
Községi Tanács 44

Magyar Demokratikus Ifjúsági Szövetség (MADISZ) 22, 89
Magyar Országos Védő Egyesület (MOVE) 88
Mária-kongregáció 18,24, 136, 162
Molnár Vid Bertalan Közösségi Ház 12, 54, 65., 66, 67, 72, 77, 85, 100, 106,
112, 115,116, 117-124, 134, 149, 150, 151
Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ lásd:
Molnár Vid Bertalan Közösségi Ház
Móricz Zsigmond Általános Iskola 31, 33, 60, 64, 167
Nyugdíjasok Klubja 50 lásd még: Öregek Klubja, Aranyeső Nyugdíjas Klub
Öregek Klubja 50 lásd még:
Nyugdíjasok Klubja, Aranyeső Nyugdíjas Klub
Petőfi Sportkör 87, 89, 90
Polgári Lövészegylet és Vadásztársaság 87
Régi Barátok Köre 53, 56, 57, 80, 120, 141
Római Katolikus Ifjúsági Egyesület lásd: Katolikus Ifjúsági Egylet
római katolikus leányiskola és kiseddóvó 11, 17, 32
Sent-Juán Lovassport Egyesület 93-94
Szent Benedek Általános Iskola 11, 31
Szentiváni Kincsestár 72, 84
Szentiváni Madárbarát Kör 104-105, 116, 121, 150
Szentiváni Önkéntes Szemétszedők (SZÖSZ) 111-113
Szentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesület lásd: Gyórszentiváni Önkéntes Tűzoltó
Egyesület
Szentiváni Öregfiúk Labdarúgó Csapat 128
Szentivániai Szentivánért Alapítvány 43, 72, 77-85, 128, 155, 167, 171
Szociáldemokraták Ifjúsági Mozgalma (SZIM) 23
Településfejlesztő Egyesület 72, 73-74, 75, 76
Új Erő Polgárőr Egyesület lásd: Gyórszentiváni Polgárőr Egyesület
Újtelepi Torna Club 88
Váci Mihály Általános Iskola 31, 47, 83, 104, 166, 170,
Vadvirágok színjátzócsoport 31
Wass Albert Irodalmi és Polgári Kör 99
hegykői kórus 62
horvátszidányi-peresznyei kórus 66
Kisalföld (napilap) 13, 43, 61
komáromi hadi kórház 21
kőszegfalvi kórus 66

Közigazgatási és Igazságügyi Minisztérium 111

Likócs

Likócsi Ashihara Karate Klub 120, 126, 154

Likócsi Barátok Nyugdíjas Klub 124-125

Likócsi Citerakör 125

Likócsi Dalkör 125

Likócsi Közösségi Ház 116, 124, 126

Magyar Állami Operaház 52

Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület 104

Magyar Nemzeti Táncgyűttes 117

Magyar Néprajzi Társaság 82

Magyar Rádió és Televízió 62

Megyei Pannon Nyugdíjas Szövetség 52, 53

Mikroszkóp Színpad 52

MTK Budapest FC 90

Népművelődési Intézet 49

oberpullendorfi kórus 63

Önkéntes Központ Alapítvány 111

Örökség Nemzeti Gyermekek- és Ifjúsági Népművészeti Egyesület 104

Pannonhalmi Főapátság 10, 11, 29, 30, 31, 161

Pannonhalmi Főapátsági Levéltár 10, 14, 161

Petőfi Irodalmi Múzeum 100

Róth Miksa Emlékház 99

Újpesti Dózsa FC 90

Vidékfejlesztési Minisztérium 111

Vígszínház 52

Vöröskereszt 22, 107

Tartalomjegyzék

BEVEZETŐ.....	7
GYŐRSZENTIVÁN TELEPÜLÉS RÖVID TÖRTÉNETE	9
A KÖZÖSSÉGI ÉS KULTURÁLIS ÉLET	
ALAKULÁSA A 19. SZÁZAD KÖZEPÉTŐL 1949-IG	13
Olvasóegylet, könyvtár.....	13
Római Katolikus Ifjúsági Egyesület.....	15
Zeneegylet, énekkar, színjátszás	16
Mária-kongregáció.....	18
Ifjúsági Egylet.....	19
Dolgozó Lányok Egyesülete	19
GYŐRSZENTIVÁN ISKOLÁI ÉS ÓVODÁI.....	27
Az alapfokú népoktatástól a mai iskoláig	27
A szentiváni óvoda története.....	32
A KÖZSÉGBŐL ELSZÁRMAZOTT PAPOK	
ÉS APÁCÁK – A KÖZÖSSÉGI SZELLEM ŐRZŐI	37
ÚJ KORSZAK, AZ 1960-ES, 1970-ES, 1980-AS ÉVEK.....	43
A szentiváni idősök klubjainak története.....	79
Fúvószenekar	59
József Attila Kórus története.....	60
AZ 1989 UTÁN BEKÖVETKEZŐ TÁRSADALMI VÁLTOZÁSOK,	
ÚJ LEHETŐSÉGEK.....	69
Új szerveződések	71
Településfejlesztő Egyesület	73
Győr-Szentiváni Krónika	75
Szentivániak Szentivánért Alapítvány	77

SPORTÉLET GYŐRSZENTIVÁNON	87
Labdarúgás.....	88
Sent-Juán Lovassport Egyesület	93
Kék Golyó Sportegyesület	94
NAPJAINK CIVIL SZERVEZŐDÉSEI	95
A Genesisus Színjátszókör	95
Wass Albert Irodalmi és Polgári Kör.....	99
Irodalmi Szalon	99
Cserók Nótaklub	100
Cserók Néptáncgyűttes.....	101
Etalon Alapfokú Művészeti Iskola.....	103
Kiscserókok Táncgyűttes.....	103
Szentiváni Madárbarát Kör.....	104
Győrszentiváni Postagalamb Tagszövetség.....	105
Győrszentivánért tevékenykedő önkéntes civil szervezetek	107
Győrszentiváni Polgárőr Egyesület	107
Győrszentiváni Önkéntes Tűzoltó Egyesület.....	108
Szentiváni Önkéntes Szemétszedők	111
Molnár Vid Bertalan Művelődési Központ.....	115
Az intézmény hagyományos rendezvényei.....	117
GYŐR-LIKÓCS.....	123
ZÁRSZÓ	127
FÉNYKÉPEK, DOKUMENTUMOK	131
JEGYZETEK.....	157
FELHASZNÁLT IRODALOM.....	161
SZEMÉLYNÉVMUTATÓ.....	171
TESTÜLETI NÉV MUTATÓ	177

